

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Kasıbların da
evi olacaq:
ayda
130 manat
ödəməklə...
yazısı səh.4-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 21 noyabr 2016-cı il Bazar ertəsi № 258 (6579) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Ölkənin milyonları Rusiya sərhədində batır - araşdırma

Şəmkirdəki istixana sahiblərinin "buz kimi" etirafları: "Birdən 50 yük maşını sərhəddə arxa-arkaya saxlayır, birdən buraxır, onlar da gedir tıxaca düşür, mal batır..."

yazısı səh.10-da

Erməni yazıçıya Azərbaycan vətəndaşlığı verilə bilər, əgər...

yazısı səh.3-də

Müdafiə naziri Zakir Həsənov yenidən cəbhə zonasında oldu

yazısı səh.11-də

Qarabağ qazisi: "Mənə dedi ki, "Get, özünü yandır..."

yazısı səh.13-də

Rusiyalı tanınmış analitik: "Sərkisyanın son müsahibəsi sizinmin nümunəsidir"

yazısı səh.11-də

Qətlə yetirilən polisin yaxınları: "Qatil həbsxanada deyil"

yazısı səh.4-də

Azərbaycan teleməkanında bayağı verilişlər - günah tamaşacıdır, yoxsa televiziya?..

yazısı səh.14-də

Qarakənd faciəsindən 25 il ötdü

yazısı səh.3-də

Cinayətkar olduğunu bildiyimiz doğmamızı niyə müdafiə edirik - mentalitet, yoxsa instinkt?

yazısı səh.13-də

Obama dünyaya səsləndi: "Trampa vaxt verin"

yazısı səh.2-də

Dünyanın ən sərsəm tok-şouları - həyəcanı artırmaq naminə yaradılan verilişlərin pərdəarxası

yazısı səh.15-də

Düşmənimizin dostu bizim də dostumuzdurmu?

TEHRANLA MÜNASİBƏTLƏRDƏ KRİTİK HƏFTƏ - RUHANİ

BAKİ BƏYANATINI İRƏVANDA TƏKRARLAYACAQMI...

İran prezidenti bu həftə ilk dəfə işğalçı ölkəyə gedəcək; ziyarət rəsmi Tehranın Qarabağ məsələsində mövqeyinə və Ermənistan üçün "nəfəslik" roluna yeni işıq sala bilər; səfər ərəfəsi İran və Ermənistanın BMT-də ortaq mövqə sərgiləyərək, Ukraynanın ərazi bütövlüyü əleyhinə səs verməsi nəyin mesajıdır?..

musavat.co
Toğrul İsmayil

yazısı səh.6-da

Azərbaycan-erməni barışıqında "çaça faktorı" - Şulaveridən reportaj

5 dil bilən göyertisatan Gülnarə Xəlilova: "Yunanca, türkçə, azərbaycanca, ermənəcə, rusca təmiz danışırıq"; həmyerlilərimizi vətəndən incik salan "Yevro-4" qadağası nə vaxt ləğv olunacaq?

yazısı səh.5-də

Vüsala Mahirqızı:
"Qarabağ problemini həll edəcək yeganə siyasətçi İlham Əliyevdir"

yazısı səh. 8 və 9-da

"Quli" "Azərbazar" söhbətindən çıxdı - "Lənkəranski" "Lotu Bəxtiyar"ın ənənəsini pozub?

yazısı səh.13-də

Bayram Səfərov:
"Abır-həya yaxşı şeydir"

yazısı səh.7-də

21 noyabr 2016

Prezident TOTAL şirkətinin baş icraçı direktorunu qəbul etdi

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev TOTAL şirkətinin baş icraçı direktoru Patrik Puyanneni qəbul edib. APA-nın məlumatına görə, İ. Əliyev P. Puyanne ilə Davos-da keçirdikləri görüşü məmnunluqla xatırlayaraq TOTAL şirkəti ilə əməkdaşlığımızın yaxşı tarixə malik olduğunu vurğulayıb.

“Abşeron” qaz yatağının işlənilməsi ilə bağlı layihənin yaxşı perspektivlərinin mövcudluğunu bildiren dövlət başçısı bu yatağın böyük potensiala malik olduğunu deyib, layihənin mərhələli şəkildə işlənilməsinin önəmini qeyd edib.

TOTAL şirkətinin artıq 20 ildir Azərbaycanda fəaliyyət göstərdiyini vurğulayan P. Puyanne isə bu dövrdə uğurlu əməkdaşlığın qurulduğunu bildirib. “Abşeron” yatağının Azərbaycanda qaza olan tələbatın ödənilməsi üçün mühüm əhəmiyyət daşıyacağını deyən P. Puyanne bu yatağın işlənilməsinə dair Dövlət Neft Şirkəti ilə qarşılıqlı səmərəli razılığa gəldiyini qeyd edib. Bu gün SOCAR ilə TOTAL arasında “Abşeron” qaz yatağı üzrə memorandumun imzalanacağını bildiren şirkətin baş icraçı direktoru səfərin bu layihənin işlənilməsi ilə bağlı ətraflı müzakirələrin aparılması üçün yaxşı fürsət yaratdığını vurğulayıb.

Qonaq eyni zamanda, TOTAL şirkətinin Azərbaycandakı fəaliyyətinin 20 illiyinə həsr olunmuş tədbirlərdə iştirak edəcəyini məmnunluqla qeyd edib.

Görüşdə əməkdaşlığımızın perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası

QHT Şurası 2017-ci il grant müsabiqəsinə dair ictimai müzakirə keçirəcək

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurası 2017-ci il grant müsabiqəsinin mövzularının müəyyən edilməsi məqsədilə QHT-lərin rəy və təkliflərini öyrənmək üçün ictimai müzakirə təşkil edəcək. Bu barədə musavat.com-a QHT Şurasından məlumat verilib.

Toplantı 22 noyabr 2016-cı il, saat 12:00-da «Park Inn» hotelinin “Dan Ulduzu” zalında keçiriləcək.

“Qaya Mətbuat Yayımı” MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**

- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinə çatdırılmasını;

- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;

- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;

Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan

“Yeni Müsavat” - 0.60 AZN

və bundan əlavə 2500 adda yerli

və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.

Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22

- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Əli Abbasov həbs oluna bilər

Səhiyyə rəhbəri və informasiya texnologiyaları naziri Əli Abbasov həbs oluna bilər. Bu barədə virtualaz.org-a istintaq orqanlarındakı məlumatlı mənbələr bildiriblər.

Qeyd edək ki, Rabitə Nazirliyinin həbs edilmiş, praktiki olaraq, bütün yüksək vəzifəli məmurları öz ifadələrində nazirlikdəki korrupsiya piramidasının başında məhz Əli Abbasovun durduğunu bildiriblər. Ələlxüsus, bu barədə dəfələrlə nazirliyin aparatının keçmiş rəhbəri, qurumun tabeliyində olan müxtəlif idarələrdən “pay”ları və digər qeyri-qanuni ödənişləri toplamış Vidadi Zeynalov (hazırda həbsdədir-red.) da deyib.

Bundan öncə bir sıra kütləvi informasiya vasitələri Əli Abbasovun barəsində cinayət işinin başlandıqını xəbər vermişdilər. “Trend” informasiya agentliyi də belə bir xəbərle çıxış etmişdi. Lakin rəsmi olaraq istintaq orqanları sabiq nazir barəsində cinayət işi haqda məlumat verməyib.

Bu arada sabiq rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Əli Abbasov aylıq şəxsi xərclərinə 200-300 min manat xərcləməsi ilə bağlı yayılan in-

formasiyaya münasibət bildirib.

Unikal.org-un məlumatına görə, Əli Abbasov deyib ki, ümumiyyətlə, belə bir ifadə verməyib. Onun sözlərinə görə, hazırda həbsdə olan nazirliyin vəzifəli şəxslərinin ilkin istintaq zamanı verdikləri ifadələrə əsasən belə məlumatlar yayılır: “Bunların heç birinin əsası yoxdur. Mənim ələ bir ifadəm olmayıb. Qeyd olunan xərclərə gəldikdə isə deyə bilərəm ki, nazirlik mütəmadi olaraq, ölkəmizdə informasiya texnologiyalarının inkişafı məqsədilə bir sıra tədbirlər həyata keçirib. Bu məqsədlə gənc mühəndis və mütəxəssis-

lərin hazırlanması, onların da-xildə, xaricdə universitetlərdə və kurslarda təhsil və hazırlıq proqramlarının keçirilməsi, müxtəlif seminar-konfransların təşkili üçün sponsorluq fəaliyyəti həyata keçirilib. Qeyd olunan vəsaitlər də bu istiqamətə xərclənib. Həmçinin mənim tövsiyələrimə görə, kiçik provayderlərin, IT mərkəzlərinin, Start-UP şirkətlərinin texniki təminatının gücləndirilməsinə yönəldilib. Ancaq bu vəsaitlər necə xərclənib, o barədə dəqiq bir söz deyə bilmərəm”.

Əli Abbasovun bu son açıqlaması da həbsinə gədən yolda onun son çəbaları kimi qiymətləndirilə bilər.

“AST Telman”ın qardaşının müəmmalı həbsi

Azərbaycanlı biznesmen Telman İsmayilovun qardaşı Rafiq İsmayilov Rusiyada həbs edilib. “Qafqazinfo” rus KİV-nə istinadən xəbər verir ki, Rafiq İsmayilov paytaxt biznesmenlərinin güllələnməsində təqsirli bilinir. Hüquq-mühafizə orqanları İsmayilovu ticarət komplekslərinin sahibi Vladimir Savkin və “Lubli motors”-un təsisçisi Yuri Brilevin qətlinə şübhəli hesab edir. İsmayilov və onunla əlbir olan Mehman Kərimova “iki və daha artıq şəxsin öldürülməsi” məddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Qeyd edək ki, hər iki qətl hadisəsi ötən il mayın 26-da baş verib.

Rafiq İsmayilov ittihamı qəbul etməsə də, istintaq killər Mehman Kərimovun qətl törədilən yerə İsmayilov tərəfindən gətirildiyini sübuta yetirib. Ehtimala görə, Vladimir Savkin Rafiq İsmayilovla arasındakı sığorta və maliyyə mübahisəsinə görə öldürülüb. “Lubli motors”-un təsisçisi Yuri Brilevin isə təsadüfi qurban olduğu güman edilir.

Telman İsmayilovun qətlində ittiham olunan qardaşı Rafiq İsmayilovun həbsinə qərar verən müstəntiq isə adığedən cinayət işindən kənarlaşdırılıb.

Lent.az-ın məlumatına görə, bu barədə qətlə yetirilən Vladimir Savkinin oğlu Roman Savkin yerli jurnalistlərə bildirib.

Başqa bir məlumata görə, Rafiq İsmayilov noyabrın 21-də Moskva vilayətinin Mojaysk rayon məhkəməsinə gətirilib. Zala onu yaxınlarından başqa heç kim buraxılmayıb.

Telman İsmayilovun qardaşı Rafiq İsmayilov qətlini sifariş verdiyi Vladimir Savkinə 5 milyon 500 min dollar borclu imiş. Bu barədə Rusiya KİV-ə istintaq orqanlarındakı mənbədən məlumat daxil olub. Mənbənin dediyinə görə, bir neçə il öncə onları Moskvada şərikli əyləncə mərkəzləri olub. Sonradan həmin mərkəzi satıblar. İsmayilov ümumi puldan 5 milyon 500 min dollar götürərək tezliklə qaytaracağını söz verib, amma qaytarmayıb.

Qətlə yetirilən Yuri Brilyov isə təsadüfən hadisə yerində imiş. Savkinin görüşə tək getməmək üçün dostunu da özünü götürübmiş. Nəticədə hər ikisi killərin qurbanı olub...

“İş adamı Telman İsmayilovun qardaşı Rafiq İsmayilov iki ay əvvəl Moskva ətrafında həbs olunub”.

APA-nın RBK-ya istinadən verdiyi məlumata görə, bunu Rusiya İstintaq Komitəsinin Moskva vilayəti üzrə Baş İstintaq İdarəsi rəhbərinin baş köməkçisi Yelena Fokina deyib.

O bildirib ki, hazırda araşdırma gedir.

“Mövzunun niyə məhz indi aktuallaşdığını anlamıram”, - deyərək vurğulayıb.

AI və Azərbaycan yeni sazişlə bağlı nümayəndə heyətləri formalaşdırır

“Avropa İttifaqı və Azərbaycan hazırda yeni saziş üzrə danışıqlarla bağlı müvafiq nümayəndə heyətlərinin formalaşdırılması işini aparır”.

APA-nın məlumatına görə, bunu Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyinin rəhbəri Malena Mard deyib.

M. Mard qeyd edib ki, bir çox sahələri əhatə edən geniş və hərtərəfli saziş üzrə danışıqlara başlayacaqlarından məmnundurlar.

“Bu həftə neqliyyat üzrə nümayəndə heyəti Azərbaycana gəlir. Başqa nümayəndə heyətlərinin də səfəri gözlənilir. Hazırda bir çox sahələr üzrə çox intensiv danışıqlar aparırıq”, - deyərək bildirib.

Atasının 4 heyvanını oğurlayan Salyan sakini tutuldu

1 baş qoyun oğurlamaqda şübhəli bilinən Salyan rayon sakini Həsən Qəmbərov tutulub.

Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, Salyan RPŞ əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində noyabrın 6-da rayon sakini Rövşən Əbilovun həyətindən 1 baş qoyun oğurlamaqda şübhəli bilinən həmyerlisi Həsən Qəmbərov tutulub.

Ətrafında aparılmış əməliyyat tədbirləri ilə onun avqustun 1-də öz atası Sakitə məxsus 4 baş keçini oğurlaması da müəyyən edilib.

Uorlik həmsədrlikdən istefa verdi; onun xələfi yaxın vaxtlarda bilinəcək

ATƏT-in Minsk Qrupunun müvəqqəti amerikalı həmsədrinin adı yaxın vaxtlarda məlum olacaq.

Bu barədə APA-ya ATƏT-in Minsk Qrupunun amerikalı həmsədr Ceyms Uorlikin ofisindən məlumat verilib.

Ceyms Uorlikin həmsədrlikdən istefa verdiyini də ofisdən rəsmən təsdiqləyiblər.

Qeyd edək ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun amerikalı həmsədr Ceyms Uorlik bu postu dekabrın 31-də tərk edəcək.

Yollarda 350-dən çox texnika hazır vəziyyətə gətirilib

“Azəravtoyol” ASC-nin qış mövsümündə avtomobil yollarına, prospekt və küçələrinə xidmət, həmçinin yolların qardan təmizlənməsi üçün kifayət qədər texnikası, maşın və mexanizm hazır vəziyyətə gətirilib.

ASC-dən “APA-Economics”-ə verilən məlumata görə, ümumilikdə Bakı şəhərinin qış mövsümündə küçə və prospektlərinə xidmət məqsədi ilə 357 ədəd, respublikanın avtomobil yollarına isə xidmət məqsədi ilə 669 ədəd yol texnikası, maşın və mexanizm saz vəziyyətə gətirilib. Sözügedən yol texnikası, maşın və mexanizmlərin yanacaq təminatı məqsədilə lazımı miqdarda yanacaq-sürtgü materialları ehtiyatı toplanıb.

Bundan başqa, miqdarda qum və texniki duz ehtiyatının toplanması işləri də avam etdirilir. Bunun üçün 2 min ton texniki duzun alınması təmin olunub, yaxın günlərdə isə daha 2 min ton duzun alınması nəzərdə tutulub.

ASC-nin tabeliyində olan MMC-lər tərəfindən də tələb olunan miqdarda qum, texniki duz və yanacaq-sürtgü materialları ehtiyatı toplanıb. Mailliyi böyük olan sahələrə və sərt döngələrə səpilməsi üçün nəzərdə tutulmuş qum və duz qarışığında ibarət ehtiyatlar yığılıb.

Payız-qış mövsümünə hazırlıq məqsədilə “Azəravtoyol” ASC tərəfindən körpülərin reqlüasiyalarının dağılmış hissələrinin bərpası və körpülər yerləşən ərazidə çayların yataqlarının təmizlənməsi, yol nişanlarının, yol avadanlıqlarının və signal dirəkələrinin texniki vəziyyətinə baxış keçirilməsi və mövcud nöqsanların aradan qaldırılması, həmçinin avtomobil yollarının cari təmiri, çiyinlərin bərkidilməsi, suötürücü boruların giriş-çixış hissələrinin və küvetlərin təmizlənməsi işləri davam etdirilir.

Sentyabrın 26-da Azərbaycan Konstitusiyasına edilən əlavə və dəyişikliklərlə bağlı keçirilən referendumdan iki aya yaxın vaxt ötür. Referendumdan sonra ölkə daxilində iqtisadi və siyasi sahələrdə, idarəetmədə ciddi dəyişikliklərin olacağı gözlənilirdi. Amma bu gözləntilər hələ də reallaşmayıb.

Xüsusilə yeni təsis olunan vitse-prezidentlik institutunun tətbiqinə start verilməyib. Referendumun tələb etdiyi dəyişikliklərin nə vaxt reallaşacağı məlum deyil.

İqtidaryönlü deputat Zahid Oruc bildirdi ki, vitse-prezidentlərin təyinatı konstitusion tələbə çevrilib: "Cəmiyyətdə bu gözləntinin olmasının özü belə müsbət haldır. Hökumətin son dövrdə atdığı addımlar əhalinin maraqlarını tam ödəmədi; mənatın dollar qarşısında yenə də öz mövqeyini itirdiyi, ölkənin bir sıra göstəricilərinin aşağı düşdüyü bir dövrdə vətəndaşlar struktur dəyişiklikləri ilə yeni kadrların siyasi elitaya gətirilməsini ən mühüm yollardan biri hesab edirlər. Əhalinin yaşaması bir sıra idarəetmə orqanlarının fəaliyyətini qiymətləndirmək baxımından bizim üçün önəmli olmalıdır. Bu gün vətəndaşların iqtisadi-maliyyə ilə bağlı narazılıqları var. Sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı görülən işlər yetərli deyil. O biri tərəfdən, ölkənin bir sıra məhsullar üzrə ixaldan asılılığını azaltmaq mümkün olmayıb. Belə olan təqdirdə vitse-prezidentlərin təyinatı daha çevik qərarlara kömək edəcək. Referendumdan öncə bu kursu həmin konstitusion maraqları müdafiə edən hər kəs bu məqamlara istinad edirdi. Onlar bunun gerçəkləşməsinə arzulayırlar.

"Vitse-prezidentlər hökumət və dövlət rəhbərliyi arasında vasitəçi sima olaraq düşünülür"

Zahid Oruc: "İlkin məlumatlarda 6-ya qədər vitse-prezidentin olacağı söylənilir"

Düşünürəm ki, ölkə başçısının bu məsələlərlə bağlı atacağı addımlar üçün müəyyən zaman keçimi var. Dəyişikliklər ayrı-ayrı strukturların birləşdirilməsi ilə olacaqmı, yaxud hökumət daxilində hansısa dəyişikliklər ola bilərmi, hansısa nazirliklər ləğv ediləcəkmə - bu kimi sualların hamısına cavab vermək çox çətinidir. Çünki bunlar dövlət başçısının səlahiyyətində olan məsələdir. Amma düşünürəm ki, bunlar reallaşacaq. Vitse-prezidentlər öz-özlüyündə ümumi bir hökumət və dövlət rəhbərliyi arasında vasitəçi sima olaraq düşünülür. Hər halda, ilkin məlumatlarda 6-ya qədər vitse-prezidentin olacağı söylənilir. Belə olan təqdirdə elə bir model seçilməlidir ki, Nazirlər Kabineti ilə səlahiyyətlər bir-birini təkrarlama

malı olmasın. Düşünürəm ki, administrasiyanın bir sıra səlahiyyətləri artırılmalıdır. Ona adekvat olan hökumət strukturlarına ehtiyac yoxdur. Hesab edirəm ki, vitse-prezidentlərin təyinatı dövlət başçısının bu idarəetmə sistemindəki islahatların tərkib hissəsi kimi görünür. Bir neçə şəxsin qərarının verilməsi bu problemləri aradan qaldırmayacaqsansa, vətəndaşların gözləntiləri qaneedicə sonluqla nəticələnməyəcək. İstədiyimiz nəticələr də əla biləcəyik. Hazırda əsas məsələ çağırışları düzgün dəyərləndirməkdir. Bu gün neftdən kənar iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsindən danışırsansa, fəal şəkildə cəmiyyətlə birlikdə işləmək lazımdır. Məmurlar vətəndaşlar qarşısına çıxmalıdırlar. Bir neçə ekspertin fəaliyyəti

esasında maliyyə, kredit məsələlərinin həllini, yaxud vətəndaşla dövlət münasibətlərinin izah olunmasını gözlemək olmaz. Bu mərhələdə dövlətin üzərinə böyük yük düşür".

Deputat hesab edir ki, vitse-prezidentlərin təyinatı gələcək hökumətin görüntüsünü cəmiyyətə təqdim edəcək: "Başa düşməliyə ki, iki il sonra prezident seçkiləri olacaq. Hər bir halda ölkədə bu gün milli lider olaraq İlham Əliyevin həm ölkə daxilində, həm də xaricdə güclü şəxsiyyət kimi qəbul olunduğu sırrı deyil. Bugünkü atılan addımlar gələcək siyasi uğurların davamıdır. Eyni zamanda İlham Əliyevin gələcək siyasi komandası da, icra modeli də mühüm rol oynayandır. Bu məsələyə bir neçə şəxsin adının məlum olması kimi yanaşmıram. Düşünürəm ki, bu dövlətçilik və idarəçilik hadisəsinə çevrilməlidir. Dəyişikliklərin hansı hadisələrlə nəticələncəyi önəmlidir. Zənn edirəm ki, ölkə başçısı dövlətin gələcəyini hamından daha artıq dəyərdə sabit, təhlükəsiz və inkişaf edən bir modeldə görmək istəyən lider kimi bunlara daha çox yaxındır, doğmadır. Verilən qərarları digər həyata keçirilən tədbirlərlə bərabər görəcəyik".

□ Cavanshir ABBASLI

Türkiyədə qalmaqallı "təcavüz qanunu" müzakirələri

Müxalifət bu qanunun cinsi zorakılıqlara şərait yaradacağını, hökumət isə əksini deyir

Türkiyədə son bir həftədir "təcavüz qanunu" adlı mövzu müzakirə olunur. Yerli ictimaiyyət arasında "təcavüz etdiyi qadınla evlənən kişinin hökumətin təcavüzü" olaraq təqdim edilən qanun layihəsi ciddi polemikalara səbəb olub. Müxalifət və müstəqil hüquq müdafiəçilərinin fikrincə, bu qanun dəyişikliyi qadınlara, gənc qızlara təcavüz edənlərin cəzadan yayınmasına səbəb olacaq və dolayısı ilə zorlama cinayətlərinin artmasına gətirəcək.

Hətta vəziyyət o həddə çatıb ki, AKP deputatlarının təklif etdiyi bu qanun layihəsi prezident Erdoğanın qızı Süməyyə Erdoğanın sədr müavini olduğu Qadın və Demokratiya Dərnəyi (KADEM) tərəfindən də sərt tənqid olunub. KADEM bu qanunun hətta zorakılıq olmasa belə, azyaşlı qızların "öz iradəsinə" müəyyən edə biləcəyini suallı olduğunu bəyan edib.

Ankara Vəkillər Bürosunun yaydığı açıqlamada daha əvvəl mövcud olan və 2005-ci ildə ləğv edilən qanunun yenidən qəbulunun utançverici olduğu bildirilir. Təpkilərin artmasından sonra baş nazir Binəli Yıl-

dırım qanun layihəsini müxalifət partiyaları ilə müzakirə etməyi tapşırıb.

Qeyd edək ki, hökumət rəsmiləri bu yeni qanun təklifinin ailə qurmuş, ancaq qanundakı yaş şərti səbəbindən rəsmi nikah bağlaya bilməmiş və bu səbəbdən də ciddi problemlər-

lə üzləşənlərin işini asanlaşdırmaq məqsədilə irəli sürüldüyünü bildirir. Yeni bu qanun erkən yaşda evlənən və bu səbəbdən də rəsmi nikahı olmayan, cəsarət məsuliyyəti daşıyan ailə başçılarını məsuliyyətdən azad etməyi nəzərdə tutur.

Ancaq bu məqsədlə olsa belə, azyaşlıların nikaha cəlb olunması və ya qanuni baxımdan təcavüzə məruz qalınan kimi tanınmanın ləğv olunması paralel olaraq zorlama cinayətlərini də artırmağa gətirəcək. Çünki bir çox insanlar məhz zorladığı qadınlarla ailə qurmağa çalışırdılar və bu zaman ailələrin təsiri daha üstün olduğu Türkiyə cəmiyyətində qızların hüquqları məhdudlaşacaq.

Hökumət isə bu ittihamlarla razılaşmır. AKP-dən olan millət vəkili və Konstitusiya Komissiyasının keçmiş sədri vəkil İdris Şahin deyir ki, qanunda açıq şəkildə təhdid, zorakılıq, hiylə olmaması şərhinin qeyd edildiyini və bu qanunun yalnız öz arzusu ilə az yaşda ailə quran, ancaq erkən evlilik səbəbilə nikaha girə bilməyənləri nəzərdə tutduğunu deyir. Onun sözlərinə görə, daha əvvəl mövcud olmuş qanunda 15 yaşdan çox olan və ailəsi, adətlər səbəbilə ailə qurmuş şəxslər üçün keçərlili olacaq.

□ KƏNAN

Ərdoğan Mosulu Türkiyəyə qaytara biləcəkmiki?

Hüseynbala SƏLİMOV

Türkiyə prezidenti R.T.Ərdəğannın Şərq turnesi, əvvəl İslamabada, daha sonra da Daşkəndə səfər etməsi xeyli diqqət çəkdi və əslində çökməyə də bilməzdi, çünki bu gün Ərdəğan bir siyasətçi kimi özü üçün ən azı bir məsələni həll edib - o, diplomatik dairələrdə V.Putindən sonra bəlkə də ən çox adı hallanan bölgə siyasətçilərindən biridir...

Səfərlərlə bağlı mediada ən müxtəlif ehtimallar səsləndi, hətta Türkiyənin Pakistandan nüvə silahı almaq istəməsi haqda xəbərlər də oldu ki, təbii, onları o qədər də ciddi qəbul etmirik, çünki məsələ biz jurnalistlərin və yaxud da təhlilçilərin düşündüyü qədər də sadə deyil...

Daşkəndə gəldikdə isə, indi Özbəkistanda faktiki olaraq prezident olan (hələ namizəd olsa da...) Ş.Mirziyoyevə və R.T.Ərdəğana qədər Türkiyə-Özbəkistan münasibətlərində xeyli soyuqluq və hətta diplomatik pauza yaranmışdı.

Səbəb də bir vaxt Türkiyənin Özbəkistan müxalifətinə istəti münasibətlər göstərməsi idi və belə siyasət özbək diktatoru İslam Kərimovu qıcıqlandırır...

Amma məqsədimiz Türkiyə ilə iki ölkə - Özbəkistan və Pakistan arasındakı münasibətləri çözmək deyil. İndi R.T.Ərdəğanın diqqət çəkən çıxışları daha çox Yaxın Şərqlə, xüsusən də İraq və Suriya ilə bağlıdır.

Rusiya mətbuatı onun bu xüsusdakı hər bəyanatına az qala bir məqalə həsr edir, çünki bugünkü normal münasibətlər uzun əsrlərin rəqabətini arxa plana keçirmir...

R.T.Ərdəğanın siyasi ritorikasında "osmançılıq" elementləri həmişə diqqət çəkir. Hətta onun ərəb ölkələrinə istəti münasibətini də daha çox bu kontekstdən yozublar...

Son vaxtlarsa o, məşhur "Lozanna sazişi"lə bağlı müəyyən fikirlər deyib və hətta bir neçə dəfə Mosulun tarixi türk ərəzisi olduğunu yada salıbdır. Təbii ki, Türkiyə prezidentinin öl-kəsinin sərhədlərinə yenidən baxılmasının zəruriliyi haqdakı mülahizələri hətta kənardakı millətçilərin də diqqətini cəlb etməyə bilməz. Heç təsadüfi deyil, ucqarlarda da "Dayanın, Ərdəğan Osmanlı torpaqların qaytaracaq!" - deyənlər olur...

Fəqət, düşünürük ki, məsələ bir az başqadır. Bəlkə də səhv edirik, di gəl, bizə elə gəlir ki, R.T.Ərdəğanın indi əsas qaygısı daha bir növbədən kənar parlament seçkisidir.

Bu yaxınlarda onun partiyası bəyan etdi ki, yeni konstitusiya layihəsi hazırdır. Amma layihəni referenduma çıxarmaq üçün partiyanın Böyük Millət Məclisindəki səsləri kifayət etmir və istisna deyil ki, daha bir seçki olsun. Ona görə də Ərdəğan diqqətini millətçi partiyaların elektoratına yönəldib...

Bəs Mosul məsələsi nədir? Bu xüsusda deyilənlər gerçək ola bilərmi? Bəli, ola bilər...

Bu vaxta qədərki ABŞ hakimiyyətləri İraqın və Suriyanın ən azı federallaşmasının əleyhinə olmayıblar, hətta bunu etmək də istəyiblər, amma ən böyük maneələrdən biri Türkiyə iqtidarı olub...

İndi D.Trampın hakimiyyətə gəlişi ilə vəziyyətin necə dəyişəcəyi böllü deyil. Amma bir daha deyirik ki, ötən illər ərzində İraqın və yaxud Suriyanın bölünməsinin, hətta federallaşmasının bölgədə ən qatı əleyhdarı Türkiyə hökuməti, eləcə də R.Ərdəğan idi. Səbəb də ki, kürd dövlətinin yaranmasının qarşısını almaq bəhanəsi idi. Nədənse Türkiyədə belə düşünürlər ki, İraq və ya da Suriya bölünərsə, kürd dövləti yaranarsa, onda mütləq Türkiyə də parçalanacaq...

Ona görə də indiyədək Türkiyə hakimiyyətləri İraq türkmənlərinin probleminə etinasız olublar. Məhz ona görə də Türkiyə hakimiyyətləri İranda ən azı 30 milyon türkün yaşamasını "görməyə" çalışıblar...

Əgər R.T.Ərdəğan səhvləri düzəltmək istəyirsə, bu, çox yaxşı haldır. Təsəvvür edin, illərlə İraq türkmənləri bölgədə gedən siyasətdən kənar olub, heç cür diqqətə gəlməyiblər, sanki bu insanlar heç yerli - dibli yox imiş. Halbuki İraq respublikası yaranarkən təməl etnoslardan biri də türkmənlər olmuşdu...

Sonrakı hakimiyyətlər, xüsusən S.Hüseyn o vaxtkı qərarların üstündən xətt çəkdi. Amma bu xalq var və onun dərd - sərinə heç bir halda biganə qalmaq olmaz...

Bir daha deyirəm ki, D.Trampın gəlişinin Yaxın Şərqlə hansı yeniliklər gətirəcəyini bilmirəm. Amma bir vaxt Türkiyə hakimiyyətləri siyasətini başqa cür qursaydılar, bu gün İraq türkmənləri ən azı, bəli, ən azı muxtariyyət sahibi olacaqdılar və bölgədə ən əsas oyunçulardan olan o vaxtkı ABŞ-in, hətta İsrailin müqaviməti ilə qarşılaşmayacaqdılar. Necə deyirlər, Mosul Türkiyəyə olmasa da, türkə qayda bilərdi...

Ona görə də səmimi şəkildə deyirəm ki, əvvəlki Türkiyə hökumətlərinin siyasətini başa düşmərdüm, amma onların iqtisadi kursunu anlayırdım - indiyədək Türkiyə iqtisadiyyatı mərhum T.Özalın verdiyi impulsun sayəsində irəliləyib. R.Ərdəğanın nə siyasətini, nə də iqtisadi kursunu anlayıram. Yanlışlığım varsa, üzrlü sayın...

Dörd dəfə ard-arda seçilməyin sirri

Xəlid KAZIMLI

Xəbər lentlərində Almaniya kansleri Angela Merke-
lin 4-cü dəfə vəzifəsinə seçilməyi düşündüyü barədə
məlumatlar var. Xanım kansler deyib ki, bu barədə
düşünüb və yenidən vəzifəsinə icra etməyə ha-
zırdır.

62 yaşlı Merkel 2000-ci ildən Xristian Demokrat İttifaqı-
nın lideridir və 2005-ci ildən Almaniyanın kansleri vəzifəsin-
də çalışır.

Ondan əvvəl Almaniyaya heç vaxt qadın rəhbərlik etmə-
yib. Kişi siyasilərdə Merkel qədər vəzifə başında qalmayıb-
lar. Yalnız Helmut Kol 16 il boyunca vaxtaşırı seçkilərdə qalı-
b gələrək ali postda qala bilib.

İndi Merkel özünü, partiyasını o qədər güclü bilir ki, hakimiyyətdə qalıb-qalmamaq məsələsinin öz iradəsindən asılı olduğunu düşünür.

Almaniyadan başqa, demək olar ki, heç bir Avropa ölkə-
sində siyasi xadimlərin karyerası uzunömürlü olmur. Onlar
vaxtaşırı dəyişirlər. İki seçkini dalbadal udan partiya və
blok, yaxud da siyasi xadimə nadir hallarda rast gəlinir.

Firavanlığa, rifaha, iqtisadi inkişafa görə problem yaşa-
mayan Norveç də bu sıradadır. İsveç də, İsveçrə də, Dani-
marka da, Hollandiya da.

Bu ölkələrdə hər növbəti seçkidə iş başına yeni hökumət
komandası gəlir.

Fransanın hər dəfə yeni bir şəxsi prezident və ya baş na-
zir seçməsinin kökündə ölkənin təhlükəsizlik və iqtisadi
problemləri dayansa da, hər baxımdan sabit ölkələrdə höku-
mət dəyişikliyinə az qala seçicilərin "hobby"si kimi yozmaq
olar.

Ancaq firavan ölkələrin seçiciləri hökumətlərini ona görə
tez-tez dəyişirlər ki, onları etalət basmasın, hər dəfə hakimiyyətdə
yeni liderlər yeni proqramla gəlsinlər, ölkəni daha
da qabağa aparsınlar, köhnələr daha da güclənərək korrup-
siya bataqlığına yuvarlanmasınlar və s.

Almanlar fərqli düşünür. Onlar ölkənin təhlükəsizliyini tə-
min edən, ümdə maraqlarını qətiyyətlə qoruyan, əhalinin gür-
zəranının pisləşməsinə imkan verməyən rəhbərləri iş başında
saxlamağı, bu məsələdə avontürist eksperimentlər keçir-
məməyi üstün tuturlar.

"Div adam"ın - Helmut Kolun uzun müddət hakimiyyətdə
qalmasının sirri o idi ki, sadəcə olaraq, herr Kol yaxşı işləyirdi.
Ondan sonra gələn Gerhard Şröder onun kimi olmasa da,
"demiş frau" Merkel Helmut Kola layiq, dünyada sayılıb-seçilən
beş siyasi xadimdən biri olduğunu sübut etdi.

Belədirsə, ta onu dəyişməyə, başqa siyasi partiya səs
verib hakimiyyətə gətirməyə nə ehtiyac var.

Almanlar əsla "bunlar yeyib doyub, başqaları gəlsə ölkə-
ni soyub talayacaqlar" deyər düşünmürlər, düşünlər ki,
bunlar bu qədər sərvətin, varidatın içində öz tamahlarını bo-
ğa biliblərsə, yeni lider üçün dağa-daşa düşməyə ehtiyac
yoxdur.

Hakimiyyət komandalarını tez-tez dəyişməyi sevən ya-
ponlar və cənubi koreyalılar isə əmindirlər ki, iş başına yeni
gələnlər köhnələrdən daha da yaxşı olacaqlar, çünki yaxşı
olmağa məhkumdurlar, başqa yolları yoxdur.

Onlarda dinc hakimiyyət dəyişikliyi mexanizmi son dərəcə
dəqiqliklə işləyir və dünya ictimaiyyəti Yaponiyanın və
Cənubi Koreyanın yeni baş nazirinin soyadını əzbərleyib
yadda saxlamağa macal tapmamış xalq onları dəyişir, yerinə
başqasını seçirlər.

Bu sayaq siyasi ənənələrin, mexanizmlərin Avropanın
uçuqlarında, Yaxın Şərqdə, Asiyanın mərkəzində yerləşən
ölkələrə qətiyyətlə daxil yoxdur.

Bu regionda siyasi uzunömürlülük normadır. Ən yüksək
dövlət vəzifələrində işləyənlər öz postlarında ömürlük qal-
maq niyyətində olurlar. 20 ildən sonra onlar hansısa səbəbdən
vəzifələrindən götürülsələr belə, bu, "devrilmə", "vurulma"
sayılır. Heç kəs dövlət işinə daha faydalı olmadığını gö-
rüb, vəzifəsindən istefa vermək xəyalına düşməz.

Belə hala rast olunmayıb. Bu tezlikdə də olmayacaq. Və-
zifələrin alınması-batılması, seçkilərdə orqanlarda təmsilçiliyin böyük
pullar hesabına başa gəldiyi, yüksək mənəblər tutmaq ehti-
rasının hər şeyi üstələdiyi ölkələrdə başqa cür mümkün deyil.

İndi elə adamlar tapılacaq ki, gələn il Merkelin növbəti,
dördüncü dəfə kansler seçilməsi halında, "baxın, Almaniya-
da da bir adam dörd dəfə ard-arda ən yüksək vəzifəyə seçilə
bilir" deyəcək, bu faktdan daxili təbliğatda istifadə edəcəklər.

Elədir, iqtisadi durumu sabit olan güdrətli Almaniyada
güclü siyasi xadimin dördüncü dəfə xalqdan etimad votumu
alması problem deyil. Ancaq eyni şey problemlər içində ça-
balayan zəif və kiçik ölkələrdə baş verəndə bu normal qarşı-
lanmır, "fenomen" sayılır.

Dollar yenidən bahalaşır və özü ilə birgə Azərbaycan bazarlarında da qiymətlərin artmasına səbəb olur. Artıq ölkədə müxtəlif sahələrdə qiymət artımları əhalini narahat edir. Xüsusən gündəlik ərzaq məhsulları, geyim və tikinti mallarının qiyməti dolların qiyməti ilə paralel olaraq bahalaşır. Nəticədə ölkə iqtisadi fəlakətə sürüklənir.

Artıq insanlar vəziyyətin düzələcəyinə ümidini itirmək həddindədir. Həmçinin bank sektorunun vəziyyəti, hökumətin bu istiqamətdəki fəaliyyətinin yetərsizliyi əhalinin etimadını azaldır. Bəs görəsən, Azərbaycan iqtisadiyyatını hazırda düşdüğü böhrandan necə xilas etmək olar? Neftin qiymətinin 40 dollar civarında proqnozlaşdırıldığını nəzərə alsaq, 2017-ci ildə ölkə iqtisadiyyatını formalaşdırmaq üçün hansı addımların atılmasına ehtiyac var?

Milli Məclisin deputatı Vahid Əhmədov "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, bunun yeganə yolu iqtisadi islahatlar, struktur islahatları və kadr islahatlarıdır: "Bu islahatlar paralel aparılmalıdır. Bir islahatı edib digərini saxlamaqla heç nəyə nail olmaq mümkün deyil. Biz Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafını yüksək dərəcəyə çatdırmasaq, əlbəttə, ciddi problemlərlə üzləşə bilərik. 2017-ci il Azərbaycan üçün neftin qiyməti baxımından yaxşı heç nə vəd etmir. Mən diqqət edərəm ki, qiymətlər elə də yüksək deyil və yüksək də gözlənilmir. Ona görə də ciddi kadr islahatları, struktur islahatları aparmaq lazımdır. O qədər nazirliklərə, komitələrə nə ehtiyac var? Dövlətin xərclərini müəyyən qədər azaltmaq lazımdır. Ümumiyyətlə, iqtisadiyyatda çox ciddi dəyişikliyə ehtiyac var. İlk növbədə institusional struktur dəyişiklik aparılmalıdır. Əks halda, bu ciddi problemləri aradan qaldırmaq mümkün olmayacaq. Bütün islahatlar paralel getməlidir".

Deputatın sözlərinə görə, bazarlardakı subyektiv bahalaşmanın da qarşısı alınmalıdır: "Ən böyük problemlərdən biri də bahalaşmadır. Bu da iki cürdür. Biri var, obyektiv

bahalaşma, biri də var subyektiv qiymət artımı. Obyektiv bahalaşmanı başa düşürəm ki, xaricdən xammal gətirilir, xaricdən mal alıb gətirir, bəs daxildə istehsal olunan məhsullar niyə bahalaşır? Hazırda çox ciddi bahalaşma gedir. İqtisadiyyat Nazirliyinin müvafiq departamenti bu işlə çox ciddi məşğul olma-

Hələ də gec deyil, işləmək lazımdır. Sadaladığım problemləri həll etmək lazımdır ki, əvvəlki vəziyyətə qayıdaq. Neft məsələsini kənara qoymaq lazımdır. Qeyri-neft sektoru, sənaye, kənd təsərrüfatı, turizm sahəsini inkişaf etdirmək lazımdır ki, heç olmasa 2017-ci ildən normal çıxışa bələk".

ni zəruri hesab etdiyimiz tədbirlər yer alır. Orada bizim əsas qayemiz ondan ibarətdir ki, hökumət inzibati yolla tənzimlənən iqtisadiyyat modelindən imtina etməlidir, azad bazar iqtisadiyyatı, liberal iqtisadi siyasət önə çıxmalıdır. Bu liberallıq iqtisadi siyasətin də əsas qayəsini azad sahibkarlıq və sağlam rəqabət

Ölkəni 'iqtisadi fəlakət'in çəngindən necə qurtarmalı?

Vahid Əhmədov:
"Hökumət ciddi addımlar atsaydı, analizlər aparsaydı, problemlər bu həddə çatmazdı"

lidir. Bu bahalaşmanın qarşısı alınmalıdır. Diqqət edin, qonşu dövlətlərlə müqayisədə Azərbaycanda bahalaşma çox böyük sürətlə davam edir. Bu gün bazarda mal eti 10 manata satılır. Halbuki bir neçə ay öncə 7 manat idi. Bu ciddi problemdir və qarşısını almaq çətindir. Möhtəkirlər subyektiv şəkildə qiymətləri artırır. Onun qarşısı alınmalıdır".

Vahid Əhmədov onu da qeyd etdi ki, hökumətin iqtisadi islahatlar istiqamətində atdığı addımlar yetərli deyil: "Əgər onların işi yetərli səviyyədə olsaydı qiymətlər bu həddə gəlib çıxmazdı. Hökumət ciddi addımlar atsaydı, analizlər aparsaydı, əlbəttə, problemlər bu həddə olmazdı. 5-6 ay öncə 1 ədəd kənd yumurtası 15 qəpik idi, indi 30-35 qəpikdir. Hökumət gecə-gündüz işləməlidir. Bəyənmədiyimiz Rusiyada hökumət gecə-gündüz işləyir. Ancaq mən Azərbaycan hökumətində bunu görmürəm.

Qubad İbadoğlu:
"Nə qədər ki, dövlət rəqabəti dəstəkləməyəcək, sahibkarlıq üçün əlverişli mühit yaratmayacaq, o qədər də ölkənin tənəzzülü davam edəcək"

İqtisadçı ekspert Qubad İbadoğlu da təsdiqlədi ki, Azərbaycanda iqtisadi böhran və tənəzzül getdikcə dərinləşir: "Çox təəssüf ki, bu ilin ötən 10 ayı ərzində bizim gözlədiyimiz istiqamətlərdə islahatlar həyata keçirilmədi. İlin əvvəlindən başlayan tənəzzül daha da dərinləşdi və ilin sonuna yaxın da heç bir pozitiv meyllər müşahidə olunmur. Bu ilin son iki ayı və növbəti ilin 4 ayında biz Azərbaycanda vəziyyətin daha da pisləşəcəyini müşahidə edəcəyik. Ölkədə kompleks islahatlara başlanılmasa, həm struktur, həm də institusional sahədə dəyişikliklər baş verməyə, bu vəziyyətin həlli mümkün deyil. Vəziyyətdən çıxış üçün biz Azərbaycan Demokratiya və Rifah Hərəkatı olaraq təkliflərimizi hökumətə təqdim etmişik. Biz əsas və təxirəsalınmaz təkliflər paketini Prezident Aparatına, Nazirlər Kabinetinə və digər əlaqədar orqanlara təqdim etmişik. Həmin paketdə 8 bənddə həyata keçirilməsi-

təşkil etməlidir. Azərbaycanda nə qədər ki, dövlət rəqabəti dəstəkləməyəcək, sahibkarlıq üçün əlverişli mühit, fəaliyyət imkanları yaratmayacaq, o qədər də ölkənin tənəzzülü davam edəcək".

İqtisadçının sözlərinə görə, hökumətin məzənnə siyasətində də ciddi dəyişikliklərə ehtiyac var: "Biz ilk növbədə rəqabət məcləsini qəbul etməliyik. Növbəti il üçün dövlət büdcəsinin müzakirəsi daha geniş şəkildə, həm ekspertlərin, həm də ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə aparılmalıdır. Hökumətin məzənnə siyasətində də ciddi dəyişikliklərə ehtiyac var. Təəssüflər olsun ki, manatın məzənnəsinin tənzimlənməsi ilə bağlı, manatın gərək kurusunun müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı addımlar xeyli gecikdirildi. Bu istiqamətdə son bir ayda pozitiv dəyişikliklər baş verir və bu da milli valyutanın dəyərinin ucuzlaşmasına gətirib çıxarır. Hamı bir həqiqəti dərk etməlidir ki, Azərbaycanda manatın məzənnəsi gerçək məzmununu tapmayınca, milli valyutanın sabitləşməsindən söhbət gedə bilməz. Hazırda hökumətin üzərinə düşən vəzifələrdən biri də manatın gerçək məzənnəsinə yaxınlaşması istiqamətində addımlar atmaq və bir də inflyasiyanı nəzarətdə saxlamaqdır. Çalışmaq lazımdır ki, inflyasiya bir rəqəmli olsun. Hazırda düşdüyümüz vəziyyətin bir nəticəsi də özünü qiymət artımında göstərir. Qiymət artımları isə son nəticədə əhalinin sosial vəziyyətinin daha da pisləşməsinə şərtləndirir".

Q Nərgiz LİFTİYEVA

Noyabrın 21-də ləğv edilmiş MTN-in bir sıra ağır cinayətlər törətməkdə ittiham olunaraq həbs edilmiş sabiq idarə rəisi Akif Çovdarov və digər 3 nəfərin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilib. Sabunçu Rayon Məhkəməsində baş tutan məhkəmə prosesi yenə də jurnalistlərin iştirakı olmadan keçirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, məhkəmə prosesinin qapalı olması ilə bağlı qərar verilməsə də jurnalistlərin iştirakına yaradılan problemin səbəbi izah olunmur. Məhkəmə binasında olan nəzarətçilər bunu "rəhbərliyin göstərişi" olaraq izah edirlər. Nədənsə məhkəməyə sədrlik edən Həbib Həsənov da jurnalistlərin iştirakı ilə bağlı qərarını açıqlamır.

Saat 11:00-a təyin edilmiş proses adətli üzrə yenə gec başlayıb. 45 dəqiqə gecikən prosesdə prokuror ötən proses yarımçıq qalan ittiham aktını elan edib. Bildirək ki, Akif Çovdarov 3 vəkillə müdafiə olunur.

Prokuror çıxışını başa çatdırdıqdan sonra məhkəmədə fəsilə verilib. Fəsilədən sonra Akif Çovdarovdan və digərlərindən ittiham üzrə özlərini təqsirli bilib-bilmədikləri soruşulub.

Akif Çovdarov və digərləri özlərini təqsirli bilmədiklərini deyiblər.

Prosesin davamında Akif Çovdarovun səhhəti yenə pisləşib.

Akif Çovdarov törətdiyi cinayətləri danır

Odiöz general əlindən mal-mülkünü aldığı zərərçəkmişin yalan danışdığını iddia edib

Akif Çovdarov

Bu barədə musavat.com-a məhkəmədən sonra onun vəkili Şahin Rəfiyev məlumat verib. Vəkil deyib ki, hakim nəzarətində məhkəməyə gətirilən A.Çovdarov prosesin gedişində da hakim nəzarətində olub və səhhəti ağırlaşdığı üçün ona tibbi yardım göstərilib. A.Çovdarovun ürk döyüntüləri artıb.

Vəkillər bildirib ki, prokuror ittiham aktını elan etdikdən sonra zərərçəkmiş kimi tanınan Şahmar Qurbanov ifadə verib. Şahmar Qurbanov is-

tintaqa verdiyi ifadəsini təsdiq edib. Mülki iddia ilə çıxış edən Şahmar Qurbanovun iddialarını Akif Çovdarov qəbul etməyib. Akif Çovdarov Şahmar Qurbanovun yalan danışdığını qeyd edib.

Xatırladaq ki, Şahmar Qurbanov qızıl satışı ilə məşğul olub. O, A.Çovdarovun göstərişi ilə sabiq nazir Eldar Mahmudova və ona qızıl-zinət əşyaları, brilyant verdiyi deyib.

Bu barədə musavat.com-a danışan Ş.Qurbanov həmin ziyyət əşyalarının

ondan "MTN çetesi" tərəfindən şantaj yolu ilə alındığını deyib.

Vəkil Şahin Rəfiyev prosesdə məhkəmə tərkibinə etiraz etmək istədiyini bildirib: "Vəsətətlə çıxış etmək istəyirdim, lakim hakim bunu qəbul etmədi".

Məhkəmə prosesi noyabrın 23-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, A.Çovdarovla birlikdə müttəhimlər kürsüsünə ləğv edilmiş MTN-in Energetika və Nəqliyyat Sahələrində Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin sabiq işçisi, polkovnik Səlim Məmmədov, MTN-in sabiq idarə rəisi, mayor Akif Əliyev və keçmiş şöbə rəisi Orxan Osmanov da çıxarılıb.

A.Çovdarov və digər 3 nəfərin cinayət işinə Sabunçu Rayon Məhkəməsinin inzibati binasında Bakı Hərbi Məhkəməsinin sədri Həbib Həsənovun sədrliyi, hakimlər Elbəy Allahverdiyev və Müslüm Əliyevin iştirakı ilə baxılır.

□ **İlkin MURADOV**

Elnur Rüstəmov

Ölkənin dəhşət saçan intihar statistikasısı

Elnur Rüstəmov: "Son illərdə intiharların səbəbləri də dəyişib"

Azərbaycanda ötən il və bu ilin 9 ayı ərzində intihar edənlərin sayı açıqlanıb. Daxili İşlər Nazirliyi Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsinin rəis müavini Səbuhi Pənahov report.az saytının sorğusuna cavab olaraq bildirib ki, bu ilin 9 ayı ərzində Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 125-ci (özünü öldürmə həddinə çatdırma) maddəsi ilə 500 cinayət işi başlanıb, zərərçəkmiş qadınların sayı 156, yetkinlik yaşına çatmayanların sayı 27 nəfər olub. Ölkədə ötən il Cinayət Məcəlləsinin 125-ci maddəsi ilə 658 cinayət işi başlanıb. Zərərçəkmiş qadınların sayı 183, yetkinlik yaşına çatmayanların sayı isə 31 nəfər olub.

Ancaq intiharların səbəbləri barədə nazirlik açıqlama verməyib.

Qeyd edək ki, son bir neçə ayda ölkədə intihar saylarının kəskin dərəcədə artması müşahidə olunur. Az qala hər gün bir neçə intihar, özünə qəsd hadisələri ilə bağlı xəbərlərle rastlaşırıq. İddialara görə, kəskin şəkildə artan intiharların gerçək statistikasısı reallıqda daha çoxdur. Təəssüf doğuran məqamlardan biri isə son vaxtlarda yeniyetmələrin intiharlarla meyli artmasıdır.

Bəs görənsə, ictimaiyyətimizi sarsıdan intiharların əsas səbəbləri hansılardır, maddi və sosial çətinliklər, psixoloji pozuntular, yoxsa bilmədiyimiz digər məsələlər?

Tanınmış psixoloq Elnur Rüstəmov mövzu ilə bağlı "Yeni Məsəbat"a danışıb. Psixoloq qeyd edib ki, əsas səbəblərdən biri yayılan informasiyalar və bundan insanların yüklənməsidir:

"Əlbəttə ki, səbəblər əvvəlki illərdəki kimi deyil. Əvvəllər intihar edən şəxslərdən kimisi uzun sürən xəstəlikdən əziyyət çəkirdi, kimisi zərərli vərdişlərdən canına qəsd edirdi. Şübhəsiz, genetik faktorlar da nəzərə alınır. Amma bu gün intiharların statistikasına baxanda görürük ki, onların arasında yeniyetmələr, gənclər də var. Hansı ki onların səhhətində xüsusi bir problem yoxdur, pis vərdişlərdən əziyyət çəkənlər azdır. Yeni görürük ki, canına qıyanlarda klassik yanaşma dəyişib. Burada başlıca faktor kimi informasiyanı önə çəkmək istəyərdim. Bizim informasiya əsrində yaşamağımız və insanların ifrat dərəcədə informasiya ilə yüklənmələri özü insanlarda müəyyən psixoloji gərginliklərin, konkret olaraq depressiv halların artmasına səbəb olur, bu da nəticədə intiharlara rəvac verir. Yeniyetmələrin intihar statistikasına baxanda görürük ki, həmin yeniyetmə normal bir ailədə böyüyüb, yeni onun ailəsində qayğılar az olub. Ancaq yeniyetmə ola bilsin ki, özünün fərqli daxili psixoloji problemi üzündən, bəzən də ailədəki hansısa kiçik problemi özünə dərd etdiyindən, bəzən isə sosial şəbəkələrdə kimlərsə təsirinə məruz qaldığından ilk növbədə ailə, sonra isə ətraf mühitlə münasibəti pozulur. Və özünü tapa bilməyən yeniyetmə yanlış olaraq intihar yolunu seçir. Intihar edən xanımların statistikasına baxsaq, insan heç vaxt kefindən intihar etmir, ya ailədaxili konflikt yaşayır və ya müəyyən dövrdə psixoloji problemi olub və onun üzərinə düşməyiblər, nəticədə sonda xoşagəlməz hala gətirib çıxarır. Yeni intiharları birbaşa iqtisadi faktorla bağlamaq doğru deyil. Daha çox biz görürük ki, ifrat informasiya ilə yüklənmək, daha çox informasiya almaq bunların hamısı insanın yüksəlməsinə və intihara gətirib çıxarır. Buna görə informasiya təhlükəsizliyi ilə bağlı müəyyən tədbirlər görmək lazımdır".

Psixoloq hər informasiyanın yayılmasının doğru olmadığını vurğuladı:

"Elə hadisələr var ki, doğrudan onların üstündən müəyyən qədər sükutla keçmək lazımdır. Bəzən sosial şəbəkələrdə bilərəkdən və ya bilməyərəkdən kimlərsə travma vururuq. Kiminsə barəsində yanlış informasiya yaymaq, ləkələməyə çalışmaq doğru deyil. Bu cür hallar insanlarda inamsızlığa, cəmiyyətdən uzaq düşməsinə gətirib çıxarır, sarsıdır. Bir sözlə, intiharların böyük əksəriyyəti bu cür psixoloji problemlərdən doğur".

□ **Xalidə GƏRAY**

Milyon yarım rüşvət alan nazir müavinininin vəzifəsində qalmasının sirri

Əli Abbasovdan hər ay 50 min manat aldığı deyən məmur da azadlıqdadır...

"Rabitə çetesi"nin üzvlərinin məhkəməsində müttəhimlərin və şahidlərin verdiyi bir sıra ifadələrdən heyratə gəlməmək mümkün deyil. Məsələn, "Bakı Telefon Rabitəsi" İstehsalat Birliyinin (BTRİB) sabiq baş direktoru Beytulla Hüseynov istintaqa ifadəsində nazir müavinini İltimas Məmmədova ev tikintisi üçün 1,5 milyon manat pul verdiyini deyib. B.Hüseynovun dediyinə görə, həmin pul BTRİB-in və nazirliyin digər strukturlarının vəzifəli şəxslərinin xərclərinin şişirdilməsi, məniməmə və digər korrupsiya əməlləri nəticəsində keçmiş nazir Əli Abbasovun formalaşdırdığı "obşiy katyol"a topladıqları pullardan verilib.

İltimas Məmmədov isə hələ də rabitə və yüksək texnologiyalar nazirinin müavini işləyir. Haqqında bu qədər ciddi rüşvət ittihamı səslənən, ayda paket şəklində 50 min manat aldığı ifadəsində etiraf edən

İltimas Məmmədov

yüksək vəzifəli məmurun hələ də vəzifəsindən çıxarılmaması isə maraqlı və suallar doğurur. Qeyd edək ki, Əli Abbasovun zamanından indiyə qədər nazir müavinini işləyən Elmır Vəlizadənin də istintaqa ifadəsində nazir Əli Abbasovun ona hər ay "paket" olaraq 50 min manat verdiyini təsdiqlədiyi mediada yayılıb.

Yeni AXCP-nin sədri Razi Nurullayev bütün bunlar barədə danışarkən qeyd etdi ki,

belə məsələlərlə bağlı birmənalı nə isə demək çox çətin bir şeydir. Hüquqi dövrlərdə belə ittihamları, ifadələri ciddi qəbul edirlər. Bizdə yüksək çinli məmurlar üçün həbslər törədilən cinayətlərə görə yox, sədaqət və xəyanət motivləri üzərində baş verir: "Həbs edilən şəxslərin fəaliyyəti dövlətçiliklə yanaşı, hakimiyyət rəhbərliyinin də nüfuzuna xələl gətirib və bu kimi səhvlər bəzi şübhələnməyə əsas verir. Əgər bir neçə mil-

yon mənimləmə faktlarına görə həbslər həyata keçirilsə, gərəklə ölkədə başpapaqlı və başlənçəkli yüksək çinli məmur qalmasını".

ADP sədrinin müavini Taliyət Əliyev isə bildirdi ki, yüksək rütbəli dövlət məmuru haqqında bu cür ciddi bir ittiham səsləndirilirsə, sözsüz ki, ölkənin hüquq-mühafizə orqanları bu məsələni ciddi araşdırmalı və səsləndirilən ittihamlar öz təsdiqi taparsa, cinayət əməlinə yol verməmiş dövlət məmuru məsuliyyətdə cəlb olunması istiqamətində prosesual hərəkətləri həyata keçirməlidir: "Lakin hamıya məlumdur ki, ölkədə müstəqil məhkəmə-hüquq sistemi mövcud olmadığından nənki yüksək rənqli dövlət məmuru haqqında, heç "JEK" müdirləri barədə də məhkəmə-hüquq sistemi belə cəsarətdə buluna bilməzlər. Hər şey ölkənin siyasi rəhbərliyinin iradəsindən asılıdır. Bu gün həbsdə olan dövlət məmurlarından heç də az suçu olmayanların bir çoxu azadlıqda və iş başındadırlar. Məhkəmə və hüquq-mühafizə orqanları da bunu bilir. Amma onların barəsində heç bir ölçü götürülmür. Çünki bunlarla bağlı ilkin olaraq ölkə rəhbərliyinin "siyasi qərar"ının olmasını gözləyirlər".

□ **E.SEYİDAĞA**

Xaçı atan keşişdən “Yeni Müsavat” a eksklüziv müsahibə

Kərbəlayı Malxaz ata: “O vaxtdan Aşura gününün fəlsəfəsi bütün ruhumu sardı”

Hamımız uşaqlıqdan Şeyx Sənan adına yaxşı bələdik. 1000 il əvvəl bax həmin bu dərviş bir gürcü gözəlinin təsiriylə xırqəsindən, əbasından, əmmaməsindən əl üzüb başlayır donuz otlamağa, şərab içməyə, namaz qılmamağa. Bəs görəsən, nə vaxtsa bir gürcü keşiş oxşar hərəkəti edib öz xaçından-filanından əl çəkərdimi?

2013-cü ilin yayına qədər bu tərəzinin bir gözüne Şeyx Sənan əfsanəsi ağırлық edirdi. Lakin həmin ilin yayında baş vermiş bir əhvalat, şükür, bu tərəzinin müvazinətini, nəhayət, bərpa etdi.

Həmin vaxt Qərbi Gürcüstanın Samtaskaro kəndində öz xidməti vəzifəsini icra edən polisler ağlaşığmaq cinayətə əl atırlar. Kənd yolunun üstündə dayanıb gedəni də saxlayıblar, gələni də. Kimin yaxasında xaç olmayıbsa, maşından düşürüb döyüblər. Xaçsız olanlar arasında isə təbii ki, mütləq əksəriyyət müsəlmanlar olub. Qoca, yaşlı, uşaq bilmədən hər kəs dəyənəkdən keçirilib. Bu xəbər azsaylı hüquq müdafiəçiləri, mətbuat nümayəndələri ilə yanaşı xristian keşişlərin bir çoxunun da qulağına çatır.

İşə Amerika səfirliyi də qatışsa da, xeyri olmur. Müqəssirlər cəzasız qalırlar.

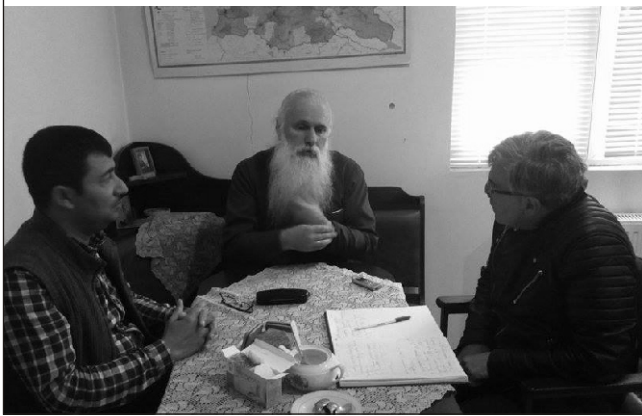
Gürcüstan Baptist kilsəsi rəhbəri Malxaz ata Sonqulaşvili etiraz aksiyalarına qoşulduğu zaman hadisələrin yönü çönür. Gürcü ictimaiyyətinin hədəfə biganəliyini görə Malxaz ata telekəmərlər qarşısında sinəsindən xaçını çıxarı.

“Cəmiyyətimiz bu işdə öz günahını boynuna almayınca, bu xaç boynumdan asan deyiləm!” deyib Gürcüstanı möhkəm cəsiləyir.

“Müasir Şeyx Sənan”ın etiraz aksiyaları tək bəzə bunlarla kifayətlənsəydi nə vardı ki?! Etirazın əhatə çərçivəsinə tezliklə müqəddəs Qum, Kərbəla şəhərləri də qatılır. Malxaz ata öz məsləkdaşı, yepiskop İliya Oseraşvili ilə birgə bu şəhərlərə gedir. Müsəlmanları dinlərarası dialoqa çağırır. Kərbəlada, Nəcəfdə, Qumda namaz qılır. Allahın birliyindən danışır ətrafını sarmış öz çaqşın tamaşaçılarına.

Nəhayət...

Nəhayət, Marneulidəki Aşura yürüşünə qatılıb ön sırada mərsiyə deməyə başlayır, sinə döyür, nöhlər oxuyur. Hadisənin fotoları ildırım sürəti ilə bütün mass-media

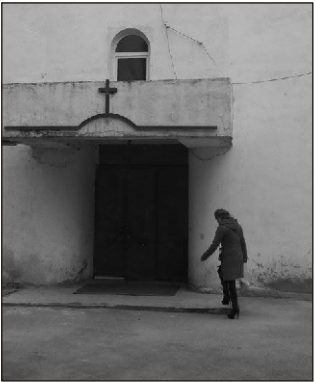

səhifələrini, FB-ni bürüyüb axır gəlib yetişir bizim Azərbaycanca.

Malxaz ata haqda ilk bilgiler çox ziddiyyətlidir. Biri deyirdi, bəs guya xaricdə yaşayırdı. Guya Malxazı Gürcüstanda tapmaq qəti mümkün deyil...

Amma son Gürcüstan səfərimiz zamanı biz “şeytanın qıçını” sındırmağı bacardıq. Tiflisdəki Sereteli küçəsindəki baptist kilsəsinə gəlib burda Malxaz ata ilə görüşməyə müvəffəq olduq.

Baptistlərdə kilsəni cəh-cələla, bər-bəzəyə bürümək adəti yoxdur. Əksinə, kəsbçılığı, aza qane olmaq hissi ni əbədi dəyər bilirlər. Divarlarındakı ikonaları, digər təsvirləri peşəkar fırça ustalarına

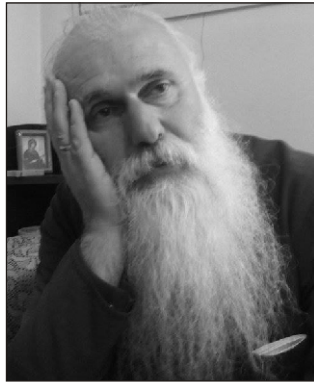

deyil, sıradı sadə adamlara, bəzən hətta uşaqlara çəkirdirlər. Adətləri belədir...

Tiflisdəki gözəl payız mənzərələrindən sonra bütün bunları görmək, seyr edib xəyalda dalmmaq kilsədə bir xeyli vaxtımızı aldı. Bir də aylıb gördük ki, Malxaz ata öz məsləkdaşları

nın sıx əhatəsində elə burada, düz qarşımızdadır.

Malxaz ata adı, sadəcə adı xətləndirdi. Saçlarını peysərində topalayıb düynənməmiş keşişə yaxınlaşınca sifəti xoş təbəssümə qərq oldu. Əynindəki çəhrayı mahuddan tikilmiş uzun don, məşallah, boy-buxununa xüsusi yaraşlıq verirdi. Nəhayət, cürətlənib ilk

“ciğal” sualımızı “batono” Malxaza verdik.

-Bizdə adətdir, Kərbəla, Nəcəf zəvvarları “Kərbəlayı” adını qazanırlar. Kərbəla səfərinizdən sonra sizi bu adla çağırmaq necə, mümkündürmü?

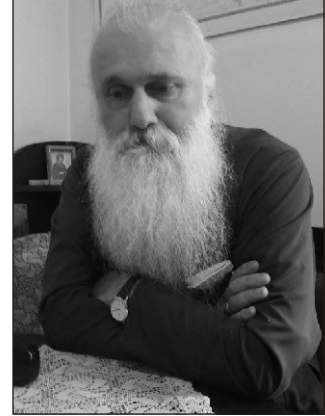
- Əlbəttə. Bu adı ən dəyərlili, əziz nailiyyətim bilərəm.

Xidmətçi qadın, Malxaz atanın lal baxışlarında “Çay, qəhvə gətirin” arzusunu anında oxuyub mətbəxə çəkildim. Gözümüzü yumub-açınca isti qəhvənin, ətirli məxməri çayın xoş qoxusunu burnumuzda duyuruq. Quru dodaqlarımı çayla yaşayıb keçirəm növbəti sualımıza.

Həmkarımın “müsəlmanlarla ilk görüşünüz nə vaxt baş verdi” sualına üzü nurlu bu in-

san oğlu “1999-cu il idi” cavabını verib sözünü belə davam edir:

“İkinci çeçen-rus savaşı özünün ən qızıq dövrünü yaşayırdı. O vaxt Tiflisə xeyli çeçen qaçqını gəlmişdi. Düzü, xeyriyyəçi təşkilatlar, Tiflisdəki dini qurumlar bura pənah gətirmiş çeçenlərlə görüşməyə meyli deyildilər. Bizdən başqa. O vaxt ac-yalavac, köməksiz çeçen qaçqınları qapımızı döyüb bizlərdən yardım umdular. Umacaqlarının kiçik siyahısını bizə təqdim etdilər. Biz də kiçik imkanlarla həmin siyahının bir hissəsini qarşılaya bildik. 700 dollarlıq kəsir qaldı. Kömək xahişimi dünyadakı xristian fondlarına yolladığım zaman özüm də tərəddüd içində idim. Yardım istəyim müsəlmanlar üçün idi deyil, inanın, heyretləndim. İlk günlərdə ünvanıma 15 min, az sonra

yazıb zərfe qoysun, bizə göndərsin. 300-ə yaxın uşağın ağrılı, zədəli daxili ələmi ilə tanışlığımız zamanı hərdən göz yaşlarımızı saxlaya bilmirdik. Uşaqlardan biri Qroznıda qoyduğu pişiyini qaytarmaq istəyirdi, digəri yazırdı ki, bəs bütün xristianları yer üzündən silmək istəyir.

-Sıldımı?

-Yox...əvəzində yazdığı o məşum kəlmələri qayıdıb sildi o. “Xristianlar” sözü üzərindən yağlı xətt çəkdi. Fikrini dəyişdi. Dedi, dünyadakı bütün əclafı həyatdan silmək gərəkdir indi.

-Lakin bu sizin hələ ki müsəlmanlarla tanışlığımızdır, İslamla deyil. Bəs İslamla nə vaxt görüşdünüz, tanış oldunuz? Necə oldu ki, xaçı sinənizdən çıxardınız?

Malxaz atanın mavi gözləri qəfil işıldayıb ürəyinə sancıldı elə bil. “Bioqrafiyanızı danışın” xahişim özümdən ixtiyarsız dodaqlarımdan qopdu.

-Uzun söhbətdir.

Qarşımdakı bu əzəbli sifətdə nələ görmədim, vallah. İstedim bu tanışlığa görə batona Malxaza öz dərin təşəkkürümü bildirim.

1963-cü ildə batono Malxaz dünyaya gələrkən valideynləri nə biləyidilər ki, gələcəyini məhz Aşura keşişini həyata gətiriblər. İlk ali təhsilini Tiflisdə, Şərqsünaslıq İnstitutunda alan Malxaz elə o vaxtlar digər tələbələrdən öz qeyri-adi istedadı ilə seçilmiş. Qədim semit dillərinə burda mükəmməl şəkildə yiyələnən batono qərara gəlir bu istedadını tərcümə sahəsində sınaşın. Ağır bir yükün altına girir o - Tövrəti İvritdən, yəni qədim yəhudi dilindən götürüb gürcücəyə çevirir. Nəticələrini 1989-cu ildə nəşr edən batono tezliklə bütün Gürcüstanda tanınır və sevilir. 2007-ci ildə o, fəaliyyətinin dairəsini genişləndirmək qərarını verərək, Britaniyanın Oksford Universitetinə gedir. Doktorluq dissertasiyasını orda müdafiə edib elmi dərəcə

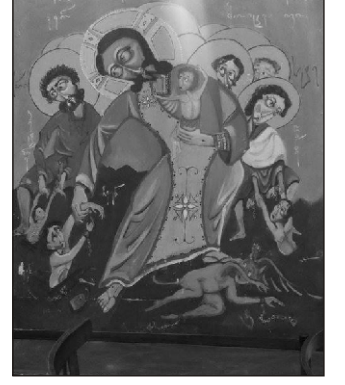
300 min dollar yardım gələndə bunu Allahın lütfü bildim.

-1999-cu ildə bəlkə də 300 min dollar pula bütün Tiflisi bir il yedizdirmək mümkündürmü idi...?

- Bilirsiz, baliqçı baliqçını, dindar dindarı elə lap uzaqdan görüb tanıyır. Tiflisdəki xeyriyyəçilik fəaliyyətimizin əhatəsi tezliklə çox dar göründü bizə.

Xeyriyyəçilik fəaliyyətimizi Pankisi dərəsinə, Çeçenistanla sərhəd bölgəsinə köçürdük. Oturaq həyatı buraxıb keçdik səyyar fəaliyyətə. Pankisi dərəsində qaçqın uşaqlarına məktəb təşkil etdik. Milad bayramına az qalmış müsəlman çeçen uşaqlarından xahiş etdik ki, hərə öz kiçik arzusunu

qazanır.

- Müsəlmanlarla o vaxt artıq tanışdım. Ancaq İslamla hələ ki yox...

- Harda tanış oldunuz bəs İslamla?

- Britaniyada.

- Müfəssəl, geniş danışın bu haqda.

- Oksford kitabxanasında oturmuşdum. Bir də gördüm pakistanlı bir gənc tələbə yaxınlaşdı mənə ki, bəs xahiş edirəm mənə xristianlıqla tanış edin. Razılaşdım. Birçə şərtlə ki, əvəzinə o da mənə İslamı öyrətsin. Namaz qılmağı öyrəndim. Sonra 2012-ci ilin 21 dekabr tarixində kürsüyə qalxıb müsəlmanlar qarşısında öz ilk xütbəmi oxudum.

- İnanclara görə məhşər günü İsa peyğəmbərlə İmam Mehdi eyni sırada dayanıb dəcəlla son döyüşə atılacaqlar. İşarələdiyiniz tarix- 21 dekabr 2012-ci il, məhşər günü elan edilmişdi. -deyib, azca həyəcanlanıram.

- O vaxtdan Aşura gününün fəlsəfəsi bütün ruhumu sardı. Aşurayı bir növ apokalipsisin məşqi saydım. Özümə dedim- “bundan kənarda qala bilmərəm. Müsəlmanlarla xaq-pərəstlər Aşurada çiyin-çiyinə dayanmalıdırlar bütün haqsız-

lığa, zülmə, cinayətlərə qarşı”.

Batonoğun mavi gözləri, ovçu kibriti sayağı alışıb yandı bu zaman. Day söhbətimizin sonuna qədər öləyib sönmədi.

-İsanın əzabları ilə Kərbəla şəhidlərimizin qanını eyni tərəzi gözündəmi görürsüz, Kərbəlayı Malxaz?

Sualımın sonu, deyəsən, lap xoşuna gəldi. Gözlərində razılıq hissi parıldadı.

- Gələn Aşurada sizi Bakıda görmək istərdik, Kərbəlayı. -deyib, nəhayət, köksümüzü ötdükdük.

- Mütləq. Gələcəm. Gəlin bura. Yanaşı durub şəkil çək-direk...

İçimizdə qərībə hisslər yaşadıq. Elə bildik Aşura günü Şeyx Sənanla birgə yanbaşın dayandırdığımız...

□ HƏMİD HƏRİSÇİ,
□ EİSƏN BALAXANILI

Ötən ilin sonlarında Milli Təhlükəsizlik (DTX) və Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyində baş verən məlum proseslər son bir ilin əsas müzakirə mövzusu oldu. Hazırda da hər iki nazirliklə bağlı gedən müzakirələr səngimək bilmir. İctimaiyyət arasında müzakirələrdə MTN və Rabitə Nazirliyi daxilindəki özbaşnalığın, yeyinti hallarının digər nazirliklərdə də olduğunu, sadəcə, hədəfə bu qurumların gəldiyini deyirlər. Hətta qarşıdakı zamanlarda hər iki nazirliyin taleyini yaşayacaq rəsmi qurumların da olacağı istisna edilmir. Bununla bağlı daha bir fikir də var ki, o da hakimiyyətə son bir ildə dəyən zərbə ilə bağlıdır. Qeyd olunur ki, MTN və Rabitə Nazirliyindəki proseslər ölkə iqtidarının da nüfuzuna ciddi zərbə vurdu. Bunun əksi-ni deyənlər də var. Onlar hesab edirlər ki, baş verənlərdən digər qurumlar ibrət dərsi aldılar və özbaşnalıqların qarşısı müəyyən qədər alındı.

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı hər iki nazirlikdə baş verənlərə ilk reaksiya verənlərdən olduğunu söylədi: "Mətbuat səhifələrində bu barədə fikirlərim çox olub. Bu hadisələri dövlətçiliyimiz üçün pis hadisə kimi qiymətləndirə bilə-rəm. Eldar Mahmudov və onun yaratmış olduğu banda bu quruma ciddi zərbə vurdu. Ona xalqımızın illərdir göstərdiyi etimad zədələndi. İndi orada dövlətçiliyimizə sadıq olan insanlar həmin etimadı yenidən qaytarmaq, qurumu gücləndirmək üçün çox səylər göstərirlər. İstintaq və məhkəmənin gedişində çox ciddi məsələlər üzə çıxır. Düşünürəm ki, cinayətlərin təşkilatçısı Eldar Mahmudov və onun yaratmış olduğu banda idi. Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin rəhbəri MTN bandasının qurbanına

çevrildi. O, bandanın yaratmış olduğu durumun içərisinə düşdü. Nəticədə bu vəziyyət yarandı. Dövlətin bütün qurumları, strukturları baş vermiş hadisədən nəticə çıxarmalı, dövlətçiliyimizə xidmət göstərməli, bu cür hallar bir daha təkrar olunmamalıdır. Məncə, belə də olacaq. Bundan sonra belə hadisələrin baş verməməsi üçün qabaqlayıcı addımlar atılır və atılacaq da. Digər qurumlarda da belə halların olması ilə bağlı iddiaları ciddi qəbul etmirəm. Çünki bunlar gümanlardır. Hər halda, baş vermiş hadisədən digər qurumlar da nəticə çıxarıblar. Əgər MTN-in avanta-rasına digər qurumlar və şəxslər də daxil olsaydı, indi çoxdan məsuliyyətə cəlb olunmuşdular. İndi görürsünüz ki, ayrı-ayrı epizodlarda digər şəxslərin də adları çəkilir. Onlar da istintaqa cəlb olu-

MTN və RYTN-dəki korrupsiya digər nazirliklərdə də varmı?

Fəzail Ağamalı: "Baş vermiş hadisədən digər qurumlar da nəticə çıxarıblar"

nur, zərərçəkmiş qismində dindirilir. Güman etmirəm ki, baş vermiş hadisələr bu və ya digər nazirliklərdə təkrar olunsun".

Milli Dirçəliş Hərəkatı

Fərəc Quliyev: "Əli Abbasovun yerində bir başqası olsaydı..."

Partiyasının sədri, deputat **Fərəc Quliyev** bu hadisələrdən hakimiyyətin zərbə aldığına istisna etmir: "MTN-in bu hadisələrdə adının keçməsi böyük rüsvayçılıqdır.

Ölkənin bütün sahələrində təhlükəsizliyə təminatçı qalmaq zorunda olan bir qurumun bu cür fəaliyyət göstərməsi, talançılıq etməsi, ölkənin maliyyə resurslarına ağır zərbə vurması çox böyük bir rüsvayçılıqdır. Hakimiyyətin imici baxımından nə qədər böyük zərbə olsa da, onun üstünə getməsi onu göstərir ki, prezident bu məsələlərin qarşısını almaq iradəsi nümayiş etdirir. Nə olursa-olsun bu məsələlərin tam açılmasının tərəfindədir. Bu, çox mühüm məsələdir. İkinci bir tərəfdən, Rabitə Nazirliyi ilə MTN-i bərabər tutmuram. Açıq budur ki, Rabitə Nazirliyinin yerində başqa bir nazirlik olsaydı, MTN ona təhdidlər etsəydi, göstəriş versəydi, çox az hallarda bu dövlət üçün az əhəmiyyəti olan hal kimi dəyərləndirilərdi. Belə götürəndə tabe ol-

mağa məcbur olardılar. Burada daha çox MTN-in gü-nahkar olduğunu düşünürəm. Hesab etmirəm ki, Əli Abbasovun yerində bir başqası olsaydı, bu cür hallar baş verəndə qarşısını alıb deyəsi idi ki, bunları etmə. MTN ölkənin təhlükəsizliyinin təminatçısıdır. Düşünür-lər ki, bəlkə bu lazımdır. Orada baş verənləri yumşaltmaq məqsədilə bunları demirəm. Yəni hər iki nazirliyi bərabər tutmaq olmaz. MTN məsələsini araşdırdıqca ola bilsin ki, digər qurumlarla bağlı da məsələlər ortaya çıxa bilər. Təhdid etmə və digər hallar. Amma yenə deyirəm ki, ölkə başçısının bu məsələlərdəki qətiyyətli mövqeyi korrupsiya və digər özbaşnalıqlara qarşı üsyan xarakterli addımlardır və təq-dir olunmalıdır".

□ Cavanshir ABBASLI

Saakaşviliyə Azərbaycanda vəzifə verilə bilərmi?

Ekspertlər sabiq gürcü prezidentin Azərbaycanda yaşamaq və işləmək imkanlarını dəyərləndirdilər

Gürcüstanın eks-prezidenti Mixail Saakaşvili Odessa qubernatoru vəzifəsindən istefa verdikdən və Ukrayna hakimiyyətinə qarşı ağır ittihamlar irəli sürdükdən sonra onun bu ölkədən çıxarılacağı barədə ötən həftə xəbərlər yayıldı. Bildirildi ki, Saakaşvilinin Ukrayna vətəndaşlığına xitam veriləcəyi və ölkədən deportasiya ediləcəyi gözlənilir. Xəbərlər prokuror tərəfindən təkzib olunsada təhlükənin qaldığı bir sıra media orqanlarında yazılmaqdadır. M.Saakaşvilinin Azərbaycanla, Azərbaycan hakimiyyəti ilə dost olduğu bəllidir. O, Ukraynadan çıxarılacağı halda Azərbaycana gələ bilərmi? Azərbaycanda ona yaşamaq və hansısa vəzifədə işləmək imkanı yaradıla bilərmi? Bu, baş versə, Saakaşvilini özünə düşmən gö-rən Rusiya necə qarşılayar?

Politoloq Şahin Cəfəri bildirdi ki, Mixail Saakaşvili Ukraynanın tamhüquqlu vətəndaşdır və onun ölkədən deportasiyası üçün öncə vətəndaşlıqdan məhrum edilməsi tələb olunur: "Saakaşvili özü bildirmişdi ki, prezident Poroşenkoya yaxın bəzi şəxslər onu vətəndaşlıqdan məhrum etmək barədə plan qurur. Bir qədər sonra xəbər yayıldı ki, Ukrayna hökuməti onu Gürcüstanla ekstradişiya edəcək. Lakin bu xəbər və iddialar təsdiqini tapmadı. Ukraynanın baş prokuroru bəyan etdi ki, Ukrayna öz vətəndaşlarını başqa dövlətlərə

təhvil vermir. Saakaşvili Ukraynada siyasi iddia ortaya qoyub və öz siyasi hərəkatını formalaşdırmağa başlayıb. Belə bir məqamda ona qarşı siyasi təqiblər nə Ukrayna iqtidarına, nə də müxalifətdəki siyasi qüvvələrə və oliqarxlara sərf etməz, çünki bu təqiblər Saakaşvilinin reytinginin yüksəlməsinə və narazı kütlələrin onun ətrafında birləşməsinə gətirib çıxarar. Bu səbəblə düşünürəm ki, Saakaşvilinin siyasi fəaliyyətinə ciddi maneçilik törədilməyəcək. Amma onu çox çətin siyasi rəqabətin gözlədiyini əminliklə

söyləmək olar. Ənənəvi siyasi qüvvələr və onların əlaqədə olduğu oliqarxik dairələr bütün gücləri ilə çalışacaqlar ki, Saakaşvili Ukrayna siyasətində uğur qazana bilməsin.

Saakaşvilinin özünün kö-nüllü olaraq Ukraynanı tərk etməsi variantı isə istisnadır. Qeyd etdiyim kimi, o, bu ölkədə hakimiyyətə gəlmək planları qurur. Ona görə də onun

Azərbaycana gəlməsi ehtimalından danışmaq aktual deyil".

Gənc Demokratlar İnstitutunun rəhbəri Yeganə Hacıyeva öncə qeyd etdi ki, Saakaşvilinin Ukraynadan çıxarılmasını bu məqam üçün o qədər də inandırıcı görmür. Ən azından prezident Poroşenkonun idarəçiliyi müddətində bunun baş verməsi o qədər də inandırıcı deyil. Saakaşvili Ukraynaya

məhz prezidentin dəvəti ilə gəlib və istefa verənə qədər iki ilə yaxın bir müddətdə Odessanın qubernatoru vəzifəsinə işləyib: "Əlbəttə, bu, o demək deyil ki, onun ölkədən çıxarılması heç zaman baş verə bilməz. Amma hələlik Saakaşvili və tərəfdarları geniş siyasi güc və yeni qüvvələrdən ibarət hərəkat yaradaraq Ali Radaya erkən seçkilərə nail olmaq niyyətindədirlər. Qeyd edim ki, bu hərəkat keçən il başlanmış, bütün ölkə boyu gənclərin, yeni nəsillərin media və gənclər qurumlarının təmsil olunduğu antikorrupsiya platformasının əsasında formalaşır. Əgər Saakaşvili Ukraynadan çıxarılsa və ya özü öz istəyi ilə Azərbaycana gəlmək istəsə, bu istəyinin reallaşması, həmçinin vəzifəyə təyinatı mümkün olmasa məsələsinə gəldikdə, Saakaşvili özü Azərbaycana gəlmək və burada fəaliyyət göstərmək sevdasına çətin ki, düşsün. Azərbaycan Gürcüstanla regional iqtisadi, təhlükəsizlik və siyasi aspektlərdən strateji tərəfdaş və dost münasibətlərindədir. Saakaşvili özü şəxsən Azərbaycandan hökuməti və cəmiyyəti ilə dost münasibətindədir. Emosional olsa da ağıllı siyasətçi olan Saakaşvili

heç bir halda bu münasibətlərə xələl gəlməsinə razı olmaz".

Ekspertin fikrincə, Saakaşviliyə burada yaşamaq və işləmək imkanı yaradılması nəzəri olaraq mümkündür. Amma praktik olaraq buna sadəcə ehtiyac yoxdur: "Azərbaycan özü prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırda reformların həyata keçirilməsi mərhələsindədir. Biz maliyyə sferasında reformların, bank sektorunun etibarlılığının artırılması istiqamətində reformların, mənatın və bazar iqtisadiyyatının liberallaşması, ən əsas gəlirlərin aktiv diversifikasiya mərhələsindəyik. Çünki bu proses burada pilləli olaraq davam edir. Digər tərəfdən də, Azərbaycanda hər hansı bir məmur vəzifəsi Saakaşvilinin özü üçün o qədər də cazibədar olmaz.

Nəzəri olaraq Saakaşvilinin Azərbaycanda fəaliyyət göstərməsinə gəlsək, əlbəttə, bu, Rusiya ilə münasibətlərə müəyyən qədər təsir edə bilər. Amma hər hansı bir fərd üzündən ölkələrarası münasibətlərdə xüsusi gərginliyin olması inandırıcı olmazdı. Çünki baş verən son hadisələr, müşahidə edilən global siyasi mənzərə, istər Suriyadakı emeliyyatlar, istərsə də ABŞ, Bolqarıstan və Moldova seçkiləri göstərdi ki, güc olaraq Rusiya dünyadakı təməl proseslərə daha böyük təsir gücünə malikdir".

□ Etibar SEYİDAĞA

Sovxozun bərpası

Yaxud gübrələnməmiş idmançılar apistlərin iqtisadi böhrandan çıxmaq üçün guya qeyri-neft sektorunu, özəlliklə kənd təsərrüfatını dirçəltmək şoularını yaxından izləyirik. Burada bir maraqlı tendensiya var: torpağı, mülkiyyəti kəndlilərin əlindən almaq, inhisarçı memurlara, onların ailə üzvlərinə məxsus şirkətlərin tabeliyində birləşdirmək. Nəticədə konqlomerat, əcaib, nəhəng strukturlar yaradılır, bunlar isə dünya bazarında gedən proseslər cəhənnəm, heç ölkə daxilindəki dəyişikliklərə çevik reaksiya verə bilmirlər. Misal üçün, ölkəyə un, taxıl gətirilməsindən tutmuş broylar toyuğu istehsalına qədər hər şey bir şirkətin əlindədirsə, o şirkət bazara necə reaksiya versin? Arxayın şəkildə uzanıb respublikanın bir böyrünə, xıdır-xıdır özü üçün sökülür. Ta qiymətlər kəlləçərxa qalxana qədər. Hər bir yandan çırpışdırıb obyektləri böyrü üstə qoyana qədər.

Özü də dərd ondadır ki, bu prosesləri biz bir dəfə yaşamışıq, indi təzədən başımıza gətirirlər. Sovet iqtisadiyyatını eynilə tətbiq edirlər. Görünür, keçmiş komsomolçu və kommunistlərdən ibarət, maskalanmış yapistlər başqa üsul bilmirlər. Yadınızdadırsa, sovet vaxtı kənd təsərrüfatında əsasən iki tip müəssisələr yaradılmışdı: kolxozlar və sovxozlar. Kolxozlar formal olaraq kəndlilərin guya birləşib yaratdığı, dövlətdən asılı olmayan kollektiv təsərrüfatlar idisə, sovxozlar daha əndirəbadi quruluş idi. Bu, rusca "sovetskoe xozyaystva" sözlərinin ilk hecalarından düzəltilən "sovxoz" tipli obyektlərdə çalışanlar üçün gübrəni, yanacağı, maşın-texnikanı və sairəni dövlət verirdi, axırda isə məhsulu elə dövlət satın alırdı, sovxoz üzvlərinə maaş vermək yolu ilə. (Kolxozlarda daha soyğunçu təsərrüfat forması vardı, orda kəndlilər, bəlkə görməyənlər inanmaz, bəzən ümumiyyətlə pulsuz işlədilir!) İndi yapistlərin kənddə qurduqları təsərrüfatlar bu baxımdan sırf sovxoz adlandırılı bilər.

"Əmək ordeni", bunun 1-ci, 2-ci, 3-cü dərəcələrinin müəyyən edilməsi haqda keçən həftə deputatxanada qaldırılan məsələ də bu sovet təsərrüfatının bərpası əhvalatından doğur. Kəndli, fermer normal məhsul istehsal edib, yaxşı dolana bilsə, hansısa dəmir-dümür medal onun nəyinə gərəkdir? Deməli, dolanışığı əvəzinə insanlara şirniqış təklifi geri qayıdır. İspan konkistadorlar astək qəbilələrinə ucuz muncuqları verib qızilları əllərindən aldıqları kimi, yapistlər də Azərbaycan kəndlilərinə medal və ordenlərlə şirnikləndirib, dərilərinə saman təpmək fikrindədir.

Sözgəlişi, dünya praktikasında kənd təsərrüfatını bu cür "dirçəltmək" artıq heç kəsin ağına gəlmir. ABŞ boyda dövlətin cəmi 2 faiz əhalisi bizim anladığımız mənada kəndli sayılır, ancaq bu 2 faiz nəinki 324 milyon yerli əhalini zəruri ərzaqla təmin edir, üstəlik, dünyaya da satırlar. Səbəb isə sovxoz-kolxoz quruluşundan uzaq durmaq, özəl təsərrüfatlara, fermerlərə azad bazar şəraitini təmin etməkdir.

Sovet vaxtı cürbəcür uydurma, saxta əmək qəhrəmanları vardı, biz onların bu adı necə aldığını əyani gördük. Bütün kəndin əziyyəti çəkib yığıdığı pambığı bir nəfərin adına kitab-dəftərə salanda adam olurdu "qəhrəman pambığı". Üzümlük, maldarlıq, qoyunçuluq da eləcə.

Sonda bir "əmək qəhrəmanımız" haqda. Güləşçi Vitali Rəhimovun 2008 Pekin olimpiadasında aldığı medala dopinq səbəbiylə ləğvindən sonra ona verilən pul da gündəmə gəldi. Adam, zarafat deyil, məşqçisi ilə birlikdə 300 min manata yaxın mükafat almışdı. Bu pullar isə prezidentin ehtiyat fondundan, yeni dövlət büdcəsindən verilmişdi. İndi idman naziri Azad əke deyir ki, mənim yadımdadır, Vitali əziyyət çəkmişdi, nə olsun BOK medalı geri istəyir, biz pulu geri istəmirik.

Əcəb işdir. Başqa sahədə kimsə dövlətin 300 manatını yesə, haqqında cinayət işi açılır, idmançılara isə istənilən yeyinti, indiki halda 300 min manat halal edilir. Hamı qanun qarşısında bərabər olmalıdır, əks halda, dövlət dağılır.

Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ABŞ-ın indiki prezidenti Barak Obamanın hakimiyyəti dövründə də həllini tapmadı. Əksinə, haradasa daha qəliz duruma salındı və böyük müharibə ehtimalı artıdı. Bu da rəsmi Vaşinqtonun məsələyə ciddi diqqət ayırmaması ilə birbaşa bağlı idi. Təkcə bu faktı qeyd etmək yetər ki, ötən 8 ildə Obama bir dəfə də olsun, ABŞ-da Qarabağa görə Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşünü təşkil etmədi.

Qarabağ nizamlanmasına ümidlər indi də yeni prezident Donald Trampın dönməsinə bağlanmışdır. Lakin nəzərə alsaq ki, məsələdə Rusiya ən böyük təsir imkanlara, nəcəqlərə malikdir, o zaman Vaşinqton-Moskva münasibətlərinin xarakterinin Dağlıq Qarabağ ətrafındakı situasiyaya da təsirsiz ötürülməyəcəyi şübhəlidir. Bəs təsirlər necə olacaq? Bu yöndə hələ ki yalnız nüfuzlu təhlilçilərin təxmin və ehtimalları var.

Məsələni, tanınmış alman politoloqu, professor Vilfrid Furman "Vestnik Kavkaza" nəşrinə şərhində Donald Trampın prezidentliyi dönməndə Güney Qafqaz regionunun üzləşə biləcəyi, daha doğrusu, Qarabağla bağlı üç mümkün ssenarini təsvir edib. Bu zaman o, öncədən qeyd edir ki, öz proqnozlarında amerikalı prezidentin tipik respublikaçı prezident kimi yox, heç olmasa, Rusiya ilə məhdud və fundamental konsensus tapmağa çalışan prezident olaraq çıxış edərək həmin variantları irəli sürüb.

Ekspert mövcud etimad əlaqələrindən çıxış edərək, Türkiyə, Rusiya və İranın Qafqazdakı müasir sərhədlərini qarşılıqlı zəmanətli hesab edir. "Bununla da Cənubi Qafqaz zahirdən, coğrafi baxımdan artıq dairəyə alınıb, cızılıb. Yeni regionun üç böyük dövlətinin (Türkiyə, Rusiya, İran) mümkün ekspansionist planları fundamental məhrum kimi görünür. Lakin bu təhlükəni tam istisna etmək də olmaz" - analitik qeyd edir.

Onun sözlərinə görə, əgər Rusiya bundan sonra da erməni sərhədlərinin qarantı olmaqda davam eləsə, o zaman ABŞ da Gürcüstanın hazırkı sərhədlərinin qarantı kimi çıxış edəcək: "İstisna deyil ki, "etnik təmizləmələr" olacağı halda hər iki qarant dövlət birgə şəkildə müdaxilə edəcək və bununla da tərəflərdən hər birinin "rezident hüququ"na zəmanət verəcək. Bu, hər iki dövlətin marağı və aktivliyinin qəbul edilmiş qarşılıqlı qorunmasıdır".

Lakin professor hesab edir ki, Cənubi Qafqazın "sanitar dəhlizə" çevrilməsi üçün ilk növbədə Dağlıq Qarabağ konfliktini həll olunmalıdır. Alman politoloqu fikrincə, bu münaqişə yəqin ki, ATƏT-in Minsk Qrupu çərçivəsində deyil, həmin çərçivədən kənar

Konflikt Azərbaycanla Ermənistanın öhdəsinə buraxılır?

Qarabağ üçün üç həll ssenarisı - üç ilginc model

Tanınmış alman siyasi analitikinə görə, ABŞ-ın yeni prezidenti dönməndə bu variantlardan hər biri şanslı ola bilər, çünki...; **professor Furman: "Münaqişə Minsk Qrupu çərçivəsindən kənarada həllini tapacaq"**

həllini tapacaq. Furman bununla bağlı bezi mümkün ssenariləri təsvir edib - hansılar ki, mövcud "nə hərbi, nə də sülh" vəziyyətindəki bezi "tabu"ların sindirilməsi anlamına da gələ bilər.

Həmin ssenarilər aşağıdakılardır:

"Birinci ssenari: hər iki dünya dövləti - Rusiya və ABŞ Güney Qafqazın üç respublikasının indiki sərhədlərini tanıyır və işğal altındakı Dağlıq Qarabağ və ətraf 7 rayonla bağlı danışıqlar prosesini, mümkün hərbi aksiyalar da daxil, müstəsna olaraq Azərbaycan və Ermənistanın öhdəsinə buraxır. Bu, heç də avtomatik şəkildə məsələnin hərbi həlli demək deyil. Ancaq həftə məhdud şəkildə də olsa, hərbi aksiya Ermənistan tərəfindən hazırda müşahidə olunan güzəştlərdən total imtina mövqeyini önleyə bilər.

İkinci ssenari: hər iki dövlət konfliktdən ötən 20 il nəzərə almaqla və bu müddətdə doğulanlar üçün insan haqlarını və mülk hüququnu saxlamaqla, Dağlıq Qarabağın və mümkün ki, işğal altındakı digər Azərbaycan ərazilərinin "bölünməsi" konsepsiyasını hazırlayır. Rusiya və ABŞ bu ssenari zamanı Azərbaycanla Ermənistan arasında yeni sərhədlərdə təkid edir və onlar arasında danışıqların modera-

toru kimi çıxış edir. Bu halda "Qordü düyünü" müharibənin formalasdırıldığı indiki sərhədlər nə vaxtsa beynəlxalq hüquq baxımından tanınmadan, faktiki surətdə kəsilmiş olacaq.

Üçüncü ssenari: işlək Güney Qafqaz federasiyasının yaradılmasında təkid etmək. Mövcud tarixi təcrübə və indiki gərgin situasiya nəzərə alınarsa, bu, çətin ki, mümkün görünsün. Lakin mümkün həll yolu kimi neytral federasiya ola bilər - hər üç ölkənin vətəndaşlarının sərbəst yaşaması və yerdəyişmə hüququ daxil, birgə polis qüvvələri ilə birgə. O halda Rusiya və ABŞ federasiyanın daxili - dövlətlərarası deyil, xarici sərhədlərinin qarantı qismində çıxış edə bilər. Bütün Dağlıq Qarabağ konfliktini zonası da həmin federasiya daxilində ayrıca vahid olardı - özünün kvotalanmış strukturu ilə (məsələn, ermənilər və azərbaycanlılar ayrı-ayrılıqda parlamentdəki yerlərin, nazir portfellerinin, həmçinin də polis qüvvələri və idarə orqanlarının 50%-ni alır). Belə olan halda bütöv Cənubi Qafqazın iqtisadi inkişafı üçün çoxlu sərbəst resurslar da üzə çıxmış olacaq".

Politoloq etiraf edir ki, bu variantların heç biri münaqişə tərəflərini tam mənada qane etməyə bilər: "Belə bir şeyi təsəvvür etmək əlbəttə ki,

çətinidir. Təqdim edilənlər sırf mümkün kompromis "qərarlar konsepsiyası"dır. Ancaq konfliktin aktual durumu, hər dəfə alovlanan hərbi toqquşmalar zamanı baş verən ölümlər, yaranan mələklər, hələ yurd yerindən qovulan insanların yaşı və gənc nəsil üçün həyatı şansların olduqca məhdudluğu nəzərə alınarsa, humanitar nöqtəyi-nəzərdən təcili dəyişikliklərə ehtiyac var. Bu variantlar istənilən halda hazırkı natamam situasiya fonunda şanslı görünür".

Alman siyasi analitik hər üç ssenarinin ən böyük müsbət üstünlüyünü bunda görür ki, həmin variantlar regionda hadisələrin ərəb ölkələrindəki kimi çərayan etməsini istisna edir. "Dünya o zaman daha sabit olacaq, ABŞ isə diqqəti daha çox öz daxili inkişafına yönəldə biləcək", - deyir ekspert sonda əminliklə qeyd edib.

Alman politoloqu irəli sürdüyü mümkün ssenarilərdə təbii ki, rəsonal rüşeymlər var. Lakin çox şey yəqin ki, yene Rusiyanın konfliktə yanaşmasından asılı olacaq. Bu yanaşma isə həm Moskvanın bölgədəki hərbi-siyasi dayaqlarının qarşısındaki illərdə necə olacağından, həm də və əlbəttə ki, ABŞ-Rusiya münasibətlərinin xarakterindən asılı olacaq.

Xocavənd rayonunun Qarakənd kəndi üzərində ermənilər tərəfindən vurulan "Mİ-8" vertolyotunda həlak olan Azərbaycanın dəyərli dövlət adamlarından biri baş prokuror İsmət Qayıbovun oğlu çox maraqlı açıqlamalar verib. Hazırda prokuror işləyən İsmayıl Qayıbov modern.az saytına müsahibəsində 1991-ci il noyabrın 13-də Bakı Şəhər Prokurorluğu İstintaq Şöbəsinin prokuroru Şükür Rzayevin Xankəndində silahlı ermənilər tərəfindən girov götürülməsindən bəhs edib.

"İsmət Qayıbov xarakterli bir prokuror, azərbaycanlı kişi təbi ki, öz isti kabinetində rahat otura bilməzdi. 18 noyabrda artıq o özünü Xankəndinə danışıqlara gedir. Noyabrın 19-20-də isə Xocavənddə də ara qarışır" - İ. Qayıbov bildirib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın o vaxtkı rəhbərliyi Rusiya ilə danışıqlar aparırdı. "1991-ci il noyabrın 18-də Mixail Qorbaçovun şəxsi köməkçisi Kremldən Bakıya zəng vurur və Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ rəhbərliyindən xahiş edir ki, Təhlükəsizlik Şurasının növbəti iclasını Dağlıq Qarabağda keçirsin. Çünki ərazidəki torpaq iddiasında olan erməni liderlərinin və Moskva nümayəndələrinin də bu iclasda iştirakı nəzərdə tutulur. Güc nazirliklərindən və Təhlükəsizlik Şurasının rəhbər orqanlarından ibarət heyət olmalıydı. Rəsmi Moskva iclasda dövlət katibi Tofiq İsmayılov və baş prokuror İsmət Qayıbovun iştirakını xahiş edir".

Qarakənd üzərində üç yüz metr yüksəklikdə uçan Mİ-8 N72 vertolyotu 1991-ci il noyabrın 20-də saat 14:42 dəqiqədə vurulur və 22 nəfər həlak olur. İ. Qayıbov deyib ki, hadisələrdən bir neçə həftə keçəndən sonra, dekabrın 7-də Şükür Rzayev azad olunur... Bütün bunlar isə ortaya xeyli suallar çıxardı. O zaman Azərbaycanın prezidenti vəzifəsini tutan eks-prezident Ayaz Mütəllibova müraciət etdik:

- Ayaz müəllim, İsmət Qayıbovun oğlunun açıqladığı məqamlarla bağlı siz nə deyə bilərsiniz?

- Mənim dəqiq yadımda deyil. Onu bilirəm ki, bu hadisənin sonadək araşdırılması ilə bağlı lazımı səviyyədə istintaq aparılmadı. Biz o zaman hələ SSRİ-nin tərkibindəydik. Onlar bu işi görmədilər. Bu hadisələr bizdə bir növ inamsızlıq yaratdı. O qədər bədbin hadisələr baş verirdi ki, biz bilmirdik bunun hansını başlayaq, hansını qurtaraq. Ancaq istintaqın axıra çatdırılmaması mənim özümçün müəmmal məsələdir. Mən Təhlükəsizlik Şurası adlı qurumun olduğunu xatırlamıram. Bu, müstəqillik qazanıldıqdan sonra yaranıb. O zaman Qorbaçovun yanında müşavirəsi var idi, belə məsələlərlə məşğul olan bir qurumdan söhbət edir. Biz orada vaxtaşırı görüşürdük, SSRİ-nin yeni sazişindən söhbət aparırdıq. Ona görə də bilmirəm belə bir təşkilat olub, ya olmayıb. Mənçə, yox idi.

- Qorbaçovun nə vaxtsa Qarabağ məsələsi ilə bağlı Azərbaycan, Ermənistan, yaxud elə Xankəndinə gəlmək niyyəti olmuşdu?

- Yox, olmayıb.

- Bu hadisələrin baş verməsində Qorbaçovun iştirakı, maraqlı olması, həyat yoldaşına bağışlanan brilyantlar və sairə bağlı nə demək olar?

- Eşitmişəm ki, bu barədə o, öz kitabında da yazıb. Düzür, mən oxumamışam. Hər halda, o, özünə sərf edən formada yazıb.

üçün hazırlanmış ssenarinin tərkib hissəsi, bir qəsd idi? Özü də həlak olanların bir çoxu Qarabağ məsələsinin həllinə çox yaxın idilər, onların bölgədə nüfuzu da böyük...

- Hər şey ola bilərdi. Aydın məsələdir ki, vertolyot öz-özündən qəzaya uğramayıb. Bu, təsadüfi məsələ deyildi. Məktəbli də deyə bilər ki, necə oldu birdən-birə prezidentin bu qədər adamı eyni vaxtda həlak oldu? Heç vaxt təsadüfi ola bilməz.

- İsmət Qayıbovun oğlu müsahibəsində deyib ki, rəsmi

yonlarını bir yere toplayıb Ağdamda iclas keçirdirdik. Mənə məlum idi, çünki bir-iki dəfə özüm də olmuşam, Viktor Polyaniçko (Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin ikinci katibi-E.P.) ilə bərabər iclas keçirmişik. Düşündüm ki, Tofiq İsmayılov dövlət katibi postuna yeni gəlib, ona görə də Qarabağ məsələsi ilə yerində tanış olmaq, sanballı vəzifə sahibi kimi camaatla şəxsən görüşmək istəyir. Dedim, yaxşı, sən gedirsən, orda müşavirəni keçirirsən və qayıdırsan Bakıya, çünki mənim Ki-

ma da getmə! Sən başa düşürsənmi orda vəziyyət necədir? Mən bir neçə dəfə Xankəndində olmuşam. Mən bilirəm ki, nə hazırlamaq lazımdır ki, bədbəxtliklə üzlənməyək. Ona görə də, dedim, qəti şəkildə belə bir addım atma, qayıt gəl!

- Siz son dəfə Xankəndində nə vaxt olmuşunuz?

- 1991-ci ildə. Ayı yadımda deyil. Vaqif Hüseyinov, Məhəmməd Əsədov, Polyaniçko ilə birlikdə gecə ilə ora gedib ermənilərin "başbilənləri" ilə də görüşdük, vəziyyəti müzakirə etdik.

burda yaşayırdıq, ona görə də bu işi qurtarmaq lazımdır". 5 nəfər gəlmişdi, qrupun rəhbəri də, deyərsən, Vladimir Qriqoryan idi. Deyilənə görə, ciddi adam idi, yeni "başxətali" deyildi. 1988-ci ildən bəri ilk dəfəydi ki, mən belə bir hadisəyə rast gəlirdim. Mən də dedim ki, ermənilər artıq ağ bayraqla Bakıya gəldilər. Söhbətledik, müzakirə etdik, dedim, gedin Ter-Petrosyanla da görüşün, ona da çatdırın ki, mən etiraz etmirəm. Əksinə, hesab edirəm ki, ümumi komissiya yaradıb bir qərara gəlmək olar. Ancaq səhəri gün Qriqoryanı Xankəndi də küçənin ortasında millətçi ermənilər avtomatla güllələyib öldürdülər.

- Siz bilirdinizmi ki, Tofiq İsmayılov Xankəndinə girovluqda saxlanılan Şükür Rzayevi azad etmək üçün getmək istəyirdi?

- Yox, mənə deməmişdilər ki, Xankəndinə nə üçün getmək istəyirlər. Ancaq mən belə düşündüm ki, vəziyyətlə yerində tanış olmaq niyyətilə getmək istəyir. Bircə onu deyib ki, ermənilərin yaşadığı kəndləri gəzmək, tanış olmaq istəyirəm. Mən də özümdən çıxdım, dedim qətiyyənlə elə şeyə yol vermək olmaz!

- Bəs sizə demişdimi kimlərlə bərabər gedəcəksən?

- Siyahını rəhmətlik özü tutmuşdu. Amma kimlərin gedəcəyini deməmişdi. Hətta mənəm mətbuat üzrə köməkçimi özü ilə götürüb siyahıya yazdı. Halbuki o, mənim mətbuat xidmətim idi. Mən özümdən çox Tofiqin xətirinə istəyirdim.

- Yeni siz siyahı ilə tanış olsaydınız, bu qədər rəhbər şəxsin Ağdama uçmasına icazə verməzdiniz?

- Əlbəttə ki, qoymazdım. Mən axı orda vəziyyəti görmüşəm. Bir dəfə Polyaniçko mənə yaxınlaşıb dedi ki, həyəcanlanma, biz Xankəndini tərk edəndən 10-15 dəqiqə sonra qaldığımız yere güllə atdılar. Biz "obkom"-un qonaq evində qalmışdıq. Dağın etəyində, qaralıq bir yer idi, orda nə istəsən baş verə bilərdi. Ona görə mən vəziyyəti bildiyim üçün özümdən çıxdım ki, "sən nə danışırsan?" İndi olmasın, Tofiq əlini qoydu çiynimə... Biz bir-birimizə adla müraciət edirdik. Mən ona "Tofiq", o da mənə sadəcə "Ayaz" deyirdi. Əlini qoydu çiynimə, dedi "Ayaz, nigaran qalma, hər şey yaxşı olacaq" ("Vsyö budet normalno"). Qayıtdım ki, mən sənə sözümdə dedim, o tərəfə getmə! Gəlersən, danışırdıq, məsləhətləşərdik, hazırlaşardıq, ondan sonra baxarıq. İndi olmaz, qətiyyənlə! Mən sonradan belə bir söhbət eşitdim ki, orada Qarabağda komendanturanı icra edən adamlarla mübahisə yaranıb, azərbaycanlılar yaşayayan məntəqələrdən şikayətlər gəlib. Komendant da deyib ki, "istəyirsiniz gedək, yerində sizə göstərim ki, vəziyyət elə deyil". İndi dəqiq belədir, ya yox, deyə bilmərəm. Vertolyota minib gediblər araşdırmağa... Heyf! Çox heyf! Biz bu komanda ilə çox işlər görə bildik... Ona görə də bir dəfə demişdim ki, mən o vertolyotda komandamı itirdim, xalqımız da - Qarabağ!...

"Tofiq əlini çiynimə qoyub dedi ki, "Ayaz, nigaran qalma, hər şey yaxşı olacaq"

Ayaz Mütəllibov "Yeni Müsavat"a 20 noyabr faciəsi barədə ilginç açıqlamalar verdi

- Qarabağ münaqişəsi olmasaydı, SSRİ dağılmazdı kimi yanaşmalar var və bu yaxınlarda rus ekspertlərdən biri də bunu təkrarladı. Razılışırsınız?

- Artıq 25 il keçib və bütün kölgələr çəkilib. O zaman SSRİ-nin çökməsi Qarabağdan başladı. Düşünülüb şəkildə. Özü də o zamankı rəhbərliyin hamısının xəbəri var idi. Qorbaçovun işindəydi, 2-3 nəfər də ətrafındakılar... Əslində onlar gözləmədilər ki, Azərbaycan belə bir hay-küy qaldıracaq, bu cür reaksiya verəcək. Etirazlar eşidildəndən sonra çaş-baş qaldılar və bilmədilər ki, nə etsinlər. Ermənilərə, bizə lazımsız təkliflər verməklə, xahişlər etməklə məsələni ilbəil bu həddə qədər uzatdılar. O zaman Siyasi Büro səviyyəsində Qorbaçovla mənəndən acı münasibət bəsləyən ikinci adam yox idi. Hətta kommunistlərin qurultayında dediklərimlə mən bunu isbat edə bilərdim. Orda dedim ki, görürsünüz, Qarabağ məsələsinin acı nəticələrinin siz qısa bir müddətdə şahidi olacaqsınız! Niyə bu qondarma davanı saxlamırsınız? Qarabağdakı hadisələrin demokratikləşdirməyə nə aidiyyəti var? Boş-boş sözlər deyirdilər ki, "keçib gedəcək" və s. Amma arxada müəyyən dairələr var idi ki, onlar çoxdan SSRİ-nin dağılması üçün çalışırdılar.

- Sizin Qorbaçovla mübahisəniz nə vaxt olub?

- 1991-ci ilin avqustunda.

- Bu mübahisədən üç ay sonra sizin komanda üzvləriniz terrorun qurbanı oldu. Hesab etməklə bilərsiniz ki, bu, Qarabağın ermənilərə verilməsi

Moskva Qarabağda keçiriləcək iclasda dövlət katibi Tofiq İsmayılov və baş prokuror İsmət Qayıbovun iştirakını xahiş edibmiş...

- Mən onu bilmirəm. Bu işlə əvvəldən-axırədək rəhmətlik Tofiq İsmayılov, dövlət katibi məşğul idi.

- Bu toplantı ilə bağlı siz Moskva ilə danışırdınız?

- Yox, elə şey olmayıb. Toplantı söhbəti olmayıb. "KQB", DİN vasitəsilə müəyyən rütbəli zabitlər gəlmişdilər. Onlar da ənənəvi qaydada daim işləyirdilər, fəvqəladə bir məsələ deyildi. Qazaxıstandan general rütbəsində adam var idi, həmçinin Qarabağda öz vəzifəsini icra edən rus generalları var idi. Nəse hazırlansaydı, mən işin işində olardım.

- Vertolyotun heyəti uçmadan əvvəl sizin qəbulunuzda oldumu?

- Yox. Mən Kiyevdə səfərdəydim. Biz SSRİ-nin yeni sazişi ilə əlaqədar vaxtaşırı görüşüb layihə ilə bağlı müzakirələr aparırdıq. 19 noyabrda axşam saat 11-ə işləmiş Bakıya qayıtdım. Protokola görə hava limanında məni qarşıladılar. Tofiq İsmayılov, Bakı Şəhər rəhbərliyi və digər rəhbər şəxslər idi. Görüşdük, daha gec idi, dedim, birisi gün görüşərik, dəqiq deyərəm işimizin adı nədir, nə etməliyik. Ancaq indi çox sağ olun, gedin, istirahət edin. Bu məqamda rəhmətlik Tofiq İsmayılov, indi olmasın, yaxınlaşdı ki, bəs mən səhər Ağdama uçuram. Ağdamda da biz daire bölgüsünə bənzər bir şura yaratmışıq. Qarabağın ətraf ra-

"1991-ci ilin iyul ayında bir qrup erməni Bakıya, mənimlə görüşə gəldi ki, bəs... Ertəsi gün Qriqoryanı Xankəndində küçənin ortasında millətçi ermənilər avtomatla güllələyib öldürdülər"

yəvlə əlaqədar iclasım olacaq, gəl, müzakirə edək. Qayıtdı ki, mən istəyirəm Dağlıq Qarabağda uçam.

- Xankəndinə?

- Hə... Burda mən diksindim, dedim, bura bax, sən zərərət edirsən, ancaq mən sənə ciddi şəkildə deyirəm, bu fikri başından at! Ola bilməz! Belə olsa, mən deyərəm heç Ağda-

- Təsədüfən o görüşdə Serj Sərkisyan, ya Robert Köçəryan iştirak etmirdi?

- Yox. Onlar hələ o zaman yox idi. Onda Mkrtıçyan var idi... Amma o gəlməmişdi, yox. Daha sonra, 1991-ci ilin iyul ayında bir qrup erməni Bakıya, mənimlə görüşə gəldi. Gəlib görüşdülər, dedilər ki, bəs "eyibdir, bizə yaraşmaz, biz

Bir vaxtların tanınmış müxalifətçisi olmuş şəxsin çiftliyindəyik. Bir tərəfdə inəklər, danalar otlayır, çoban əlində çomağı onlara baxır. Bir tərəfdə kimsə yer belləyir. O özü isə böyük bir ərazini əli ilə göstərərək deyir ki, bura onun "Şən həyat kolxozu"dur... Sonra isə kəndə gəlmə səbəblərindən, müxalifətdən uzaqlaşmasından, buradakı həyatın ona nə qədər doğma olmasından danışıq. Danışdıqca hiss olunur ki, siyasətdən hələ də uzaq deyil, ölkədəki siyasi proseslərlə bağlı öz fikri, mövqeyi var...

Keçmiş müxalifətçinin "Şən həyat kolxozu"...

Şahin Nəcəfov: "Avropada regionların əsas inkişafı, 70 faizi ailə fermer təsərrüfatlarının üzərində qurulub"

çə aydan sonra Bakının bir hissəsi olurdu qıraqdan gələnler. Teatr, kino, kitabxana, imza günü-filan, hamısında iştirak edirdik. İndi o mədəni mühit darmadağın olub. Bakı böyük kənddir, həm də eynən kənddir artıq. Orada tozun, beton plitələrin içində oturmaqdan, gözəl təbiət mənə daha maraqlıdır. Bu gün Bakıda 10-15 il yaşayanlar var ki, bir dəfə teatra, yaradıcılıq gecəsinə getməyiblər. Bakıdan buranın nə qədər böyük fərqi var? Ən gözəli təbiətin qoyunudur". **Deyir ki, indi rahatdır, kiçik kolxuzunda çalışır, mahnılar, ssenarilər yazır və təbiəti seyr edir. O, "Şəmkir" mahnısı da daxil olmaqla, bir çox mahnıların müəllifidir.** "Bu mahnı Şəmkinin himni adlandırılır. Bir çox tanınmış müğənnilər mənim sözlərimə yazılan mahnıları oxuyublar".

Deyərsən, müsahib cavabın qaneəddiçini hissiyyət və hərəkət dövründən danışmağa başlayır: "Bizdə ən böyük problem odur ki, 70-ci illər nəslinin öz potensialını gerçəkləndirmək imkanları məhduddur. Bu hərəkət başlayanda daha böyük arzularla, daha böyük hədəflərlə başlamışdıq. Böyük bir nəsil, onun arzuları məhv oldu. Bu qətiyyətlə hakimiyyət iddiası deyildi. Dövlətin qurulması bir mərhələdir, millətin formalaşdırılması bir başqa mərhələdir. Hər bir millətin dəyərləri formalaşır, bizdə də bu, formalaşmalı idi, olmadı, zaman olmadı. Bu gün Azərbaycanda ləyaqətli vətəndaş yetişdirmək üçün hansı addım atmışıq? Biz hansı vətəndaş istəyirik? Doğru-dürüst, vicdanlı, namuslu, təminatlı bir vətəndaş istəyirik, yoxsa yaltaq qorxaq, riyakar, yoxsul vətəndaş? Dövlətin bir konsepsiyası olmalıdır. Uşaq bağçasından başlamış, orta məktəb, universitet və digər mərhələlərdə hansı vətəndaş yetişdiririk? Bu gün ölkə əhalisinin əksəriyyəti yoxsulluq içindədir. Elm də sübut edir ki, yoxsulluq insan intellektinin 14 faizini məhv edir. Bayağ böyük şəhərin məhvindən danışdıq. Yoxsul insanın teatra getməyə hali, böyük dəyərlər haq-

rolu, böyük yanlışlıqları olub. Biz 1988-dən bir yol gəlirik, bu gün 2016-cı ildir. Minlər, on minlər, o cümlədən biz bu yolda ömrümüzün böyük bir hissəsini verdik. O liderlərdən, bizi yola çıxaran, arxasınca aparən liderlərdən soruşmaq lazımdır: bu gün biz yolun hansı hissəsindəyik? A nöqtəsindən başlamışdıq, Z nöqtəsinə gəldik. Haradayıq indi? Az qalıb, yolun ortasında, hələ yeni başlamış, tərpenməmişik, yoxsa gerimi getmişik? O liderin bir borcu var xalq qarşısında, bunu deməlidir. Bu, prosesi bir nöqtədən digərinə daşımaqdır. O prosesin içində nə qədər ömürlər hədəf gedib. Siyasi lider iki halda cəmiyyət üçün maraqlı olacaq, birinci, idealist olmalıdır ki, onun idealistliyi millət üçün cəlbədicisi olsun. Elçibəyin idealistliyi cəmiyyət üçün maraqlı idi. Ya da lider hədsiz ağıllı olmalıdır. Bu gün belə bir lider görmürəm. Siyasət özü bir investisiyadır, oraya qoşulan özünü, həyatını, qohumlarının həyatını təhlükə altına atmış olur. Bəs nəticə nədir? Siyasətdə zamanlama böyük bir şərtir. Lenin deyirdi ki, bu gün tezdır, sabah gecdir, saat 12 inqilabın vaxtıdır. Liderin fərqi odur, inqilabın vaxtını bilirdi. Bu gün müxalifətdə də, hakim partiya da vitrin seyrəlib, hamı dağılıb gedib. Hər iki düşərgə iflas edib. Bu işdə heç bir perspektiv yoxdursa, hökumət oyun qaydalarını pozursa, insanlar məcbur deyillər ömürlərini onlarla çürütsünlər. Bu, çox təhlükəlidir. Biz bu təhlükəni bir neçə il sonra hiss edəcəyik. Bir ölkədə iqtidarın zəif olması qorxulu deyil. Ən böyük problem odur ki, orada ya müxalifət yoxdur, ya da zəifdir. Necə ki, Suriyada, İraqda vəziyyəti görürük..."

Şahin Nəcəfov əlavə edir: "2005-ci ildən sonra vəziyyət elə gətirdi ki, ya gərəkdir oyun oynayan, ya da uzaqlaşsan. Mən də uzaqlaşdım. Həm də siz bilsəniz ki, mənim nə qədər ağıllı danalarım, itlərim var, buraya niyə gəlməyimlə bağlı sualı mənə verməzdiniz".

Ş.Nəcəfov siyasətlə bağlı

tərəfindən dəstək göstərilməlidir. Məsələn, araşdırılmalıdır ki, bağında hansı ağacı əksə, məhsuldarlıq bol olar, hansı heyvanı saxlaya bilər, şəraitə uyğundur və sair".

Sahibkar bu sahəyə dövlət dəstəyinin olmasının vacibliyini söhbət zamanı bir neçə dəfə vurğulayıb: "Məsələn, dövlət sahibkara kiçik konteynerlər verə bilər, mini soyuducu depolar, mini emal müəssisələri verilməlidir. Bunu fermer özü alsın, böyük xərçdir, amma dövlət dəstək verə bilər. Heç olmasa, bir neçə fermerə bir bu cür aparat verilsə, icmalar da yaranmış olar. Fermer də bazara normal şəkildə təmiz məhsul çıxara bilər. Dövlət bununla bağlı qeyri-hökumət təşkilatları vasitəsilə grantlar ayıra bilər. Avropada regionların əsas inkişafı, 70 faizi ailə-fermer təsərrüfatlarının üzərində qurulub. Dövlət o icmaların birləşməsinə maraqlıdır. Ümumiyyətlə, fermer haqqında qanuna yenidən baxmaq lazımdır. Hansısa bir həcm müəyyən olarsın ki, neçə hektar əkin sahəsi olan fermer sayılmalıdır. O zaman fermerlər sahələrini böyüdüblər böyükdən təsərrüfatlar quracaqlar. Çünki bir neçə hektarla heç vaxt nəticə əldə etmək olmaz. Üstəlik, fermer özü malını aparıb bazarda satmamalıdır, satsa, ziyan edəcək. Bunun üçün icmaların yaranması vacibdir".

Ş.Nəcəfovun fermasındakı danaların bir neçəsi cins danalardır, bir neçə inək süni şəkildə mayalandırılıb və doğulan balaya görə dövlət yüz manat da pul verəcək. Heyvandarlıq kompleksləri gedib qıraqdan heyvan alırlar: "İndiyə qədər ölkədə heyvandarlıqda cins dəyişdirmə böyük faizlə olmalı idi, amma nəticə olmayıb. Bu neçə ildə Azərbaycanın heyvandarlıq sistemində 70-80 faiz dönüş əldə olunmalı idi. Cins heyvanların et və süd məhsuldarlığı böyükdür. Hökumət isə xaricdən inəyi baha qiymətə alır və gətirib fermerə satır. Bu, sərfəli üsul olmasa da, kimlərsə bunda maraq-

həm valyuta ölkədən qırağa getməz, fermerlərə verilir, yerli təsərrüfatlar inkişaf edər, alan fermer üçün də ucuz başa gələr. O heyvanlar yerli şəraitə adaptasiya etmiş heyvanlar olurlar, xəstəliyə dözümlü olurlar. Amma xaricdən gələn heyvanlarda itkilər çox olur".

O, "Aqrolinq" tərəfindən verilən kənd təsərrüfatı texnikalarının 40 faizinin dövlət tərəfindən qarşılandığına da diqqət çəkib: "Bu, fermerə çox böyük dəstək oldu, real dəstək oldu. İndi Sahibkarlara Yardım Fondundan kreditlər verilir. Hamının bildiyi həqiqətdir ki, bunun "şapkası" var, nağılaşması var, bir iş qur-san, verilən rüsvət var. Yəni bu fondan alınan pulun böyük hissəsi sahibkara çatmır, müəyyən adlar altında onun əlindən alınır. Ona görə bu kreditləri geri qaytarmaqda problem yaranır. Bu, etiraf edilməli və sahibkara bu sahədə də dəstək verilməlidir. Sahibkar o pulun 20-25 faizini itirib, geri qaytarmağa çətinlik çəkir".

Ş.Nəcəfov əklməyən torpaqların problemindən də söz açir: "O torpaqların bir hissəsi məmur tərəfindən zəbt olunub. Bir hissəsi isə böyük vəsaitlər itirilərək atılmış torpaqlardır. O torpaqlarda böyük vəsaitlər itirilib, sahibkar işdən soyuyub, pul qoyub, itirib. Sahibkar bir il, iki il əkir, mənfəət görmür, axırda məcbur olub geri çəkilir. Birinci növbədə fikirləşmək lazımdır ki, yerli iş adamlarına dəstək verilsin, onlar pul qazansınlar. Amma bizdə istənilən addımda elə bil iş adamı düşünür qüvvədir. Belə düşünməyə var ki, onu necə edək, xərcə salaq. Hər bir addımda bir bəyər yaradırlar, adı Milli Məclis qanunları qəbul edir, iş adamları üçün xüsusi ödəniş həddi, qiymət qoyurlar. Bu gün kənd təsərrüfatında çox gözəl, brend olacaq məhsullar var, onları yetişdirmək üçün sahibkara kömək etmək lazımdır". **Problemlərə rəğmən, fermer gələcək planlarından da söz açıb- ekoturizm zonası yaratmaq, şəhərdən**

"Mənim nə qədər ağıllı danalarım, itlərim var..."

Şahin Nəcəfov Meydan Hərəkatına qatılmasından, 2003-cü ildə, həmçinin 2005-də aktiv siyasətlə məşğul olmasından, ADP-nin üzvü olmasından, həmin ildə "Azadlıq" blokunun 99 sayılı Şəmkir kənd seçki dairəsindən vahid namizədi kimi seçkilərə qatılmasından danışıq: "Meydan Hərəkatı çox böyük bir mərhələ idi, xalqın ruhu idi. Azərbaycanın çox şərəfli bir tarixi idi. Millətin var olması üçün bu cür tarixlər olmalıdır. Bu cür tarixlər olmasa, necə deyə bilərsiniz ki, mən millətim?" **Soruşuram:** "Bəs 2006-cı ildə birdən-birə siyasətdən ayrılıb Şəmkirde ferma yaratmağınız nə ilə

bağlı oldu? Bu, hobbisi idi, əlacsizliyi idi, yoxsa siyasətdə uğur qazana bilməmək?"

Cavabı uzaqdan başlayır: "Avropada, sivil dünyada əksər yaradıcı adamların çiftlikləri, fermer təsərrüfatları var. Buraya gələndə həyatı unuduram, telefona cavab vermərəm, televizora baxmıram. Protest etməyə, sadəcə olaraq, canım istəmir. Burada ruhum dincəlir. Bir az gec gələndə, evdə uşaqlar deyirlər ki, ata gəndir, kolxoza getmək vaxtıdır. Bakı əvvəl mədəniyyət paytaxtı idi həm də. Biz kənddən gəldik, Bakıda mədəni mühit o qədər güclü idi ki, bizi cılayırdı. Bir ne-

çində düşünməyə vaxtı yoxdur. Ona o vaxt ehtiyac yaranır ki, ölkə vətəndaşlarının hansısa bir dəyərlər sistemi var. Sovet hökumətinin özünəməxsus dəyərləri var idi. Sovet vətəndaşının dəyərlər sistemi, arzuladıq cəmiyyət var idi, xeyallar qura bilirdi. Bizdə problem odur ki, hökumətin hər şeyə səlahiyyəti çatır, heç nəyə məsuliyyət daşmır. Xalq pisləmək lazım deyil, mən onun əleyhinəyəm. Hökuməti tənqid edirik, böyük səhvlər var, aydındır. Hökumətin səhvləri varsa, korrupsiyanın içindədirsə, o demək deyil ki, müxalifəti tənqid etmək olmaz. Bu gün müxalifətin də bu prosesin bu həddə gəlib çıxmasında

söhbəti burada yekunlaşdırıb bizə təsərrüfatını göstərməyə başlayır. İnəklər, toyuqlar, qazlar, həmçinin üç böyük it təsərrüfatın bir hissəsidir. Bir qədər uzaqda atları və daha böyük itləri də var. Həmçinin heyvanları, quşları yemlə təmin etmək üçün əkin yerləri var: "Buranı 2006-cı ildən qurmağa başladım, çoxlu çətinliklərim oldu. Təkcə iki il qaz çəkilməsi üçün çalışdım. Üstəlik, təcrübəsizlikdən çoxlu ziyanım oldu. İndi vəziyyət bəzətdir, gələcəklə bağlı da ümidlər var. Buraya gəlib öyrəndim ki, kəndlinin əkinlə, heyvandarlıqla bağlı məlumatı çox azdır. Ona bilgi verilməli, dövlət

lıdır. Gedib 3-4 min avroya xaricdən inək alırlar. Bunun 50 faizini dövlət qarşılayır, 50 faizini də fermer ödəyir. Fermerə verilən inək 7-8 ay sonra balalayır, bu vaxta qədər ayda ona yüz manatlıq yem vermək lazımdır. Bu, fermerə sərf etmir. Çünki bu pula bazardan yarı balalı inək almaq mümkündür. Yəqin kimlərsə marağında deyil xaricdən bunu gətirmək. Hansı yeyintilər var, Allah bilir. Bu gün Azərbaycanda kifayət qədər yaxşı və böyük fermer təsərrüfatları formalaşdırılıb. Dövlət həmin damazlıq heyvanları onlardan alıb, kəndliyə, fermerə satsa, daha yaxşı olar. Həm ucuz başa gələr,

gələnlərə kiçik çiftlikdə əsl kənd həyatı yaşatmaq: burada at sürmək də mümkün olacaq, inək sağmaq da, uşaqlar üçün kiçik ferma da quraşdırılacaq ki, heyvanların balaları ilə oynasınlar. Bütün bunlar gələn ilin yazına planlaşdırılır.

Son olaraq isə müsahibim deyir: "İnsanlara ləyaqətli yaşamaq üçün imkan yaratmaq lazımdır. Çox ambisiyaları yoxdur bizim insanların, istəyirlər ki, isti evləri olsun, evlərinin işığı yansın, bir parça çörəkləri olsun. Çox şeylər deyil bunlar"...

□ Rəy RƏFİYEVA
Fotolar müəllifindir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

NATO Parlament Assambleyasının İstanbulda keçirilən 62-ci sessiyası çərçivəsində qurumun Müdafiə və təhlükəsizlik komitəsi suveren ölkələrin ərazi bütövlüyünün dəstəklənməsi ilə bağlı qətnamə qəbul edib.

İclasda iştirak edən Yeni Azərbaycan Partiyası icra katibinin müavini, Milli Məclisin deputatı Siyavuş Novruzov deyib ki, komitənin iclasında işğal olunmuş ərazilər məsələsi müzakirəyə çıxarılıb: "ABŞ nümayəndə heyətinin üzvünün təklifi ilə belə bir məsələ ortaya qoyuldu ki, bütün suveren dövlətlərin ərazi bütövlüyü tanınmalıdır və müzakirələrdən sonra bununla bağlı qətnamə qəbul edildi". S. Novruzov qeyd edib ki, Ermənistan nümayəndə heyəti qətnamənin qəbul edilməsinə etiraz etsə də, heç bir nəticəsi olmayıb.

Qeyd edək ki, qətnamə NATO Parlament Assambleyasının sessiyasında da təsdiq olunub.

Bu isə Ermənistanın işğalçılıq siyasətinin beynəlxalq aləmdə hüquqi dəstək qazana bilmədiyini, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün birmənalı olaraq tanındığını bir daha təsdiqləyir.

Sessiyanın ilk günündə çıxış edən Fransadan olan təmsilçi Jean Marie Bockel Gürcüstan və Ukrayna münaqişələrindən danışsa da, Azərbaycan ərazilərinin işğal altında olmasından bəhs etməmişdi. Hətta Azərbaycanın NATO PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri, Milli Məclis sədrinin 1-ci müavini Ziyafət Əsgərov bu haqda əvvəlcədən ona məktub yazsa da, nəticəsi olmamışdı. Nümayəndə heyətinə daxil olan deputat Qüdrət Həsənzadə isə məruzədən sonra fransız təmsilçiyə etiraz edərək Azərbaycanın Ermənistanın təcavüzü

ilə üz-üzə qalmasını təkrar xatırladı. Bundan sonra isə məruzəçi deyib ki, "mübahisə yaranmaması üçün digər münaqişələrin də adının məruzədən çıxarılmasına hazırdır". Nəhayətə, konkret adlar çəkilməyə də, ərazi bütövlüyünün dəyişdirilməsinin yolverilməzliyi alyansın sənədinə əlavə olundu. Bu isə Dağlıq Qarabağın adını dəyişməyə hazırlaşan, Azərbaycan ərazilərində ikinci erməni dövləti yaratmaq üçün cəhdlər göstərən erməni separatçılarının pis vəziyyətdə qalması deməkdir. Eyni gündə Qarabağ separatçıları və erməni diasporu Brüsseldən də bəd xəbər aldı. Belə ki, Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində yaradılmış qondarma rejimin təbliği məqsədilə Brüsselin məşhur "Palais des Beaux Arts" sarayında keçirilən məsələdə tutulan konsert programının da ləğv edilməsi təmin olunub. Bu barədə müsavəat.com-a Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Məlumat görə, bu tədbirlər məqsədilə Brüsseldə səfər etməyi planlaşdıran qondarma rejimin "rəhbəri" kimi özünü təqdim edən Bako Saakyanın sərəfinin də ləğv edilməsinə nail olunub. "Qondarma rejimin Brüsseldə təbliği ilə əlaqədar nəzərdə tutulan təxribatçı tədbirlərin qarşısının alınmasında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin rolu xüsusi olaraq qeyd edilməlidir. Milli Məclis tərəfindən bu istiqamətdə zəruri önleyici ad-

Qarabağ

NATO Rusiya-Ermənistan hərbi birləşməsi ilə bağlı niyə susdu?

Arzu Nağıyev: "Rusiya-Ermənistan hərbi birləşmələri elə ilk növbədə NATO-ya qarşı yaradılıb"

dimlar atılıb, Belçikanın qanunverici orqanı, Avropa Parlamenti və digər aidiyyəti tərəflərlə davamlı iş aparılıb"-açıqlamada deyilir.

Heç şübhəsiz ki, Azərbaycan və Türkiyənin eyni mövqedən çıxış etməsi ermənilərin İstanbuldakı uğursuzluğuna gətirib çıxartdı. Qeyd edək ki, Ermənistan nümayəndə heyətinin üzvü Koryun Nahapetyan və digər həmkarı sessiyada hey-küy qaldıranda Türkiyə rəsmiləri tərəfindən sərt cavab aldılar. Türkiyə XİN başçısı Mövlud Çavuşoğlu cavabında "Azərbaycan torpaqlarını mənmi işğal etmişəm? Qarabağı mənmi işğal etmişəm? Siz işğal etdiniz, niyə çəkilmişiniz?"-deyə, çox ciddi bir mövqe sərgilədi. Bu, Azərbaycanın mövqeyinin çox mötəbər bir tədbirdə açıq müdafiəsi idi. Arınca Türkiyə ordusunun rəhbərliyinin də işğalçı ölkəyə sərt

cavab verməsi təbii ki, diqqətverici orqanı, Avropa Parlamenti və digər aidiyyəti tərəflərlə davamlı iş aparılıb"-açıqlamada deyilir.

Türkiyə prezidentinin baş məsləhətçisi Yalçın Topçunun Bakıda səsləndirdiyi son açıqlama yerinə düşdü. "Dağlıq Qarabağ münaqişəsi olmasa, Azərbaycan Asiyanın və bölgəsinin rifahının açarı olacaqdı. Qarabağ münaqişəsi ilə Azərbaycanın qarşısını almağa çalışırlar. Asiyanın rifahı Azərbaycanın ayağa qalxması ilə bağlıdır, Türkiyənin ayağa qalxması Balkanların, Orta Şərqi, Afrikanın ayağa qalxması deməkdir"-deyə, Y. Topçu bildirdi: "Bütün beynəlxalq təşkilatlar Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyini söyləyir. Ancaq heyasızcasına işğal 20 ildir ki, davam edir. Xocalı soyqırım

dünyanın gözləri qarşısında tö-rədilib".

Türkiyə rəsmisi Qarabağ məsələsində Türk dünyasını bir olmağa səsləyib: "Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev beynəlxalq tədbirdə demişdi ki, Türkiyə burada yoxdur, mən varam. Prezident İlham Əliyevin bu mövqeyi bütün qardaşlarımızıza örnək olacaq bir mövqedir. Əgər Ankara, Bakı və digərlərimiz ayaq üstə olsaq, birliyi Türkiyədə, Misirdə, Liviyada istədiklərini edə bilməzlər. Allah bizi bərabər etsin. Tanrı dağından enən övladlar həmişə birgə olsun".

Politoloq Arzu Nağıyev bildirdi ki, Türkiyənin xarici işlər naziri cənab Çavuşoğlunun ermənilərə cavabı çox məntiqli və yerində olan bir bəyanat idi: "Eyni zamanda bu cavab bütün iştirakçılar üçün bir mesaj oldu. Yeni Azərbaycanı daima dəstəklədiklərini bildirməklə, Ermənistanla olan münasibətlərin məhz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə təhdidlə, daha doğrusu, Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonların işğalı ilə bağlı olduğunu Türkiyə tam məsuliyyəti ilə bəyan etdi. Bu bəyanatın NATO PA-nın toplantısında səslənməsi də təqdirəlayiq bir haldır. NATO-da birləşən dövlətlər həm ayrılıqda, həm də birlik şəkildə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyirlər. Bununla yanaşı, unutmayaq lazımdır ki, bu, hərbi bir blokdur, ilk növbədə öz dövlətləri

xarici təcavüzə məruz qalacaqları halda, hərbi əməliyyatların aparılmasına qərar verə bilərlər. Azərbaycan NATO-nun üzvü deyil, sadəcə, bir neçə əməliyyatlarda, o cümlədən Əfqanıstanla bağlı tədbirlərdə birgə fəaliyyət göstərirlər. Yeni bu, hələ məsələnin tam həllinə dəstək demək deyil".

Rusiya-Ermənistan hərbi birləşmələrinin məhz NATO sərhədlərinə yaxın bölgədə, işğalçı Ermənistan ərazisində yaradılması qərarına alyansın reaksiya verməməsi də müzakirə mövzusu. Müşahidəçilərin fikrincə, ən azı NATO PA bu məsələnin bölgə üçün təhlükə vəd etdiyini vurğulamalı, təəffürü bölgədəki hərbi birləşmələrinin məhz NATO PA-nın toplantısında səslənməsi də təqdirəlayiq bir haldır. NATO-da birləşən dövlətlər həm ayrılıqda, həm də birlik şəkildə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyirlər. Bununla yanaşı, unutmayaq lazımdır ki, bu, hərbi bir blokdur, ilk növbədə öz dövlətləri

Azərbaycanın hərbi xərcləri "Bloomberg"-i həyəcanlandırıb

Üzeyir Cəfərov: "Əgər beynəlxalq qurumlar bu şəkildə davam edəcəksə, o silahlar günün birində torpaqlarımızın azad olunması üçün istifadə olunacaq, buna heç kəsin şübhəsi olmasın"

"Azərbaycan son 10 il ərzində silah almasına 22,7 milyard dollar xərclənib, Avropada ən iri hərbi texnika idxalçısına çevrilib. Onun illik hərbi büdcəsi Ermənistanın bütün dövlət büdcəsini üstələyir".

Bunu ABŞ-ın "Bloomberg" agentliyi apardığı qiymətləndirməyə əsasən yazıb. ("Report") Agentlik qeyd edir ki, regionda silahlanma yarışının ciddi problemi həllənməkdədir: "Ermənistan "İsgəndər" raket

kompleksləri aldığı halda, Azərbaycan da İsraildən "kamikadze" PUA-ları alır və Pakistanla yüksək texnoloji silah növlərinin alınmasına dair danışıqlar aparır. Bütün bunlar son illər ərzində münaqişənin ən ciddi kəskinləşdiyi aprel döyüşlərindən cəmi yeddi ay sonra baş verir.

"Bloomberg"-in məlumatına görə, Azərbaycan və Ermənistan son on ildə hərbi xərclərə ümumilikdə 27 mlrd. dollar vəsait sərf ediblər. Silah almasına

ayrılan vəsaitə gəldikdə isə Azərbaycan liderdir. Stokholm Beynəlxalq Sülh Araşdırmaları İnstitutunun məlumatına görə, Azərbaycan son 10 il ərzində silah almasına 22,7 mlrd. dollar xərclənib, Avropada ən iri hərbi texnika idxalçısına çevrilib. "Bloomberg" yazır ki, onun illik hərbi büdcəsi Ermənistanın bütün dövlət büdcəsini üstələyir.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl də "Bloomberg" Azərbaycanın müharibəyə hazırlaşdığı ilə bağlı məlumat yaymışdı. Təəccüb doğuran odur ki, bu təşkilat Ermənistan ordusunun zəbt olunmuş Azərbaycan ərazilərində məskən salmasında terrorçulardan, nəzarətsiz ərazilərdə yerləşdirilən silah-sursatdan, hərbi texnikadan bəhs etmir. Azərbaycan öz büdcəsindən böyük vəsaitləri məcburi qayda hərbe ayırdığı halda, Ermənistan Rusiyadan hədiyyə

Üzeyir Cəfərov

olaraq qəbul etdiyi silahları işğal zonasına daşıyır.

Ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Üzeyir Cəfərov bildirdi ki, bu qədər vəsaitlərin hərbi sahəyə ayrılmasına baxmayaraq, Azərbaycan torpaqlarının işğal qalmasını səbəbi beynəlxalq qurumların ikili, hətta üçlü siyasətinin nəticəsidir: "Ermənistanı heç vaxt öz adı ilə çağırırlar. İndi də amerikalı həmsədr Uorlik həmsədrlikdən getməsi ilə bağlı bəyanat verir. Artıq açıq-aydın bir mövqe var, beynəlxalq qurumlar, həmçinin həmsədr Dağlıq Qarabağla bağlı Ermənistanı

yerində oturmaq istəmir. Ermənistan da bu vəziyyətdən yararlanı. Ona görə də Azərbaycan hərbi xərclərini artırmaq məcburiyyətində qalır". Ü. Cəfərov qeyd etdi ki, əks təqdirdə, Azərbaycan bu vəsaitə rahat şəkildə səviyyəyə, təhsilə sərf edə bilər: "Amma məcburiyyət qarşısında qalıb silah-sursata ayırır. Əgər beynəlxalq qurumlar bu şəkildə davam edəcəksə, o silahlar günün birində torpaqlarımızın azad olunması üçün istifadə olunacaq, buna heç kəsin şübhəsi olmasın. Azərbaycan xoşbəxtlikdən hərbi sahəyə bu qədər vəsait xərcləməyib. Beynəlxalq qurumlar sanki Azərbaycanın addımlarını güdürlər, hətta yersiz bizi günahlandırır da. Bəs Azərbaycan nə etməlidir? Torpaqlarının işğalı ilə barışmalıdır? 2017-ci ilin dövlət büdcəsində müdafiə xərcləri 1 milyard manat artırılıb. Görünən budur ki, heç kim sülh yolu ilə Azərbaycan torpaqlarının azad olunması üçün ciddi şey göstərmir. Belə olan təqdirdə Azərbaycanın yeganə çıxış yolu öz silahlı qüvvələrini gücləndirməkdir".

Qarabağ qazisinin pulu mənimsənilib Nizami Məmmədov: "Maşın almaq üçün 6 min dollar pul verdim, nə avtomobili verirlər, nə də pulumu qaytarırlar"

Sumqayıt şəhər sakini, 2-ci qrup Qarabağ əlili Məmmədov Nizami Hübət oğlu redaksiyamıza gələrək aldaddımlarından şikayətlənib. O bildirib ki, pul verib avtomobil almaq istəsə də, həm avtomobildən, həm də pulundan olub:

"2010-cu ildə Rəcəyev İlqar Cavadxan oğluna 6 min dollar pul verib "BMV-318" markalı, qeydiyyat nişanı 50 BT 070 olan avtomobili aldım. Proses 3 şahidin iştirakı ilə baş verdi. Həmin şahidlər notarial qaydada ərizə yazıb mənim pul verdiyimi bildiriblər. Sonrakı məhkəmə proseslərində də onlar öz ifadələrində bu faktı təsdiqləyiblər. İ.Rəcəyev də mənə qəbz yazaraq verib ki, həqiqətən mənə 6 min dollar pul alıb və avtomobili mənə satıb. Rəsmi qaydada avtomobil üçün mənə etibarnamə də verilib. Daha sonra avtomobili öz adıma sənədləşdirmək üçün müraciət etdim, qarşı tərəf bundan imtina etdi. Pulumu tələb etdikdə isə onu da qaytarmaq istəmədi. Məsələni belə görüb Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinə müraciət etdim. Məhkəmə 8 dekabr 2010-cu ildə qərar çıxartdı ki, avtomobilin üzərinə həbs qoyulsun və qərarın icrasını təmin etmək məqsədilə göstərilən avtomobilin cərimə meydançasına yerləşdirilməsi təmin edilsin. Lakin bir müddət keçdikdən sonra Sumqayıt Məhkəməsi belə bir qərara gəldi ki, qarşı tərəf məhkəməyə gəlmədiyi, qəbzın onun tərəfindən yazılıb-yazılmadığı müəyyənlənmədiyi üçün mənim tələbim rədd edilsin. Beləliklə, həmin ilin 22 dekabr tarixində belə bir qərar çıxarıldı ki, mənim iddiam təmin olunmasın, sözügedən avtomobilin üzərinə həbs qoyularaq axtarış elan edilməsi, bu avtomobilin üzərində İlqar Rəcəyevin mülkiyyət hüququ ləğv olunaraq onun mülkiyyət hüququnun tanınması tələbinə dair iddiası əsassız olduğundan rədd edilsin.

Apelyasiya Məhkəməsi də həmin qərarın dəyişdirilmədən saxlanılmasını qərar etdi. Hakim mənə bildirdi ki, sən yalnız pulunu tələb edə bilərsən, avtomobil sənənin adına keçirmək mümkün deyil. Mənə dedilər ki, sən avtomobili tələb edirsən, o da deyir ki, satmamışam. Onun nümayəndəsi isə ifadə verərək bildirdi ki, qarşı tərəf həqiqətən də mənə pul verib, amma avtomobili satmayıb. Məgər o qədər pulu boş yerə vermək olar?

Həmin ərəfələrdə sağlamlığımda problemlər yaşadığımdan bu işlə bir müddət məşğul ola bilmədim. Mülaləcə aldıqdan sonra yenidən pulumu və ya avtomobilini geri qaytarmağa çalışdım. Lakin məlum oldu ki, bu vaxt ərzində qarşı tərəf avtomobilini müxtəlif şəxslərə etibarnamə ilə verib. Ən nəhayət isə 2013-cü ildə Cabbarov Xəqani İsa oğlu adlı bir şəxsə satıb. Avtomobilimi satblar, heç olmasa pulumu geri qaytarsınlar. Özləri də mənə pul aldıklarını təsdiqləyir, amma nədənsə məhkəmələr buna göz yumur".

Şikayətçi qeyd edib ki, məsələ ilə bağlı bir neçə aidiyyətli orqanlara müraciət etsə də, heç bir nəticə yoxdur: "Artıq 7 ilə yaxındır ki, bu məsələ ilə bağlı mübarizə aparıram, bu yolda əlimdə olan-qalan pullarımı xərcləmişəm, esəblərim xeyli pozulub. O yer qalmayıb ki, müraciət etməyim. Amma heç bir cavab yoxdur.

Mən müharibə veteraniyəm. Biz gəncliyimizi, cavanlığımızı, sağlamlığımızı bu dövlətin yolunda qoyuruq, amma dələduzların qurbanı olanda dövlətin adından bizə qarşı haqsız qətnamələr çıxarırlar. Ölkə başçısından, aidiyyəti orqanlardan xahiş edirəm, mənə qarşı edilən dələduzluq, haqsızlığın aradan qaldırılmasında köməklik göstərsin".

Qeyd edək ki, yazıda adı hallanan şəxs və ya qurumların da mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

✉ Xalidə GƏRAY

Həbsdə olan REAL sədri İlqar Məmmədovun noyabrın 18-də Ali Məhkəmədə kasasiya şikayətinin də təmin olunmaması, onun yenə də məhbus həyatına davam etməsi müzakirələrə yol açıb. Prosesdən öncə vicdan məhbusunun azadlığa çıxacağına ümidlər böyük idi. Lakin Əli Seyfəliyevin başçılıq etdiyi hakimlər həyəti ümidləri puça çıxardı.

Hakimiyyətin REAL sədri ilə bağlı barışmazlığı sezişməkdədir. O, cəzasının yarıdan çoxunu geridə qoyub, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi barəsində azadlığa buraxılmaqla bağlı 6 qərar verib. Həmçinin eyni iş üzrə həbs edilən digər şəxslər azad edilib. Belə bir durumda onun həbsdə saxlanması bir çox suallar yaradıb. REAL sədrinin əfv müraciəti yazmadığı üçün həbsdə qaldığı əsas gətirilir, amma nəzərə alanda ki, onunla bərabər həbs edilən Müsavat başqanının müavini Tofiq Yaqublu bu ilin martındakı Novruz əfvi ilə azadlığa buraxılıb, sadəcə, bu amil müəmmalar yaradır.

REAL-in İdarə Heyətinin üzvü Rəsul Cəfərov İ.Məmmədovun həbsdə saxlanılmasının səbəblərindən danışdı: "Məhkəmədən öncə xoşniyyətli gözlənti var idi. Çünki İntiqam Əliyev və Xədicə İsmayıl Ali Məhkəmənin qərarları ilə azad olunmuşdular. Hətta Xədicə İsmayılın işindəki hakimlər tərkibi İlqar Məmmədovun işində idi. Amma nə İlqar tərəfdən, nə də REAL hərəkatı olaraq biz tərəfdən gözləntilər ifadə edəcək heç bir şey yox idi. İlqarın həbsdə saxlanması əsas iki məsələdən xəbər verir. Öncəliklə İlqarın azadlıq

İlqar Məmmədovun həbsdən

buraxılmamasının sirri...

Rəsul Cəfərov: "Onun orada

saxlanması iki məsələdən xəbər verir"

Mirvari Qəhrəmanlı: "Bu, Azərbaycanın imicinə ciddi bir zərbədir"

ğa çıxdıqdan sonra rəhbərlik etdiyi hərəkatın daha da genişlənməsinə, proseslərdə aktiv şəkildə iştirak edəcəyindən çekinti var. Açıq şəkildə bunu istəmədikləri görünür. Digər tərəfdən, görünür, bu, İlqarın öz statusuna görə həyata keçirilir. Həbs olunmamışdan əvvəl və həbsdə olduğu 4 il

ərzində hər zaman deyib ki, dövlət idarəetmənin başqa formalarını, özünü və komandasını bu idarəetmənin başında görür. Düşünürəm ki, bu amil də onun azadlığa çıxmasına mane olur. Hər iki məsələ tamamilə qanunidir. Bu mövqelərin hansısa birində qanunsuzluq olsaydı, harada-

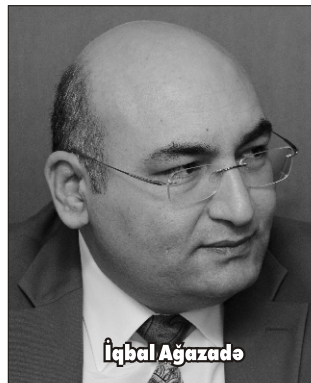
sa iqtidarın mövqeyini başa düşmək olardı. Amma açıq şəkildə görünür ki, hakimiyyət onu sırf siyasi rəqib kimi görür. Bunun nəticəsində beynəlxalq hüquq normalarını pozaraq, onu həbsdə saxlamaqda davam edir".

Hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı REAL sədrinin həbsdə saxlanılmasının səhv addım olduğunu qeyd etdi: "Bu, Azərbaycanın öz üzərinə götürdüğü öhdəlikləri yerinə yetirməməsidir və bu da ölkə imicinə ciddi bir zərbədir. Hakimiyyətin İlqar Məmmədovdan çekinməsi haqda deyilənlər, onun siyasi tələblərinin rəyidir. Onun azadlığa buraxılması isə rəhbərlik etdiyi hərəkatın inkişafı ola bilər. Hüquq müdafiəçisi olaraq düşünürəm ki, Azərbaycan hakimiyyəti Avropa Məhkəməsinin qərarlarına hörmətlə yanaşsın İlqar Məmmədovu azadlığa buraxmalıdır".

✉ Cavansir ABBASLI

Siyasətçilər övladlarının siyasətdə olmasını istərdilərmidi?

Müxtəlif fikirlər var; müşahidələr onu deyir ki...

İqbal Ağazadə

Prezident İlham Əliyevin ötən həftə öz övladlarının gələcək fəaliyyəti ilə bağlı dedikləri böyük maraq doğurub. Onların siyasətdə olub-olmayacağına əsasən öz seçimi ilə istəkləri ilə bağlı olub-olmayacağını deyib.

Bundan çıxış edərək, digər Azərbaycan siyasətçilərinin övladlarının onların yolunu davam etdirib-ətdirməməsi və buna necə baxdıqları ilə maraqlandıq.

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə övladlarının fəaliyyətləri ilə bağlı onların şəxsi seçimlərinə qarışmadığını söylədi: "Bir adam bir peşəni sevməyəcək, bunun arxasında ürəksiz gələcək. Nəticədə nə özünə, nə ətrafına, nə də cəmiyyətə xeyir verə bilməyəcək. Biz də buna görə seçimlərini öz ixtiyarlarına buraxırıq. İnsanlar nəyi sevir, onunla məşğul olmalıdır. Ümumiyyətlə, o barədə düşünməməyə çalışın, yaxud bu olsun".

ADP sədri Sərdar Cəlalov bildirdi ki, atası müəllim olmasına baxmayaraq, övladlarının heç biri onun yolunu getməyiblər: "Atam müəllim olub, amma onun 5 oğlunun heç biri müəllim olmayıb. Beş qaradaş olaraq, hərəmiz bir sənəti seçmişik. Ailədə

Sərdar Cəlalov

necə görmüşük, övladlarımız da elə tərbiyə etməyə meyllilik. Uşağın qabiliyyəti nəyə çatırsa, o istiqamətdə ona mane olmağa doğru deyil. Nə oxumasında, nə seçdiyi sənətdə, nə də ailə qurmasında övladlarımızın seçiminə mane olmamışam".

Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının sədri Əli Əliyev övladlarına məsləhət verib, nəyin yaxşı və ya pis olduğunu desə də, seçimlərində onlara azadlıq verdiyini söylədi: "Gələcək fəaliyyətlərini özləri müəyyən etməlidirlər. Çalışmalıdırlar ki, gələcəkdə seçdikləri peşə onların zövqünə uyğun olsun. Övladın istəyi valideyninin peşəsinə uyğun olursa, o zaman bu, çox gözəl olur. Evdə daim ədalətli seçimlər barədə əşitmişdim və mənim seçimimdə bu, mühüm rol oynadı. Siyasətçi olmağıma əsas səbəblərdən biri də hərəkat vaxtı Sumqayıtda hadisələr baş verəndə mənim orduda olmağım idi. O zaman mənimlə orduda qulluq edən ermənilərin siyasi cəhətdən necə hazırlıqlı, eyni zamanda məlumatlı olduqları, lakin bizdə ailələrdə övladların siyasi cəhətdən məlumatlandırılmamaları mənə narahatlıq hissi oyadı.

Əli Əliyev

Bu amillər və həmin vaxt yaşanan Qarabağ hadisələri məni proseslərin içinə çəkdi və bu günə qədər siyasətçi olmağıma səbəb oldu. Sovet dövründə birpartiyalı sistem mövcud idi və nəticədə siyasətçilərin çox olduğunu demək də mümkün deyildi. Lakin müstəqillik qazandıqdan sonra bu istiqamətdə geniş imkanlar yarandı. Siyasətçilərə ehtiyac yarandı. Yeri gəlmişkən, deyim ki, taleyin seçimi ilə əmin oğlu politologiya fakültəsində təhsil alır, seçdiyi ixtisaslardan o fakültəyə düşüb".

Böyük Quruluş Partiyasının sədri, deputat Fazil Mustafa bildirdi ki, hər kəsin öz düşüncəsi, maraq göstərdiyi sahə var və buna anlayışla yanaşmaq lazımdır: "Övladımıza yalnız məsləhət verə bilərəm. Seçim və tale hər kəsin özünə aid məsələdir. Açıq, övladlarımızın siyasətçi olmalarını qəlbimdən belə keçmir".

Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri, deputat Fəroc Quliyev hakim olsa da, siyasətçi olmasın səbəb olan amillərdən danışdı: "Qarabağ müharibəsi siyasətçi olmağımda əsas rol oynadı. Özümle uşaqlarımı müqayisə etmək istəmirəm.

Dövrün tələbləri fərqli olur. Həm də insanların öz seçimləri olmalıdır. Övladlarımdan ikisi zabıtdır, vətənə xidmət edirlər. Digər övladım da cərrahdır. Onlar artıq öz seçimlərini ediblər. Bundan sonra da hansı seçimi edəcəklərsə, bu da şəxslərinə aid məsələdir. Artıq yetkin şəxslərdir. Yönləndirmək fikrim yoxdur. Uşaqların xüsusilə iş və ailə qurmaqda azad olmalarının tərəfdarıyam. Çünki bunlar çox özəl məsələlərdir. Bu baxımdan, qətiyyətin müdaxilə etmək barədə düşünməməyə".

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı da bildirdi ki, övladlarına həyatdakı seçimlərində tam təqəllik verib: "İstər onların ailə həyatı qurmalarında, istərsə də şəxsi karyeralarında onlara müstəqillik verməmişəm. Hətta övladlarımdan biri idarəçilik sistemində çox yüksək perspektivi olduğu halda, sahibkarlıqla məşğul olmağa üstünlük verdiyinə görə onun iradəsinin əksini görməmişəm. Halbuki mənə elə gəlirdi ki, o, idarəçilik sahəsində fəaliyyət göstərsə, daha irəli gedə bilərdi. Amma onun seçiminə böyük hörmətlə yanaşdım, Allah xeyir versin deyərək, ona xeyir-duanı verdim. Bütün övladlarıma münasibətim bu cürdür".

Xatırladaq ki, siyasətçilər də var ki, övladları faktiki, siyasətçidir. Məsələn, MSDM rəhbəri İsa Qəmbər və AXCP sədri Əli Kərimlini göstərə bilərik. İ.Qəmbərin iki oğlundan biri - Turqut Qəmbər NİDA Vətəndaş Hərəkatının yaradıcılarından və rəhbərlərindən biridir. Əli Kərimlinin oğlu Türkel Kərimli ölkə xaricində olsa da, siyasətlə yaxından məşğul olur.

✉ Cavansir ABBASLI

Son bir ayda paytaxtda və bölgələrdə mal eti bahalaşmaqda davam edir. Demək olar ki, alıcılar hər gün qəssabxanada ən az 50 qəpiklik qiymət fərqi ilə üzləşirlər. Bölgələrdə diri heyvanın bahalaşması paytaxt bazarlarında da qiymət artımına səbəb olub. Qısa zaman ərazində ot 30 faizə qədər bahalaşmış. Qəssabxanalarda kiloqramı 9 manata olan mal eti indi 9 manat 50 qəpiyə təklif olunur. Mağazalarda isə qiymətlər 9 manat 70 qəpik-10 manata arasında dəyişir. Qoyun etinin qiyməti isə dəyişməz olaraq qalır.

"Yeni Müsavat" qəzetinin müxbiri paytaxt bazarlarına baş çəkib və etin bahalaşmasının səbəblərini öyrənməyə çalışıb. Paytaxt bazarlarında qiymətlərin nə dərəcədə artdığını öyrənmək üçün Xətai rayonunda, "Neapol" dairəsinin yaxınlığındakı ot satışı yarmarkasına baş çəkdik.

Adının çəkilməsini istəməyən qəssab bahalaşmanın səbəbini belə izah etdi: "Ətin bahalaşması bizdən asılı deyil. Bunun əsas səbəbi regionlardan aldığımız heyvanların baha satılmasıdır. Ümumiyyətlə, qış aylarında yemlərin baha olması heyvanların qiymətini kəskin bahalaşdırır. Misal üçün, Bərdə bazarında 500 manata aldığımız diri heyvanı indi 700 manata alırıq. Nəqliyyat xərclərini hesablayanda bu, etin bahalaşması ilə nəticələnir. Özümüzlə isə qəpik-quruş qalır. Bütün xərcləri çıxandıqdan sonra etin hər kiloqramında 50 qəpik qazanırıq. Mal etinin kiloqramı bizə 9 manata başa gəlir, biz isə 9 manat 50

qəpikdən satırıq. Qoyun eti isə bahalaşmayıb".

Satıcılar etin bahalaşmasına gömrük rüsumlarının artmasını da səbəb göstərirlər. Məlum olduğu kimi, Azərbaycanada mal eti xaricdən də idxal olunur, qonşu ölkələrdən diri heyvanlar gətirilir. İdxalın baha başa gəlməsi isə bazarlarda etin qiymətinə təsir göstərir. Qonşu Gürcüstandan gətirilən heyvanlar ölkə bazarlarında üstünlük təşkil etsə də, son zamanlar onların sayı azalıb. Heyvan başına qoyulan gömrük rüsumu alverçilərə sərf etmir, bu baxımdan, həmin biznes növündən kütləvi şəkildə imtina edirlər. Bu cür amillər heyvan alveri ilə məşğul olan sahibkarları həvəsdən salır. Nəticədə ölkə ərazisində ot qıtlığı yaranır və bahalaşmaya gətirib çıxarır.

Həmsöhbət olduğum qəssablar da bunun səbəbini heyvan başına qoyulan gömrük rüsumu ilə əlaqəli olduğunu dedilər: "Mal eti həтта 5 manata qədər ucuzlaşa bilər. Sa-

Ətin qiyməti durmadan bahalaşır

Qəssablar səbəbi gömrük rüsumlarının artırılmasında və dolların bahalaşmasında görürlər

dəcə, gömrükdə qoyulan rüsumlar sahibkarları gətirdiyi heyvanın qiymətini artırmağa məcbur edir. Bu işdən yalnız gömrük, yeni hökumət qazanır... Bahalaşmaya səbəb olan əsas amil budur. Sahibkar da ödədiyi gömrük rüsumunu heyvanı baha sataraq çıxartmaq istəyir. Gürcüstandan gətirilən heyvanlar bazarda etin bahalaşmasının qarşısını alırdı. İndi qıtlıq yaranıb. Sahibkarlar ölkə daxilindəki heyvanların alveri ilə məşğul olurlar. Bu səbəbdən

də region bazarlarında mal eti ceyran etinin qiymətinədir. Dediyimiz problemlər həllini tapmasa, bu gedişlə etin kiloqramı 13-14 manata qədər bahalaşacaq".

Satıcılar iddia edir ki, etin bahalaşmasında dollar amili də var.

Qəssabxanalara diri heyvan satışı ilə məşğul olan Baxış adlı satıcı etin bahalaşmasının səbəbini dolların möhkəmlənməsi ilə əlaqələndirdi: "Qış aylarında ot bahalaşır. Heyvan

yemlərinin xaricdən gətirilməsi də diri heyvanların qiymətinin artmasına səbəb olur. Çünki bu yemlər dollarla alınır. Hazırda bir yonca bağlaması 4 manat 50 qəpik, 5 manatdır. Ən ucuz ot samandır ki, onun da qiyməti 1 manat 50 qəpikdir. Otların baha olması isə biçimi aparən texnikaların baha işləməsindən irəli gəlir. Çünki dəyəri yüz minlərlə manat olan texnikaların detalları xaricdən dollarla alınır. Belə olduğu təqdirdə kəndli biçimə verdiyi pulu çıxarmaq üçün otunu ucuz satmaq istəmir. Avtomatik olaraq yem bahalaşır. Heyvanını bəsləmək üçün digər kəndli otu baha alır. Bazara satışa çıxaran zaman çəkdiyi xərci hesablayıb, qiyməti bir xeyli artırır. Qəssablar isə diri heyvanı

qiymətində mövsümlə bağlı dəyişiklik müşahidə olunur. 10 gün bundan öncə yumurtanın qiymətində müəyyən qədər artım var idisə, bu həftə ucuzlaşma müşahidə olunur. Ümumiyyətlə, qiymətlər bazarda tələb-təklif əsasında tənzimlənir. Qeyd edim ki, ölkədə ot istehsalı 9 ayda 341 min 303 ton olub, 1,6 milyon ton süd istehsalı olub. İstehsalda artım müşahidə olunur. Bu ilin 9 ayında ölkədə iribuynuzlu heyvanların sayında ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 0,6 faiz artım var. Azalma müşahidə edilməyib. Heyvandarlığın inkişafı ilə əlaqədar "Aqrolizing" in xətti ilə yeni cins heyvanlar gətirilir. Bu məqsədlə cari ilin 9 ayında ölkəyə 3255 baş یری

baha aldığı üçün baha da satırlar. Nəticədə etin bahalaşması qaçılmaz olur".

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Murtuzəli Hacıyev isə mətbuata açıqlamasında etin bahalaşmasının mövsümi xarakter daşdığını bildirib: "Məhsulla-

buynuzlu damazlıq heyvan gətirilib, 50 faiz güzəştli lizinq yolu ilə fermerlərə verilib. Eyni zamanda ilin sonuna qədər 1500 baş cins xirdabuynuzlu heyvanların gətirilməsi nəzərdə tutulub".

□ **Məğrur MƏRD**
□ **Fotolar müəllifindir**

Qış artıq qapıdadır - aidiyyəti qurumlar əhalini donduracaqmı?

Müvafiq strukturlar "qışdan qorxmuruq" deyirlər, amma...

Ölkə ərazisində havaların yenidən kəskin şəkildə soyuyacağı bildirilir. Verilən məlumata görə, havaların kəskin şəkildə dəyişməsi, hətta paytaxt Bakıya qar yağması gözlənilir. Hər dəfə havaların soyuması, birçün gün yağış yağması kifayət edir ki, paytaxt iflic olsun. Bu dəfə də vəziyyətin fərqli olacağını gözləməyə dəyməz. Ekspertlər bildirirlər ki, bir neçə gün əvvəlki yağışdan keçən müddətdə bu sahədəki problemlərin həlli yönündə hansısa addımın atılması açıqlanmayıb. Bu səbəbdən bu dəfə də paytaxt küçələrini və evləri sel-su basacağı şübhəsizdir. Bəs işıq, su, istilik kimi məsələlər necə tənzimlənəcək? Əlaqə saxladığımız aidiyyəti qurumlar qarşı günlərdə də problem olmayacağını bildirirlər.

"Azərişiq" ASC-nin mətbuat

xidmətinin rəhbəri Tanrıverdi Mustafayev musavat.com-a bildirib ki, abonentlər elektrik enerjisi ilə bağlı heç bir problem yaşamayacaqlar: "Ümumiyyətlə, biz problemi sevmirik. Şükür, bu sahədə bir çox işlər görmüşük. Bu səbəbdən, problem olmaz. Bu ilki qış əvvəlki qışlardan fərqli olacaq. Yeni artıq qış bizdən

qorxsun, niyə biz qışdan qorxmalıyıq ki? Biz işimizi mövsüm olaraq görmürük. İstər yayda, payızda, yazda işlərimizi daşırıq, qışda da tam hazırıq. Son on ildə paylayıcı şəbəkələrdə apardığımız yenidənqurma işləri də qürur hissi ilə bu dediklərimizin doğru olduğunu isbatlayır. Azından nə

qədər yarımmstansiyalar quraşdırmışıq, yüzdən artıq yarımmstansiya inşa etmişik, yüz minlərlə elektrik dayaqları dəyişdirilib, yeni dayaqlar qoyulub. Son iki ildə "Azərişiq" bütün regionlarda fəaliyyət göstərir. Bütün regionlarda da çalışırıq ki, Bakı şəhərində olduğu kimi, normal, dayanıqlı enerji təchizatı olsun. Bunun

üçün də başladığımız işləri davam etdiririk. Təkcə 2016-cı ildə regionlarda 12 ədəd böyük yarımmstansiya inşa etmişik. Bütün bunların sayəsində də abonentlərin problemi olmayacaq. Ancaq noyabrın 22-si, günorta 12-dən etibarən debitor borcu yaranmış abonentlərdə problem ola bilər. "Azərişiq" abonentlərinə xəbərdarlığımız var. Xahişimiz var ki, istifadə etmiş olduqları elektrik enerjisi haqlarını ödəsinlər. Sadəcə, problem borcu olan abonentlərdə yarana bilər. Digər günlərdə rahatlıqla, 24 saat dayanıqlı, fasiləsiz elektrik enerjisi təchizatı olacaq".

"Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi İbrahim Kərbəlayev isə bildirib ki, qurum payız mövsümünə tam hazırdır: "Aidiyyəti üzrə işlər görülür. Görülən işlərin nəticəsi olaraq qarşından gələn soyuq, şaxtılı havalarda da təbii qazın verilişində hər hansı bir problem gözlənilmir. Yalnız qəza halları istisna olmaqla, problem olmayacaq. Qəza da baş verəndə, birliyin təmir-tikinti idarəsinin

heyəti qəzanı aradan qaldırmağa çalışacaq. Heyət lazımı avadanlıqlarla tam təchiz olunub. Hansısa qəza baş verərsə, dərhal aradan qaldırılacaq".

"Azərişiq" ASC-nin abonent və müştəri xidmətlərinin rəisi Rafiq Əliyev isə musavat.com-a bildirib ki, qurum qışa, qara və soyuğa hazırdır: "Bütün qazanxanalarımızı işə salmışıq. Heç bir problemimiz yoxdur. Lokal problemlər ola bilər. Görünən, zirkəmidə axıntı olur, bloklar da, mənzillərdə problem olur. Amma qazanxana və məntəqələrimizdə problem yoxdur. Hamısı işləyir. Bizim işləməyimiz digər qurumlardan da asılıdır. Qazanxanaların istilik təchizatı əsas təbii qazdır, elektrik enerjisidir, sudur. Yeni bu qurumlarda dayanma problemi olmasa, qazanxanalarda problem olmayacaq. Son illərdə onlarda da problem olmur, nadir hallarda problem olur. Tez də aradan qaldırılır. Əvvəlki illərlə müqayisədə onların da təchizatı xeyli yaxşılaşmış, fasilələr də qısamüddətli olur".

□ **Röya RƏFİYEVA**

"Azdrama" məhkəməyə verilir

Tamaşalar boykot edilir, Azər Paşa Nemətov isə susur...

Akademik Milli Dram Teatrında daha bir qalmaqal yaşanmaqdadır. Belə ki, prodüser Elşad Əliyev teatrı məhkəməyə verib. O, aznews.az saytına açıqlama verərək bildirib ki, uzun müddətdir ki, teatrda işləməsinə baxmayaraq ona xəbərdarlıq edilmədən işdən çıxarılib:

"Əgər mən onları qane etmirdimsə, mənə xəbərdarlıq edilməli idi, hər hansı bir səbəb gətirilməli idi. Teatrın rəhbəri Azər Paşa Nemətovla görüşmək istədim. Dedilər ki, Azər Paşa Nemətov sənə görüşmək istəmir, deyir ki, bir də teatra gəlməsin".

Məsələ ilə bağlı teatrın rəhbəri Azər Paşa Nemətovla əlaqə saxladıq. Xalq artisti sualımızı eşidər-eşitməz cavab vermədən telefon zəngini kəsdi. **Teatrın mətbuat xidmətinin rəhbəri Cavid Zeynallı** isə musavat.com-a açıqlamasında bildirdi ki, adıçəkilən prodüser Elşad Əliyev hazırda Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının əməkdaşdır, paralel olaraq və əvəzetmə ilə Akademik Milli Dram Teatrında menecer kim çalışıb:

"Onunla dörd aylıq müqavilə bağlanıb və sınaq müddəti müəyyən olunub. Müqavilə başa çatdığına görə vəzifəsindən azad olunub. Elşad Əliyev Akademik Milli Dram Teatrını məhkəməyə veribse, bu onun vətəndaş kimi hüququdur. Vətəndaşların hüquq və azad-

lıqlarını pozan qərar və hərəkətlərdən məhkəməyə şikayət edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu var.

Elşad Əliyev də vətəndaş kimi bu hüquqdan istifadə edib. Son qərarı məhkəmə verəcək. Buna görə də nəse fikir bildirmək mənim səlahiyyətim daxilində deyil".

Qeyd edək ki, bugünlərdə teatrda yaşanan qalmaqal üzündən xalq artisti Fuad Poladov AMDT-ni tərk etmişdi. Xalq artisti işdən qovulan Hikmət Rəhimova qarşı edilən haqsızlığa etiraz əlaməti olaraq belə bir addım atdığını bildirmişdi. Musavat.com-a daxil olan məlumatlara görə, teatrda

yaşanan son qalmaqallar üzündən çoxlu sayda tamaşaçı adıçəkilən teatrın tamaşalarını boykot edəcəklərini bildirib. Teatrın mətbuat xidmətinin rəhbəri Cavid Zeynallı bu məsələyə də aydınlıq gətirib:

"Azərbaycanda teatrın bəlli tamaşaçıları var. Yeni bilet alıb tamaşaya gələn adamın müəyyən zövqü, səviyyəsi, intellektual bazası olur. Ən azından mədəniyyətin, teatrın təəsübkeşi olur. Desəm ki, bütün tamaşalarımızda zal dolu olur, biletlərin hamısı satılır, əlbəttə, bu doğru olmaz. Ən azı bizim daimi tamaşaçılarımıza, bizi deyib gələn insanlara qarşı hörmətsizlik olar. Çünki onlar 550 nəfərlik zalın dolu olduğunu da görüblər, tamaşaçı sayının azlığına da şahid olublar. Biz hər zaman demişik ki, dövlət müəssisələrində, özəl təşkilatlarda çalışan insanların tamaşaçımız olmağını arzu edirik. Təəssüf ki, bu, rahatlıqla başa gəlmir, gərgin əmək, danışıqlar tələb edir. Hazırda Akademik Milli Dram Teatrının Təhsil Nazirliyi ilə müqaviləsi var, məktəbdə tədris olunan mövzulara uyğun şagirdlər könüllülük prinsipi ilə gəlib baxırlar. Məsələn,

"Əmir Teymur"a, "Ölümlər", "Anamın kitabı"na, "Qaraca qız"a baxıblar. O ki qaldı tamaşaçıların Fuad Poladova görə teatrı boykot etməsi fikrinə, bu əsas olmayan iddihadır və belə bir fakt yoxdur. Bildiyiniz kimi, Fuad Poladovun Akademik Milli Dram Teatrından gedişindən sonra dublyor olmadığına görə xalq artistinin rol aldığı "Şah Qacar", "Boy çiçəyi" və "Müsyö İbrahim və Quran çiçəyi" tamaşaları noyabr repertuarına salınmayıb. Adını çəkdiyim tamaşalar maraqla baxılan, tamaşaçı tərəfindən yaxşı qarşılanan tamaşalardır və repertuarda olmamağına təəssüf edirəm. Amma bu o demək deyil ki, tamaşaçı Fuad Poladovun gedişindən sonra teatra gəlmir. Qətiyyətlə Akademik Milli Dram Teatrının repertuarında maraqlı tamaşalar var, onlar nümayiş olunur, baxılır. Teatrda bu cür hallar olur və bundan sonra da təsadüf edilməyəcəyi istisna deyil. Əsas odur ki, Akademik Milli Dram Teatrının kollektivi bu gün yeni tamaşalar üzərində işləyir, bizi deyib gələnlərə yalnız yaxşı səhnə əsərləri vəd edə bilərik".

□ **Xalidə GƏRAY**

DİQQƏT! 2011-ci ildən bütün Beynəlxalq Bal Sərgilərinin qalibi "Darı Tyan Şana" (Qırğızıstan) şirkətinin bal və müalicəvi bal məhsulları Bakıda!

Atbaşı balı (Ağ bal)
Esparet balı (monoflor)
İsrik kul balı
Karkıra balı
Uzqen balı
Mumiya
Oqnyovka pçelinaya
Propolis macunu və s.

Şirkətin məhsulları yarmarka və bazarlarda satılmır. Məhsulları bu ünvandan ala bilərsiniz: Neftçi Qurban küçəsi-119. (Bayıl Doğum evinin yanı) **Əlaqə telefonu: (012) 49123-82; (051) 922-15-71**

Elan

Abşeron rayonu, Saray qəsəbəsindən Fərəcov Sərdar Həsənqulu oğlu, Fərəcova Validə Salamət qızı, Fərəcova Fərid Sərdar oğlu, Fərəcova Sahilə Sərdar qızının adına olan Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reysterindən çıxarış sənədi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qadını vurub öldürən sürücü maşını atıb qaçdı

Bakıda piyadanın vurulması ilə nəticələnən yol qəzası baş verib. Musavat.com xəbər verir ki, hadisə Binəqədi rayonu Biləcəri qəsəbəsində baş verib. Qəsəbənin Ordubadi küçəsində qeydə alınan hadisə zamanı parkdan yola çıxan Fədayə Hacimuradovanı "İsuzu" markalı minik maşını vurub.

Hadisə şahidlərinin musavat.com-a verdiyi məlumata görə, qadının aldığı zərblər ölümcül olub. Ətrafdakıların köməyi ilə yaxınlıqdakı Mərkəzi Dəmiryolu xəstəxanasına aparılarkən F. Hacimuradova yolda keçib.

Qəzanı törədən "İsuzu"-nun sürücüsü isə hadisə yerindən qaçıb. Binəqədi RPİ-nin 6-cı PB-nin əməkdaşları qəzanı törədən sürücü Akif Quliyevi tutaraq istintaqa təhvil verib.

Bakıda 87 yaşlı qadın yanaraq ölüb

Bakıda 87 yaşlı qadın faciəli şəkildə ölüb. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumata görə, noyabrın 12-də Binəqədi rayonu ərazisində yaşayan 87 yaşlı Tatyana Rosiskaya evində iş görəkən yaylığı yandıqından baş nahiyəsindən yanacaq xəsarəti alıb.

Xəstəxanaya yerləşdirilən T. Rosiskaya noyabrın 19-da orada ölüb.

Bu gün ölkəyə qar yağacağı gözlənilir

Bakıda və Abşeron yarımadasında noyabrın 22-də aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, bəzi yerlərdə sulu qar, qar keçəcəyi ehtimalı var.

Mülayim şimal-qərb küləyi gündüz aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 0-2° isti, gündüz 2-5° isti, Bakıda gecə 0-2° isti, gündüz 2-4° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 779 mm civə sütunundan 784 mm civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 85-95% təşkil edəcək.

Tibbi-meteoroloji proqnoza gəlinə, noyabrın 22-si gündüzdən 23-ü gündüzədək Abşeron yarımadasında aralıq güclənən xərzi küləyi fonunda havanın temperaturunun iqlim normasından aşağı olacağı gözlənilir ki, bu da bəzi meteohəssas insanlar üçün əsasən əlverişsizdir.

Azərbaycanın rayonlarında aralıq yağış, bəzi yerlərdə sulu qar, qar yağacağı gözlənilir. Gündüz əksər rayonlarda əsasən yağmursuz. Ayrı-ayrı yerlərdə duman. Şərq küləyi ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 3-6° isti, dağlarda gecə 3-8° şaxta, gündüz 3° şaxtadan 2°-dək isti olacağı gözlənilir.

Təbib Darya xanım

Onurğa yırtığı, osteoxandroz, sağalmaz yaralar, yanıqlar, uzun müddət yataqdan sonra əmələ gələn yaralar, diabetdə trafik xoralar, varikoz genişlənmələr, qadın sonsuzluğunun zəli ilə müalicəsi və digər xəstəlikləri cərrahi müdaxiləsiz, xüsusi məlhəmlərlə və xüsusi metodika ilə in-yeksiyalarla müalicə edirəm.

Tel: 070-888-91-50

Kişilər!!! Axırıncı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini **d-r Vaiz Səmədov apara bilər:**

- * **Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək** (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * **Cinsi marağın və cinsi aktların azalması**
- * **Vaxtıdan tez toxum ifrazatı** (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * **Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)**
- * **Prostatitlər.** Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * **Prostat adenomasi** (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * **Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi** və ya **kiçilməsi**
- * **Qasıq-xayalıqda** sıziltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən **xarici cinsi üzvün** balaca olması
- * **Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi**
- * **Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi** (Peyroni xəstəli.)
- * **Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı**
- * **Uşaqlarda** gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (**enurez**)
- * Hormonal və iltihablı **sonsuzluq** (kişilər və qadınlarda da)
- * **Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları**
- * Sidik aktlarının gecə ya **gündüz tez-tez olması**
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı **sidikdə və spermada qan olması**
- * **Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılar**
- * **Saçların** bütün formalatda **tökülməsi.** **Sızanaqlar**
- * **Yuxuda ikən və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması**
- * **Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz**
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)
Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Çinlilər saxta düyüdən sonra saxta yumurta da istehsal etməyə başlayıb. Saxta düyülər uzaq Çindən hansısa yollarla çoxdan gəlib bazarımıza, süfrələrimizə daxil ola bilib. Alıcılar hər iki məhsulu alarkən diqqətli olmalıdır. Çində istehsal edilən süni yumurtanın da hansısa yollarla Azərbaycan bazarına daxil olması istisna deyil. İlkən baxışda adı toyuq yumurtasından heç nə ilə fərqlənməyən saxta Çin yumurtalarını adı toyuq yumurtasından seçmək üçün diqqətli olmaq lazımdır. Belə ki, bu yumurtanın rəngi daha şəfəf olur.

Qabığı gips, kalsium və parafindən ibarətdir. İçərisindəki yumurta ağı və sarısı jelatin və kalsium qarışığından əmələ gəlir. Əvvəlcə yumurtanın sarısı hazırlanır. Kimyəvi qarışıq pigmentlərlə sarı rəngə boyanır, xüsusi forma verilir. Sonra bu qarışıq maddə kaliuma salınır və onun ətrafında nazik qoruyucu təbəqə formalaşdırılır. Bununla da yumurta sarısının axmasının qarşısı alınır. Bu formada yumurta sarısı zülalla böyüyür.

Hazırlanmış məhlul süni qabıqla örtülür, bir neçə dəfə parafin, gips və kalium tozundan hazırlanmış məhlulla salınır. Bu yumurtalar toyuq yumurtasına nisbətən daha ucuz qiymətə satılır. Mağazadan aldığınız yumurtanın saxta Çin yumurtası, yoxsa təbii yumurta olduğunu bilmək üçün onu sındırma kifayətdir. Belə ki, yumurtanı sındıraraq bir müddət qabda saxlayın. Tədrəcə yumurtanın ağı ilə sarısının bir-birinə qarışdığını müşahidə edəcəksiniz. Çünki süni yumurtada ağı və sarısı oxşar tərkibli maddələrdən əldə edilib. Növbəti fərqi isə bişirəndən sonra aşkar edə bilərsiniz. Yumurtanı qaynadıb sarısını 6 saat soyduqda saxlayın. Əgər təbii yumurtanın sarısı ovulmayacaq və əksinə, jelatinə bənzər forma alaçaq, zülal azca çatlaya bilər. Ancaq yumurtanın hansısa yeməyin üzərinə sındırırsınız, onun saxta yumurta olub olmadığını ayırd edə bilməyəcəksiniz. Bu yumurtalar qaraciyərdə və əsəb sistemində problemlər yaradır.

Xatırladaq ki, bir müddət öncə çinlilərin hazırladıkları saxta düyülərdə bizim bazarına daxil olub və hələ də satışda mövcuddur. Çinlilər bu düyünü plastikdən hazırlayırlar. Hətta sosial şəbəkələrdə bu düyülərin hazırlanma prosesinin videogörüntüləri də yayılmışdır. Hər iki saxta məhsulun hazırlanması həm ucuz başa gəlir, həm də satışı yaxşı gedir. Satışda müxtəlif qiymətə bir çox düyü növləri mövcuddur. Bu düyülər həm yerli istehsaldır, həm də xarici istehsal. Özü də həm qutularda, həm də çəki ilə satılır. Saxta düyü ilə təbii yolla əldə edilən düyünü yanaşı qoysaq görərik ki, saxta düyü daha çox göz oxşayır və parlaqlığı ilə diqqət çəkir. Qeyd edək ki, saxta düyülərin hamısı standart eyni ölçüdə olur. Amma təbii yolla yetişən düyülərin biri uzun, biri kiçik olur. Hətta onların içərisində bəzilərinin qırıq olduğunu belə görə bilərsiniz. Bir neçə mağazaya baş çəkib satışda saxta yumurta və düyülərin olub olmadığını maraqlandıq. Satıcılar saxta yumurta barədə eşitmədiklərini, onların satdıkları yumurtanın normal toyuq yumur-

tası olduğunu deyirdilər: **"16 qəpiyə satılan yumurtaların heç biri saxta deyil. Fərmada yetişən toyuq yumurtalardır. Bir də kənd yumurtaları satırıq"**.

Düyülərə gəlincə isə satıcılar alıcıların daha çox yerli düyülərə üstünlük verdiyini deyirdilər. Ən yaxşı düyünün isə "Tamaşa" düyüsü olduğunu bildirən satıcılar düyülərin saxta və ya orijinal olduğunu bilmədiklərini dedilər.

İldən çoxdur ki, bu qanuna baxılır, amma qəbul olunmur. Bu gün ən təhlükəli qidalar Azərbaycanın əmtəə bazarında satılır. Sahibkarlar onlar üçün yaradılan toxunulmazlıq hüququndan sui-istifadə edir və ölkənin əmtəə bazarı sürətlə çirklənir. Azərbaycanda apteklər şəbəkəsinin çoxluğundan, klinikalarda, apteklərdə insanların dərman almaq üçün növbəyə durmasından, xarici ölkələrə xəstə apa-

yumurta Azərbaycana gətirilə bilər. Çünki qeyd etdiyim kimi, Azərbaycan bazarında satıcılar, istehsalçılar, sahibkarlar nə istəyirlər onu da edirlər və əhalini aldadırlar. Yerli broyler fabrikləri, natural yumurta istehsal edənlər standartlara uyğun olaraq yumurtaların hər birinin üzərinə onun yararlılıq müddətini, istehsal yerini qoymalıdır. Yalnız Hacıqabul quşçuluq fabriki yumurtalarının üstünə "Hacıqabul" ya-

qı var, istehlakçı aldadılmamalıdır. Müvafiq dövlət orqanları gərək bunların monitorinqini aparın, əhaliyə məlumatlar versin".

Satışda olan saxta düyülərə gəlincə isə qurum sədri düyü bazarında da çoxlu problemlər olduğunu dedi: "Ən bahalı düyü "Tamaşa" düyüsüdür. Ancaq digər düyülər də "Tamaşa" adı altında satılır. Təxminən 80 faiz yerlərdə, hətta ən nüfuzlu marketlərdə belə başqa düyülər

yülərin üzərinə yazılmalıdır".

Standartlaşma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Fazil Talıblı isə bu barədə məlumatlı olduğunu dedi: "Məhsulların keyfiyyətinə dövlət nəzarəti aparılır. Sahibkarlıq fəaliyyətinə aparılan yoxlamaların da yandırılması haqqında qanunun tələblərinə əsasən yoxlamalar dayanıb. Ona görə də biz bu barədə məlumatlıyıq. Bizim qaynar

Satışda saxta - süni

yumurta və düyü var!

Eyyub Hüseyinov: "İstisna olunmur ki, Çində istehsal olunan süni yumurta Azərbaycana gətirilə bilər"

Fazil Talıblı: "Biz bu barədə məlumatlıyıq"

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseyinov ölkədə təhlükəli ərzaq məhsullarının satıldığını dedi: "Ölkədə qida təhlükəsizliyinə dair qanun yoxdur. Baxmayaraq ki, bu qanun beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən hazırlanıb hökumətə verilib. Bəş-

arlarının sayının artmasından görmək olar ki, Azərbaycanın qida sektorunda nələr var. Necə ki, Azərbaycan kürü ölkəsi olsa da, süni kürünü natural kürü kimi xaricdən alır, indi də süni yumurtanı alacaq. İstisna olunmur ki, Çində istehsal olunan süni

Bu nümunə digərlərinə də keçməlidir ki, hər bir yumurta istehsalçısı yumurtanın üzərinə onun istehsal yerini və yararlılıq müddətinə üzərinə vursunlar. Lakin istisna olunmur ki, Azərbaycanda süni düyü də ola bilər, süni yumurta da. Çünki azad bazar iqtisadiyyətdir və hər şey ola bilər. Ancaq istehlakçının mal haqqında məlumat almaq hüqu-

"Tamaşa" düyülərinin qabına qablaşdırılıb. Yaxud "Tamaşa" düyüsü ilə ucuz düyü qarışdırılıb sif "Tamaşa" düyüsü adı altında satılır. Biz hazırda bunun monitorinqini aparırıq. Hazırda satışda süni düyülərin də olması istisna olunmur. Süni düyü parlılığı, bişiriləndə yapışmaması ilə seçilir. İstehlakçı üçün bunu ayırd etmək çox çətindir. Belə süni dü-

xətə bu barədə şikayət də daxil olmayıb. Hər halda, təbii məhsullarımız varsa, saxtasına nə ehtiyac var. Bizim təbii məhsullarımız ölkə bazarının tələbatını kifayət qədər ödəyir. Amma saxta yumurtanın, düyünün olub-olmaması barədə nəse deyə bilmərim".

□ Günel MANAFLI
□ Fotolar müəllifindir

İraqda Ərbəin ziyarəti ən kütləvi mərasimə çevrilib

Bu il 18 milyon insan Ərbəin günlərində Kərbəlanı ziyarət edib

Noyabrın 20-də İmam Hüseyin (ə) şəhadətinin 40-cı günü - "Ərbəin" qeyd olunub. Qədim ənənəyə əsasən hər il Ərbəin günü insanlar Kərbəlaya ziyarətə gediblər. Rəvayətə görə, hicri 61-ci ildə (miladi 680-ci il) Aşura hadisələrindən sonra İmam Hüseyin (ə) ailə üzvləri əsir alınaraq Kufə şəhərinə, oradan da Dəməşqə xəlifə Yezidin sarayına aparılırlar.

Ancaq ailə üzvləri əsir aparıldığı, tərəfdarlarının olmadığı bir zamanda ilk dəfə Peyğəmbərin (s.ə.s) səhabəsi (onu görmüş və eyni dövrdə yaşayıb, tərəfdar olmuş - K.R.) Cabir ibn Abdullah Ənsari İmam Hüseyin (ə) şəhadət xəbərini alaraq Kərbəlaya gəlir. Ərbəin, yeni Aşuradan 40 gün sonra Kərbəlada olan Cabir ibn Abdullah Ənsari ilk dəfə orda Peyğəmbərin nəvəsinə yas tutur. Sonrakı illərdə bu bir ənənəyə çevrilir. Hər il dünyanın müxtəlif yerlərindən olan insanlar Cabir Ənsarinin və eləcə də Dəməşqdə saraydan azad edilən İmam Hüseyin (ə) ailəsinin üzvlərinin etdiyi kimi piyada şəkildə Kərbəlaya gələrək İmam Hüseyini ziyarət edirlər.

Geniş yayılmış ənənəyə görə, zəvvarlar bir neçə gün əvvəl Nəcəf və Kufə şəhərinə gedir və burdan piyada Kərbəlaya yola düşürlər. "Eşq səfəri" adlı yolçuluq bir neçə gün davam

edir (bəzi insanlar bütöv ölkəni piyada keçərək Kərbəlaya ayaqla gəlir - K.R.) və Kərbəlada Ərbəin günü başa çatır.

Son illərdə İraqın işğalı və Amerikalı ordusunun ölkəni tərk etməsindən sonra həm İraqın özündən, həm də başqa ölkələrdən Kərbəlaya zəvvarların sayı artıb. Ötən il rəsmi rəqəmlərə görə, 6,5 milyon zəvvar Ərbəin günlərində Kərbəlanı ziyarət edib. Qeyri-rəsmi rəqəmlərə görə, Ərbəin günlərində Kərbəlaya gələn insanların sayı 17 milyon olub.

"Euronews" telekanalı bu il Ərbəin mərasimində 20 milyona yaxın insanın (yerli və xarici) iştirak edə biləcəyini yazıb. Kanalın bildirdiyinə görə, İraq sakinləri ilə yanaşı dünyanın 60 ölkəsindən insanlar gəlib. Ən çox xarici ölkə vətəndaşı isə İrandan gəlib. İrandanla sərhəddə yaranan sıxlıq səbəbindən rəsmi televiziya kanalları insanların ziyarətə getmə-

məyə çağırırlar.

Qeyd edək ki, İraq rəsmiləri bu il Ərbəin mərasimində 18 milyon civarında insanın qatılacağını yazıb. Bu insanlar bir gün ərzində deyil, bir neçə gün müddətində şəhərə gəlib çıxan insanlardır. Çünki Kərbəla kiçik, 1-2 milyon arası əhali var. Şəhərdə və yollarda təhlükəsizliyi 25 min İraq polisi və təhlükəsizlik xidməti qoruyur.

İlin digər günlərindən fərqli olaraq İraq əhalisi Ərbəin günlərində ziyarətə gələn insanlara pulsuz xidmət edir, onları evlərində qonaq edir, ərzaqla təmin edirlər. Son illərin statistikasına əsasən Ərbəin mərasimi dünyada ən kütləvi mərasim hesab olunur. İldə bir dəfə keçirilən Həcc mərasimi, eləcə də Hindistanda yerli hindlilərin kütləvi dini ayinlərdən kütləvilikə görə daha böyükdür.

□ KƏNAN

MÜSAVAT

Son səhifə

N 259 (6580) 22 noyabr 20156

Trampın xanımının tərcümeyi-halı saxtalaşdırıldı

ABS-in yeni prezidenti Donald Trampın həyat yoldaşı Melani Trampın avtobiografiyası korrektə olunub. Bu barədə "The Huffington Post" xəbər verib. Birinci leddin yeni bioqrafiyası əri Donald Trampın saytında dərc edilib. Məlumatda qeyd olunub ki, sloveniyalı qız 16 yaşında maneken karyerasına başlayıb, elə həmin vaxt Milandakı model agentliyi ilə sənədlər bağlayıb: "O, Lyubkyan Universitetində təhsil ala bilərdi. Amma öz təhsilini Milan və Parisdəki model karyerasına görə dayandırıb. 1996-cı ildə, Nyu Yorka gələndə qədar o, bu şəhərlərdə manekenlik edib".

Amerika cəmiyyətinin ona olan diqqəti Respublikaçılar Partiyasının iyul ayındakı toplantısında xüsusən artıb. Həmin vaxt Melani Tramp əks birinci ledi Mişel Obamanın 2008-ci ildəki nitqini köçürməkdə ittiham olunurdu. Bundan sonra sloveniyalı publisistlər Bojan Pozar və İqor Omerza www.MelaniaTrump.com <http://www.MelaniaTrump.com> rəsmi saytında dərc olunan bioqrafiyanı təhlil ediblər. Orda qeyd olunub ki, M.Tramp "Dizayn və arxitektura" üzrə ali təhsilə malikdir. Pozar və Omerza bu məlumatı təkbiz ediblər. Çünki o, qəbul olandan bir il sonra ali məktəbi atıb. Bir müddət sonra bu avtobiografiya saytdan itib. Bundan sonra isə həmin sayta girənlər www.trump.com <http://www.trump.com> saytına yönləndirilir.

İki dil bilən uşaqlar dünyanı fərqli qavrayır

Alimlər müəyyən ediblər ki, iki dil bilən uşaqlar dünyanı fərqli şəkildə qavrayırlar. Belə uşaqlar bir çox stereotiplərdən uzaqdurlar və mümkün qədər çox şey öyrənmək istəyirlər. Kanadanın Konkordiya Universitetinin mütəxəssisləri 5 və 6 yaşlı uşaqlar arasında eksperiment keçiriblər. Araşdırmada müxtəlif ölkələrdən olan 48 uşaq iştirak edib. Onların bəziləri yalnız bir dildə danışdıqları halda digərləri iki dil biliblər. Araşdırmanı aparən alimlər uşaqlara müxtəlif suallar veriblər. Məlumat olub ki, uşaq yaşlarından fərqli dillər öyrənməklə uşaqlarda müəyyən baxışlar formalaşır. Onların həyat haqqında düşüncələri sağlam olur, dünyanı bir

dil bilən uşaqlardan daha yüksək səviyyədə qəbul edir və anlayırlar.

Hamiləlik əleyhinə həbi qayıtdı, hamilə qaldı...

Hər yediyini qusan Keyt Gillespie adlı qadına 2 il öncə akalazyaya diaqnozu qoyulub. "Daily Mail" in xəbərinə görə, qusmaların qarşısını almaq üçün 24 yaşlı qadın əməliyyat edilməli idi. Amma hamiləlik əleyhinə olan dərmanları da qaytaran Keyt əməliyyatdan öncə hamilə olduğunu öyrənib. Həkimlər bildiriblər ki, əməliyyat olunmazsa, uşaq anasının bətnində açıqdan ölə bilər. Amma Keyt əməliyyatı doğuma qədər uzatmağa qərar verib. Həkimləri də çaşdıraraq bir möcüzəni gerçəkləşdirən Keyt 4 kilo ağırlığında bir oğlan uşağı dünyaya gətirib. Keyt yediyi ən kiçik loxmanı belə dərhal qusduğu üçün həkimlər bu qidaların körpəyə çatmayacağından narahat idilər. Bu səbəbdən də hamiləlik müddətində körpə bütün yoxlamalardan keçib. Çarli adlı körpənin çəkisi həkimlər də daxil olmaqla, hər kəsi şok edib.

Nadir görünən bir xəstəlik olan və kardiospazm olaraq da bilinən akalazyaya funksiya pozğunluğudur. Yemək borusunun alt ucunda, mədə ilə birləşdiyi yerdə yerləşən qapaqciğin udma zamanı boşalmaması nəticəsində yeməklər yemək borusunda tıxanıb qalır və əsasən də qusmayla bədənə atılır.

Depressiya ana bətnindəki uşağın beyninə ziyan vurur

Kalqari Universiteti (Kanada) alimləri araşdırmalar zamanı aşkar ediblər ki, hamiləlik zamanı depressiya uşağın beyninin inkişafına çox ciddi ziyan vurur.

Xarici KİV-in məlumatına görə, araşdırmalar göstərib ki, güclü depressiyada olan anaların uşaqlarında beyin qabığına qalınlığı azalır. Beynin bu hissəsi mürəkkəb əqli proseslərinə və davranışa cavabdeh olduğuna görə gələcəkdə belə uşaqlarda müxtəlif davranış pozumaları və təhsil zamanı problemlərin əmələ gəlməsi riski artmış olur.

Alimlər qadının hamiləlik zamanı sakit və rahat şəraitdə olmasını, streslərə məruz qalmamağını gələcək uşağın sağlamlığı üçün çox vacib hesab edirlər.

QOÇ - Qarşılıqlı münasibətlərdə uğurlu gedişlər edəcəyiniz gözlənilir. Bu, gələcək işləriniz üçün dönüş ola bilər. Şəxsi büdcənizi artırmaq üçün əhəmiyyətli görüşləriniz də mümkündür.

QOROSKOP (22 noyabr) **Səbuhi Rəhimli**

BUGA - Əsəblərinizi sakitləşdirmək, daxili harmoniyanızı bərpa etmək üçün bütün gücünüzü səfərbər edin. İnsanları özünüzdən uzaqlaşdıran addımlar atmayın. Vaxtınızı sevgiyə sərf edin.

ƏKİZLƏR - Tərəddüdlərinizi dəf etmək üçün təcrübəli adamlarla məsləhətləşmələr aparın. Bu gün pul məsələlərini, uzaq səfərləri təxirə salın. Ailə-sevgi münasibətlərini arxa plana keçirməyin.

XƏRÇƏNG - Qohumluq müstəvisində qərəzli addımlara yol verməyin. Əks təqdirdə, təkləne bilərsiniz. Mərhəmətli olun və çalışın ki, rəğbət qazanasınız. Yersiz tələbkarlığınızı minimuma endirin.

ŞİR - Müqəddəs hədəfləriniz var, amma onlara yetişmək üçün lazımı addımlar ata bilmirsiniz. Məhz bu proqnozu oxuduğunuz andan etibarən hərəkətə keçin, Tanrı yardımçınız olar, inşallah.

QIZ - Gün ərzində bəd enerjili Ay bürcünüzdə olduğundan qida rasionunuza qeyri-ənənəvi təamlar əlavə etməyin. Nahardan sonra maraqlı adamlarla görüşləriniz mümkündür.

TƏRƏZİ - Öhdəlikləriniz çoxaldığından bu təqvim bir qədər yorğun şəkildə başa vuraçaqsınız. Amma nəticənin səmərəsini göz önünə gətirib təmkinli olmalısınız. Axşam maraqlı görüşlər gözlənilir.

ƏQRƏB - Nə qədər ki, öz bürcünüz "həkimdir", ətrafınızda layiqli tərəfdaşlar toplağa çalışın. Bu, perspektivlərinizə yetişməkdə xeyli irəliləyiş yarada bilər. Təşəbbüskarlığı əldə saxlayın.

OXATAN - Həyatınızın həssas məqamı yetişməkdədir. Hər addımı ölçülü-biçili atın ki, udumayasınız. Hər şeydən öncə qarşılıqlı münasibətlərə fikir verin. Məsuliyyətinizi hiss edin.

OĞLAQ - Maraqlı bir gün yaşayacaqsınız. Əgər dinə, adət-ənənəyə zidd hərəkətlərə yol verməsəniz, ovqatınız yüksək olacaq. Günün ikinci yarısında şəxsi büdcənizi artırmaq üçün şansınız olacaq.

SUTÖKƏN - Qarşınızda böyük işlər durur. Onların öhdəsindən gəlmək üçün daxili sabitliyinizi bərpa etməlisiniz. İşgüzar görüşlərinizi intensivləşdirin. Yaşca böyük doğmalarınızın qayğısına qalın.

BALILAR - Özünüzdə yarımçıq işlər bol olduğu halda, başqalarına əlavə problemlər yaratmayın. Quranda deyildiyi kimi, ya xeyir-xah söz deyən, ya da susun... Bütün bunlar düşünməyiniz üçündür.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Danimarkalılar oturaq həyat tərzinə görə birincidir

Alimlər müəyyən ediblər ki, oturaq həyat təzi insanları ölümə aparır. İl ərzində planetimizin əhalisinin 4%-i uzunmüddətli oturaq həyat tərzinə görə dünyasını dəyişir. San-Paulo Universitetindən olan Braziliya alimləri gün ərzində 3 saatdan çox oturmağın sağlamlıq üçün çox ziyanlı olduğunu müəyyən ediblər. 10 il ərzində davam edən irimiqyash araşdırmalar nəticəsində alimlərə məlum olub ki, Yer küresi əhalisinin 60%-i gün ərzində 3 saatdan çox oturaq şəraitdə olur. Bu orta göstərici 4,7 saat təşkil edir. Mütəxəssislər qeyd edirlər ki, dünyada ən az oturan əhali Meksika, Myanma və Butanda yaşayır. Vaxtının əksəriyyətini stol arxasında keçirənlərin ən çoxu isə Livan, Niderland və Danimarka sakinləridir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.